'Kamu çalışanı Mühendis ve Mimarlar kendi ücretlerinin belirlenmesinde söz ve karar sahibi olmalı'

Maaş bordroları utandırıyor

İstanbul Gaz Dağıtım A.Ş'nde (İGDAŞ) bünyesindeki 80'i mühendis 240 kamu çalışanı, 2 Temmuz 1991 günü başladıkları eylemle birbirlerinin haklarına sahip çıkmaya çalıştılar.

● *TMMOB ve bağlı meslek odalarının yöneticileri, Adnan Kahveci'ye yaptıkları görüşmede, mühendis ve mimarların ekonomik sorunlarıyla ilgili talep, öneri ve değerlendirmelerini içeren bir yazı sundular.*

Haber Merkezi, (ÖLÇÜ)- "Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Başkanı Teoman Alptürk, gerçek enflasyonun hep tahmini değerin üzerinde olduğuna dikkat çekerek, kamuda çalışanların maaşlarının sürekli reel değer kaybına uğradığını söyledi.

Alptürk, kamu çalışanları maaşlarının her yılbaşında hayali bir enflasyon değerine göre arttırıldığını kaydederek, şöyle devam etti:

'Ancak gerçek enflasyon, tahmini değerin üzerinde olduğu için, 1933 yılında 100 birim olan ücret endeksi, 1989 yılında 87.1 birime, 1990 yılında da 66.9 birime düştü. Yapılan açıklamalardan Temmuz ayında da yine tahmini enflasyon yöneticinin uygulanacağı ve kamu çalışanlarının mağdur edileceği anlaşılmaktadır' dedi."

Bu sözler Alptürk'ün, geçen yıl Haziran ayında yaptığı bir açıklamadan alıntı.

Sözler gibi, kamu sektöründe çalışan mühendis ve mimarların mağduriyeti de geçen yılkinden farklı değil.

Geçen yıl yapılan araştırmada oluşturulan aile tiplemesinde, gecekondu seviyesinde barınan, kısıtlı besin harcamaları olan, ulaşım için belediye otobüslerini kullanan, çocukları devlet okullarına giden, giyim ve eğlence masrafı minimumda tutulan, tatil yapmaya ya da çalıştığı yerin kamplarına giden bir ailenin aylık ihtiyacı, bir milyon 600

Arkası Sa.6 Sü.2 de

Kamu iş kolunda sendikalı yönetici

'Hak değirmendedir'

Bazılarının, çalışmadan kazanma yoluna gitmesi bile, insanın doğal hakkı olan nitelikli üretiminin engellenmesidir. Üretim ne kadarsa, o kadar hak doğmuş demektir. Kamu sektörü için bu sözleşme bozuldu. Emeğin karşılığının alınması konusunda savaşa gerek yok, grev de savaş değil.

İstanbul Gaz Dağıtım A.Ş. (İGDAŞ) Anadolu Bölge Müdürü ve TMMOB İşyeri temsilcisi makina yüksek mühendisi Levent Serhan, bir filozof yönetici. Üretimde kaliteye kontrol konusunda uzman ve bir çok meslektaşından farklı olarak insanın kamu kesiminde de, ruhsal olarak en iyiyi üretme çabası içinde olduğundan emin.

Üretim psikolojisi bilim dalına önem veren Japon üretim sanayiinin bu nedenle böylesine korkunç hamleler yaptığını söylüyor. Serhan'ın Türk kamu sektörüyle ilgili, ÖLÇÜ'ye aktardığı görüşleri ise şunlar:

"İnsanlar yaşamlarını sürdürmek için çalışmak zorundalar ama çalışmanın, bundan öte bir anlamı var. İnsanların kendilerine, çevrelerine, ailelerine, ülkelerine ve dünyaya yönelik özlemleri var.

Toplumu oluşturan bireylerin teker teker çağdaş yaşam koşullarına sahip olmak, haklarıdır.

İnsan, üreten bir varlıktır. Üretiminin niteliği insanı belirler; ama insanın üretimini, aldığı ücret belirlememeli.

İnsanın topluma karşı sorumlulukları, toplumla arasında olan yazısız, hatta sözsüz bir konsensusa göre belirlenir. Bu algılamaya göre insan, en nitelikliyi üretmelidir. İnsanın üretimi, bu anlamda engellenmemelidir.

Arkası Sa.6 Sü.5 de

Çok Yüksek Dayanımlı Betonun Alt Sınırı Aşıldı

İMOnun düzenlediği İkinci Ulusal Beton Kongresi, 27-30 Mayıs tarihleri arasında İTÜ Maçka Sosyal Tesisleri G'Anfisi'nde uluslararası katılımla yapıldı.

● Yazısı 3. sayfada

Sanayi Kongresi'ne doğru

Bu yılın Aralık ayında düzenlenecek 1991 Sanayi Kongresi'nde ele alınacak konular ve ankette yer alacak sorunlarla ilgili olarak 400 uzmandan alınan görüşler doğrultusunda hazırlanan taslağa, son şekli verildi.

● Yazısı 8. sayfada

Gökdelenler Atakta

Taksim çevresinde düğümlenen gökdelen iş merkezi ve beş yıldızlı oteller zincirine, Gümüşsuyu Caddesi'nden 123 metre yüksekliktekı Park Otel de ekleniyor.

● Yazısı 8. sayfada

MÜHENDİSLİK VE MİMARLIKTA

ÖLÇÜ

YIL:4 • SAYI: 37 • HAZİRAN 1991 • 15 GÜNLÜK MESLEKİ GAZETEDİR • EDERİ: 1500

Kurultaya doğru

İmar Yasası Forumu

MO. İst. Şb. (ÖLÇÜ)- Mimarlar Odası (MO) İstanbul Şubesi, TBMM gündeminde olan İmar Yasası değişikliği önerilerinin hukuk, siyaset, yönetim ve kentleşme açılarından irdelendiği bir forum düzenledi.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Meclis Salonu'nda 25 Mayıs 1991 günü yapılan foruma, tüm mimar ve mühendisler, katkı koymak üzere çağrılıydı.

Açılış konuşmasını İBB Başkanı Profesör Nurettin Sözen'in yaptığı forumu, MO İstanbul Büyükkent Şube Başkanı Yücel Gürsel yönetti.

"İmar ve Demokrasi Kurultayına Doğru" teması altında süren forumda Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SHP) Milletvekili Yüksel

Arkası Sa.7 Sü.2 de

İmar Yasa değişikliği tartışılıyor

İMO Bakırköy Tems.(ÖLÇÜ)- Temsilciliğin Mimarlar Odası Bakırköy Temsilciliği ile birlikte düzenlediği "İmar Yasası Değişikliği" konulu toplantı, Karya Kültür ve Sanat Merkezi'nde yapıldı.

Bakırköy Belediyesi Teknik Başkan Yardımcısı Recep Durgun, Küçükçekmece İmar Müdür Muavini İdris Kayalar, Şehir Plancısı Özdemir Sönmez, Mimar Şinasi Sonuç ve İnşaat Mühendisi Haydar Çeliker'in konuşmacı olarak katıldığı toplantıda yasa teklifi, değişik açılardan tartışıldı.

Yeni yasada yer alan "Teknik Uygulama Sorumluluğu" hükmünün teknik elemanlara, ağır sorumluluk ve cezalar getireceği, buna karşılık yetkinin tariflenmediği, teklifin tepkici bir mantıkla hazırlandığı, yasallaşması halinde oda işleyeliyle birlikte yerel yönetimlerin de olumsuzluklarla karşılaşacağı, konuşmacılar tarafından dile getirildi.

İmar yasalarının bugüne kadarki gelişiminin de özetlendiği toplantı, tüm mimar ve mühendislerin gerekli duyarlılığı göstererek sorunu sahiplenmesi temennisiyle son buldu ■

Kapitülasyonların lütfundan 391 yıl sonra

Kabotaj mı, sabotaj mı?

● *Bir filonun genç sayılabilmesi için basit yaş ortalaması 15 olmasına rağmen; Türk filosunun 150 GRT üzerindeki 864 geminin basit yaş ortalaması 19.8, filonun yarısından fazlasını oluşturan kuru yük gemilerinin 20.9; ithal edilen 118 adedinin ise 41.8*

● *100'e yakın kanun ve kararname ile 14 bakanlık ve müsteşarlığa dağıtılmış yetkiler bile, Türk denizciliğinin sorunlarının ne kadar köklü olduğunu belirtmede bir gösterge.*

Haber Merkezi (ÖLÇÜ)- Osmanlı İmparatorluğu'nun, en güçlü dönemlerinde, denizciliğinde de en parlak yıllarını yaşadığı bilinir. Akdeniz'in bir **"İmparatorluk Gölü"** haline geldiği bu dönemde, Karadeniz'den Ege ve Basra'ya kadar, hatta nehir ve göllere uzanan büyük bir denizcilik gücünün sahibi Osmanlı, denizlere

Ülkede inşa edilen gemi tonajı 759 bin 240 DWT iken, ithal yoluyla ülkeye sokulan gemilerin toplam tonajı dört milyon 38 bin 402 DWT. Bunun yanısıra basit bir karşılaştırma ile yurt dışından getirilen 90 DWT'a karşılık yurt içinde 10 DWT'luk birim, inşa teşviğinden yararlanabildi.

olan hakimiyetini, askeri ve ticari filosu ile ilan etti.

Osmanlı İmparatorluğu, imparatorluk limanları arasında deniz ticareti yapabilme izinni yabancı ülkelere bir lütuf şeklinde 1535'de vermiş iken, duraklama ve gerileme dönemlerinde bu lütuf, bir ay

Arkası Sa.7 Sü.6 de

Geçmişin yeraltı kaynakları mirası, sonsuza dek yetmeyecek

Türkiye yeterince aranmadı

TMMOB Maden Mühendisleri Oda Başkanı Fikret Özbilgin: "Türkiye yeni maden bulup işletmeye almıyor. Eskiden bulunmuşları da tüketmekle meşgul. Ve her geçen gün madensel hammaddeler açısından dışarıya daha çok bağımlı hale geliyor."

Maden Müh. Od. İst. Tems. (ÖLÇÜ)- Ankara Milli Kütüphane Salonları'nda 13-16 Mayıs 1991 tarihleri arasında yapılan Türkiye Madencilik Bilimsel ve Teknik 12'nci Kongresi'ne, 800 delege katıldı.

İlki 1969 yılında düzenlenen ve bugüne değin her iki yılda bir toplanan kongrenin açılış konuşmasını yapan TMMOB Maden Mühendisleri Oda Başkanı Fikret Özbilgin, madencilik sektörünün, her geçen yılda daha fazla ihmal edildiğine ve göreli olarak küçüldüğüne dikkat çekti.

Arkası Sa.7 Sü.4 de

Madenciliğin, Kamu Toplam Sabit Sermaye Yatırımlarındaki payı, 1981'de yüzde 9.6 iken 1990'da 3.6'ya düştü. Özel kesimde ise bu oran en yüksek düzeyi olan yüzde 1.3'e ancak çıkabildi. Her iki kesim birlikte ele alındığında, 1981'de yüzde 5.6 olan madencilik yatırımlarının payı, 1990'da yüzde 2.2'ye indi.

Odalar Şişli Belediyesi ile görüştü

Kaçak inşaatlar böyle önlenir mi?

İMO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- 18 Haziran 1991 günü İnşaat, Makina ve Harita Mühendisleri Odaları temsilcileri, Şişli Belediye Başkanı Fatma Girik ile bir görüşme yaptılar.

Şişli Belediyesi sınırları içinde ıslah-imar planlı bölgelerde **"Avan Proje Tasdiki"** adıyla inşaat izni verileceğinin öğrenilmesi üzerine yapılan görüşmede oda temsilcileri, öngörülen uygulamanın ayrıntılarından önce, özellikle kentleşmeyle ilgili, **"İmar"** ile ilgili genel bir değerlendirme yaptılar ve bu anlamda uygulamanın uzun vadeli sonuçlarının irdelenmesinin gerekliliğine dikkat çektiler.

Temsilciler Bugün karşı karşıya kalınan sorunun, 2961 sayılı Af Yasası'nın, yıllardır birikerek gelen çözümsüzlükleri olduğunu belirterek, **"Önceki yıllarda sınırlı avantajlar sağlamak için üretilen, bilime, realiteye, genel geçerli prensiplere aykırı, politik nitelikli kararların, getirdikleri avantajdan çok daha fazlasını zaman içinde götürdüğü ortadadır"** dediler.

Özellikle Şişli'de daha önceki yıllarda, şimdi öngörülen uygula-

Arkası Sa.6 Sü.7 de

Uluslararası Enerji Uzmanları Avusturya'da buluştu

Laxenburg /Viyana (Avusturya)- EMO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- Otuz ülkeden yaklaşık 100 enerji uzmanı, 18-20 Haziran 1991 tarihlerinde Avusturya'nın Laxenburg şehrinde Uluslararası Uygulamalı Sistem Analizleri Enstitüsü'nde (IIASA) biraraya geldi. Endüstri, hükümet ve akademik çevrelerin önde gelen temsilcileri, bu yılın Uluslararası Enerji Çalışma Grubu'nda (IEW) dünya pazarlarının gelecek için enerji beklenti ve çözümlerini tartıştılar.

Güncel politik çevresel konulardaki uluslararası endişeler çerçevesinde bu yılın gündemi, Körfez krizi ışığında uluslararası petrol pazarındaki gelişmeler. Yeni Avrupa tek pazarında enerji, Doğu Avrupa'da enerji ve çevre, global iklimin korunması için stratejilerin ekonomisi konularında yoğunlaştı.

Uluslararası Çalışma Grubu'na, aralarında ABD Gaz Araştırma Enstitüsü'nden Dr. Daniel A Dreyfus, İngiltere Cambridge Üniversitesi'nden Prof. Richard Eden, Fransa Elektrik Şirketi'nden Dr. Jean-Romain Frisch, Çekoslavakya Prag Teknik Üniversitesi'nden Akademisyen Jiri Klima, Hollanda Erasmus Üniversitesi'nden Prof. Peter Odell, ABD Elektrik Araştırma Enstitüsü'nden (EPRI) Dr. Richard Richels ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Bilim Akademisi'nden Mikhail Styrikovich'in bulunduğu pek çok uluslararası

Arkası Sa.6 Sü.7 de

BAŞYAZI

Sahillerimizin Gözyaşları

1 Temmuz 1926'da Kabotaj hakkı, yani yabancı gemilerin kıyılarımızda ticaret yapması yasağı yürürlüğe girdi. Aynı zamanda, kıyılarımızdan deniz ürünü elde edilmesi kum, çakıl çıkarma, dalgıçlık, arayıcılık, kılavuzluk, deniz bakkallığı, Türk araçlarda kalptanlık, çarkçılık, katiplik, tayfalık, amelelik ve diğer hizmetler, iskele ve rıhtım hammallığı her türlü deniz esnaflığı her türlü deniz esnaflığının Türk vatandaşları tarafından yapılabileceği yasalaştı.

Muhterem büyüklerimiz 1 Temmuz Kabotaj ve Denizcilik bayramı dolayısıyle verdikleri demeçlerde, hükümranlık haklarından ve bağımsızlıktan bahsettiler.

AMA SAHİLLERİMİZ TURİZMİMİZ GİBİ GÖZYAŞLARI İÇİNDE.

49 yıllığına yabancılara devredilen sahil parçaları yetmiyormuş gibi, bol turizm kredileri ile pompalanan 12 Eylül patentli, omuzu beş yıldızlı otellerimiz, "Körfez Krizi" yüzünden batma aşamasına geliverdiler. Kendilerini kelepir fiatına KAPATMA yapacak yabancıları hasretle bekliyorlar. Pek yakında yabancı turizm firmaları 49 yıllığına kiraladıkları, kelepir fiatına kapattıkları sahillerimizde KABOTAJ hakkı ilan ederlerse şaşmayalım. Beklentimiz bu Kabotaj'ın da 1 Temmuz'a denk getirilmesi. Böylece muhterem büyüklerimiz, bu KABOTAJ ticaretinin çifte bayramını birlikte kutlarlar.

ÖLÇÜ

1 Temmuz dünya mimarlık günü

2000'li yıllarda mimarlık

"2000 YILLARINDA MİMARLIK" İÇİN Mimarlara, Aydınlara, Bilimcilere Basına Çağrı

Bilim ve teknolojinin olağanüstü gelişmesine ve olanaklarına rağmen tüm Dünya'da kentsel

Arkası Sa.6 Sü.5 de

Kablo halkın boğazına takılmasın

EMO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Vakfı Maçka Sosyal Tesisleri'nde 28 Mart 1991 günü yapılan **"Kablo TV ve Türkiye'deki Uygulamaları"** toplantısı üyelerin yoğun ka-

Arkası Sa.6 Sü.3 de

Medreseden alınan mirasın son durumu

Gecekondu tipi üniversiteler

Haber Merkezi (ÖLÇÜ)- Kamuoyunda YÖK Yasası olarak bilinen 2547 sayılı üniversitelerin bir mütevelli heyeti ile yönetilmesini hükme bağlayan ve devamında, **"Her İle bir üniversite"** sloganı ile belirginleşen, özel statülü üniversite, vakıf üniversiteleri, yüksek teknoloji enstitüleri kurulmasını öngören ve Türk Eğitim Sisteminde üniversitelere yeni bir yapılanma getirecek olan yasa değişikliği ile ilgili olarak, tümü Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği'nden uzmanlarla görüştük.

Yıldız Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nden derneğin yönetim kurulu üyesi Prof. Ayhan Alkış, İstanbul Üniversitesi (İÜ) Tıp Fakültesi'nden dernek ikinci başkanı Prof.Türkan Saylan, İÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden dernek genel sekreteri Prof. Burhan Şenatalar ile İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) öğretim üyesi Prof. Erem Omay, yeni yasa ile getirilen değişiklikleri eleştirdiler.

ÖLÇÜ Gazetesi'ne konuyla ilgili olarak görüşlerini bildirmek üzere biraraya gelen üniversite öğretim üyeleri, değişikliğin Türk eğitim sistemine getireceği avantaj ve dezavantajları da irdelediler.

Özerk demokratik bir üniversitenin nasıl olması gerektiği konusunda çalışmalarında bulunan ve bu kapsamda Özerk Demokratik Bir Üniversite Modeli" hazırla-

yan, "Yükseköğretim-Sorunlar ve Çözümler" isimli bir kitap yayınlayan ve yapılan çeşitli panellere katılarak, değişikliğe hangi noktalardan karşı çıktıklarını dile getiren Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği'nin temsilcileri ÖLÇÜ'ye şu gö-

Arkası Sa.7 Sü.1 de

Görüş

Nasıl bir Üniversite Yasası istiyoruz?

Prof. Atıf Vural

YÜK. Müh. Fak. Bölüm Başk.

2547 sayılı 6 Kasım 1981 tarihli Yüksek Öğretim Yasası'nın kaldırılması veya en azından geniş bir biçimde değiştirilmesi bugün için öncelikle uyanmaya başlayan akademik, sonra da siyasal ortamlarda bir "gereklilik" bir zorunluluk" olarak hissedilmeğe ve "görülmeğe" başlanmıştır. Dokuz yıl sonra da olsa çok imzalı bildirilerin pespeşe gelmesi, bu konunun hükümetçe kamuoyunda "tartışma konusu" durumuna getirilmesi, olumlu aksiyonlardır

Arkası Sa.6 Sü.7 de

KÜRSÜ

Teknoloji çağında

Devlet, iktidar, TMMOB ve bürokrasi

Levent ARSLAN
Gemi Müh. Odası
Yön. Kur. Üyesi

"Çağımız, teknoloji çağı..."

Artık söylenilecek her söz, bu ön söylemle anlamlı olmaya başladı. Tabii bu, mekanik bir kalıp olmaktan çıkarılıp içi doldurulabildiği oranda. Özellikle bizler gibi teknolojinin içinde yaşamak ve onun varlığını geliştirmek gibi bir sorunla karşı karşıya olan gruplar için mekanik olmak, yok olmak, yok etmek anlamına dayandı.

Teknoloji, karmaşık bir bütünü ifade etmekte birlikte; tanımı çok basit. Bu yüzden de teknoloji için bir tanım ararken, zor yolu seçmenin anlamı yok.

İnsanın **"alet"**i kullanmaya başlamasından itibaren, diğer canlılardan daha üst düzeyde örgütlenmesine kadar gelişimine neden olan şey, kafa-kol emeği ise, tekniği de bir emektir ve ona **"Birikmiş emek"** demek, tanımı billurlaştıracağı gibi, teknolojinin daha üst düzeyde örgütlenmesinin yolunun da yine emekten geçtiğini gösterecek.

İnsanın bu gelişim süreci, bir yandan maddi ve manevi üretiminin ayrı ayrı kendi içlerinde **"eşitsiz gelişmesini"** içerirken, bir yandan da maddi üretimin rast geldiği manevi şekillenme de **"eşitsiz gelişme"**den payını aldı.

İnsanın maddi üretiminin yükselmesine ve renklenmesine katkısı kaçınılmaz olan **"manevi gelişkinliği"**, döne döne maddi üretimin özünü etkiledi.

Maddi-manevi gelişme sürecinin uyumsuzluğu, tarihteki ilerleme-gerileme paradoksunun da nedenlerinden biri olarak görüldü ve maddi-manevi gerileme; savaş, doğal felaketler, kazalar vs. ile tanımlandı.

Bu süreçlerin her birinin içinde tarihin manevi renkliliğini oluşturan vektörleri, birey psikolojisi, toplumsal psikoloji, maddi üretimi elinde tutan sınıfın yönlendirmeleri olarak görmek olanaklı...

Maddi üretimi elinde tutan sınıfın etkilemeleri ya da özgün olarak bireylerin geri kalmışlıkları ve yine toplumun bu iki parametreden etkilenerek oluşturduğu ortak psikolojisi; bulunduğu anı kavrayamama, dönüştürme perspektifini aksatma, durağanlaşma, güdükleşme, görünür bir maddi yıkıma yol açmamakla birlikte üretimde gerilemeye neden olacak faktörler.

SOĞUK SÖMÜRÜ

İkinci Dünya Savaşı'nda, maddi-manevi üretimin tam bir yıkıma uğradığı Avrupa, savaş sonrasında da, Amerikan sermayesinin istilasına uğradı. Bu, dünyada yeni bir ekonomik-sosyal şekillenmenin başlangıcıydı; yani Avrupa'daki tüm yıkıma rağmen, Amerikan sermayesi ile Avrupa sermayesi uyumlaştı ve Üçüncü Dünya Ülkeleri önünde yeni bir saf tuttu.

Bu saf, bir süre sonra öylesine iradi bir güç oluşturmaya başladı ki, ülkeler arasında var olan **"eşitsiz gelişme"**, bu güç tarafından korkutucu derecede bozuldu. Sıcak sömürü, yerini soğuk yöntemlere bıraktı.

Karşı koymalar ise gelişmiş ülkelerin yöntemlerini değiştirmekten başka bir işe yaramadı; Amerikan-Avrupa sermayesi, ekonomik-sosyal bir güç olarak, sözü geçen ülkelerin yapısını etkilemekten öte belirlemeye başladı.

HEM "DEVLET"E, HEM "İKTİDAR"A ALTERNATİF

1950 seçimleri ile Türkiye, demokrasinin çocukluk dönemine adımını attı ve Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), iktidarı Demokrat Parti'ye (DP) bıraktı. Bu seçim, Türkiye'de **"Devlet'- İktidar"** ayrışmasını da gündeme getirdi. 1950'ye dek hem devleti ve hem de iktidarı temsil eden CHP, sadece devletin içinde (olumlu-olumsuz) gelenekleri ile varlığını sürdürmek zorunda idi. Fakat ayrışma bu kadar değildi ve DP'nin sosyo-ekonomik yapıyı kökten değiştirme arzuları, devlet ve iktidarı karşı karşıya getirdi.

DP, gelişmiş ülkelerle yakın temasa girdi, ekonomik-askeri anlaşmalar imzaladı ve bu özelliği ile de CHP geleneğinin **"ulusalcı"** yanı ile zıtlık gösterdi.

Aynı dönemde, Cumhuriyet'in kuruluşu ile açılan Batı tipi üniversiteler yeni yeni, insan ve bilgi birikimlerini, elle tutulur hale getirdiler.

Bu gerçeği **"ana çizgi"** olarak koruyarak, 1954 yılında Türk Mühendis ve Mimar Odalar Birliği'nin (TMMOB) örgütlenmeye girişmesini, sözü edilen dış ve iç oluşumların bir sonucu olarak görmek olanaklı.

"Ulusalcı CHP, TMMOB'nin oluşumunda nasıl etkili oldu?" sorununu daha ayrıntılı inceleme gereğini vurgulayarak, '60 sonrası **"Demokratik Devlet"** oluşumuna atılan adımlarla birlikte, TMMOB'nin bünyesindeki farklılıklara geçelim.

TMMOB, kendisine yüklenen ekonomik anlamda devlete tabi, yönetsel olarak bağımsız kuruluş olma özelliğini korumakta, başlangıçta zorluk çekmedi. Bu dönemde, teknik gelişmeler TMMOB tarafından izlenerek, dengeli bir örgütlenme sağlandı.

'70'li yıllarla birlikte TMMOB, ülkenin genelinde ısınan politik ortama katılmak zorunda kalınca, bu dönem büyük oranda, teknik bilgi ve örgütlenme mirasının yenmesine dönüştü.

Ülkedeki görece demokratik ortam da, iktidarın TMMOB'ye karşı devirici kararlar almasını önledi.

Ama '80 tepkisinden TMMOB de payını aldı, etkisizleştirilmeye çalışıldı. Tepkiden hemen sonraki durgunlukla ve üye katılımının yok olması sorunuyla birlikte TMMOB, her düzeyde çizgi arayışına girdi. Bu, birliğin kendisini tekrar gözden geçireceği bir dönemdi.

Dönemin olgunlaştırdıkları ile birlikte, **"Dar siyasi tavır"**dan kurtulmak ve teknik konularda daha somut adımlar atmak düşünceleri, çalışmalarda yer bulmaya başladı. Fakat hala tanımı oturtmak ve kalıcılaştırmak doğrultusunda yaşanan süreç, tamamlanmış değil, ucu açık.

ALTERNATİF, BÜROKRASİ Mİ!

Bürokratizm'e göre insan, doğası itibariyle hiçbir zaman üretim alışkanlığına sahip ve güvenilir olmayacaktır. Anarşizm ise bürokrasiyi, "yönetici takımın" varlığının dayanaklarından biri olarak görmekte ve bugünden yokedilmesi gerektiğini söylemektedir.

Tüm uç tanımlar gibi bunlar da, **"gerçeğe"** yalnızca bir noktasından değinmeler olmak durumunda.

Ama bürokrasi ve bürokratlar, tüm bir işletmeyi, yöreyi ve ülkeyi kendi çizgilerine soktuklarında ya da bütünüyle işlevsiz hale geldiklerinde, bu üretim odağının sağlığı, tehlikede demektir.

Bürokrasinin yönetsel anlayışı kapsaması, üretimin içindeki en küçük birimi, yani insanı manevi anlamda yokedişe varır.

Öyleyse bir üretim biriminin varlığını sürdürmesi, o tarihsel koşullara denk gelen **"insan"**ın ve onun **"aksama şiddeti"**nin çözümlenmesine bağlıdır.

Bu, genel bir tanımlamadır.

Ek olarak her birimin üretimindeki çözümlükleri de çözümlerinin ana başlıklarındandır. Somutlarsak, aynı tarihsel koşullara denk gelse de, örneğin **"BİR HOLDİNG"** ile **"TMMOB"** ayını sistematikle yönetilemez.

YÖNETİLSE DE BU, ALTERNATİF ÖRGÜT OLMA ÖZELLİĞİNİ YOKEDİŞE VARIR, ALTERNATİF ÖRGÜTLER, tüm dışsal olumsuzluklara rağmen, önerdikleri toplumsal ilişkiler bütününü, **"hemen bu günden kendi kurumsallıkları çerçevesinde"** yaşatmak ve bir prototip oluşturmak zorundadırlar.

Pek tabii bu, zor ve karmaşık bir şeydir.

Kafası toplumdaki maddi üretim ilişkileri ile donanmış kimselerin bunu hangi aksama şidderi ile yapabilecekleri de kendi birikimleri ile ilgilidir.

Yaşadığımız dönemde, (bu, diğer örgütlenmelerde de böyle) tabanında eski canlılığı barındırmadığı için, TMMOB yöneticilerinin seçildikleri dönem sonrası, güçlü bir taban ile tenetlenmesi olanaklı değil.

TMMOB'de, diğer örgütlerden farklı olmak üzere, bürokratlaşma eğilimlerini güçlendiren ikinci olgu, ekonomik gücün kaynağı. TMMOB meslek-meslektaş, kamu-kamu yararı söylemleri ile yola çıkıp; buna yabancılaşma eğilimlerle de içinde barındıran bir süreci yaşıyor. Devletin uzantıları (Bakanlıklar-Belediyeler) TMMOB'yi gördüğü oranda, birliğin **"teknoloji çağı"**nı yakalama olanağı doğuyor. Bu durumda istense de istenmese de TMMOB'nin, kendisini üreten, yenileyen **"şey"**e eğilimi oluyor. Yani mevcut bürokrasi ağının bir parçası olma eğilimleri güçleniyor.

Eğer **"Oda"**nın ve **"Odacılar"**ın birikimleri, bu süreci ortalama bir noktaya çekmeze ki, bugün sorun yeterince büyümediği için çözümü kavramak, kolay görünüyor; yakında devasa bir örgütlenmenin ortasında, **"Alternatif"**, kaybedilebilir ■

"Uygarlık Soykırımı" sergisi

Mustafa İzberk, Dünya Çevre Haftası'na denk gelen 6-12 Temmuz 1991 tarihleri arasında bir karikatör sergisi düzenledi. Beşiktaş Belediyesi Nikah Salonu'nda düzenlenen ve "Bir Uygarlık Soykırımı İstanbul" adını taşıyan sergi sanatçının son yıllarda İstanbul ile ilgili olarak yaptığı çalışmaları kapsıyordu.

Demokratik sorunlar ve liberalleşme

İrfan TÜRKKOLU
Metalurji Müh.

Son yıllarda ülkemizde kapitalizmin kuralları alabildiğince işliyor. Metanın serbest dolaşımı, toplumsal ilişkileri belirleyen ahlaki değer yargılarını yıkıyor. Liberalleşmek adına resmi ideoloji haline getirilen "köşeyi dön de nasıl dönersen dön" anlayışı sonucu insanlar hiçbir ahlaki norma bağlı kalmaksızın fırıldak gibi dönüyorlar.

Meslek odaları bile olsa örgütün örgütlenmenin ötesi olarak gösterildiği, ülkemiz insanları üzerine ölü toprağının serpildiği bir politik ortamla örtüşen bu yozlaşma süreci sonucu banker skandalları, hayali ihracat kralları, rüşvetçiler, borsa vurgunucusu çocuklar ortalığı kaplarken, geniş kitleler duyarsız ve tepkisiz bir konuma itilmiş durumdalar. Demokrat kamuoyunun konumu ve demokratik kitle örgütlerinin etkinliği de bu bağlamda tartışılan, tartışılması gereken gündem maddeleri bugün.

Depolitizasyonun böylesine yoğun yaşandığı, toplumun hızlı bir değişim süreci içinde olduğu bugünlerde alternatif politikalar üretilmeksizin, demokratik muhalefet görevi yerine getirilemez. Ancak alternatif üretilebilse bile karar alma sürecinde ne kadar etkin olduğu, üyelerin aktif, demokratik katılımının ne denli sağlanabildiği soruları da gündemde.

Mesleki ve bilimsel yetersizlikten söz edemeyeceğimize göre sorun nedir? Her toplum kesimi gibi mühendis ve mimarlar da kültürel dejenerasyondan payına düşeni aldı mı? Mesleki ve toplumsal olarak önümüze konan politikaları oluşturanlarla öznel konumumuzda somutlayabiliyor muyuz? Bu tür soruları yanıtlarken yâ da olası sorunların üzerine giderken, kurumların sayginlığı nasıl korunma lî? Açıktır ki sorunları nesnel koşullarında irdelemeksizin somut sonuçlar, üretmek olanaksız.

Örneğin bir oda başkanı, İstanbul birimine seçimle gelen yöneticilerini "politika yapmak"la suçlarsa ne olur? Toplumun kültürel anlamda en üst kesimlerinden birini oluşturan mühendislerin yöneticiliğine soyunan insanların politikasız olmalarını istemek depolitizasyon dalgalarının oda genel başkanlıklarına kadar yükseldiği anlamına gelmez mi? Kaldı ki "politika yapmayın" demek de özünde politika değil midir?

Varsayalım ki bir oda başkanı odaya ait resmi evraklar üzerinde sahtekârlık ya da tahrifat yaptı. Böylesi bir olaya karşı alınacak tavır, o kurumun ya da kurumların ne kadar **'liberalleştiğinin'** ölçütüdür. Eğer olay salt ahlaki boyutta ele alınmayıp kirk dereden su getirilmeye çalışılıyorsa, eğer o kişinin bir başkan olarak kendini yasalar üzerine koyması, daha da önemlisi ahlaki değerleri çiğnemesi karşısında 'kurumların saygınlığı' adına sessiz kalınıyorsa bu, normal değerlerin yıkımı demektir.

Ama amaç 'liberalleşmek' ise; hedefe varılmış demektir.

Hele bir de o başkanın toplantıda üyelerinin önünde, "Firmadan tahsilat yaparmıyordum, tahsilatı hızlandırmak için faturanın iki nüshasına farklı açıklamalar ve farklı rakamlar yazdım" dediğini düşünün.

Bu tür varsayımlarda bile doğru demokrat tavrı almak gerekli ve vazgeçilmezdir. Ne ki demokratik olmayan bir kurum söz konusu ise, demokratik mekanizmaları işleterek çözüme ulaşmak olanaksız ise ülkenin adalet mekanizmasına, bu konuda ne diyeceği sormak isteyenler haklılık kazanır.

Elbette ki odalarımızda bu tür olumsuzlukların yaşanması istenmez. Bu anlamda öncelikle temel moral değerlere sahip çıkarak, mesleki ve demokrat duyarlılığımızla çok sesli demokratik bir yapılanmayı geliştirmek zorundayız. Ancak böylece kurumlarımıza haketti kleri saygınlığı ve toplumsal ve mesleki sorunlarda etkinliği kazandırabiliriz. Önümüzdeki günler 'liberalleşmek' karşısındaki tavrımızın turnasol kağıdı olacaktır.

Endüstriyel Proses ısısı üretimi için güneş toplayıcılarının özellikleri saptanıyor

Endüstride güneş enerjisi

Dr. Tanay Sıdkı Uyar *TÜBİTAK Marmara Araşt.*

Güneş enerjisinin ekonomik olarak kullanımı için şu etkenler belirleyicidir:

Güneş kaynağının sürekli ulaşılabilir olması;

Konvansiyonel enerji kaynaklarının yüksek maliyeti,

Ekonomik, az bakım gerektiren, verimli teknolojilerin varlığı.

Güneş enerjisi kabul edilebilir bir verim ile ısıl, elektrik ve kimyasal enerjiye dönüştürülebilmektedir. Fototermik çevrim genelde, en yüksek verime sahiptir. Ancak işletme şartlarından önemli ölçüde etkilenmektedir. Bu işletme şartları ışının yoğunluğu, işletme sıcaklığı ve benzerleridir. Temel sınırlamaları ise şunlardır:

Yüksek çalışma sıcaklıklarında kayıplar da yükselmektedir.

Özellikle ufak sistemler için borular, depolama sistemleri maliyetleri, güneş toplayıcısı maliyetini aşmaktadır.

Bugün için ısı enerjinin uzun süreli depolanmasının sadece özel durumlar için ekonomik fizibilitesi vardır.

Böylece en ekonomik tesisler, 30-150 °C arasında düşük ile orta sıcaklık sınırlarında büyük ölçekli kullanıcıları ve göreceli olarak dengeli gereksinimleri olanlardır. Bu aralığa ise endüstriyel proses ısısı adını veriyoruz.

Endüstriyel proseslerde ısıl enerji gereksinimi T60-2000 °C arasında değişmektedir. Endüstrileşmiş ülkelerdeki enerji gereksinimleri ise 150 °C ve 1000 °c olmak üzere iki sıcaklığa yoğunlaşmaktadır.

1000 °C sıcaklıkta proses ısısı kullanımı yoğunlukla çelik ve çimento gibi temel endüstrilerde gerçekleşmektedir. Güneş enerjisi kullanımı için 300 °C'ın altındaki sıcaklık mertebeleri anlamlı olmakta ve bu da endüstrinin yapısına bağlı olarak toplam gereksinimin yüzde 40-50'sini kapsamaktadır.

Potansiyel bir kullanıcı olarak İspanya endüstrisi için kullanılan proses ısısı sıcaklıkları dağılımında yiyecek ve diğer tarım ürünlerinin işlenmesi toplam gereksinimlerin üçte ikisini oluşturmaktadır.

5000 kwh ve üzeri günlük gereksinimi olan büyük ölçekli tesislerde enerji sıcak su, sıcak hava veya kızgın buhar olarak sunulmaktadır.

Büyük ölçekli tesisler iyi gelişmiş alt yapılı endüstrileşmiş bölgelerde konumlandırılmışlardır. Sınırlı enerji maliyetlerinin sonucu, güneş enerjisinden yoğun olarak yararlanmak uygun olmamakta, toplayıcı sisteme ek olarak hacimli ve pahalı depolama sistemleri gerekmektedir.

Bu nedenlerle güneş sistemleri yakıt tasarrufu amacıyla kullanılma ve sistem teknolojisi açısından düşük önemde olma durumundadırlar. Bu durumda bile sistemin tamamının güneşe özel kısıtları dikkate alması konusunda büyük özen gösterilmelidir. Çünkü güneş enerji sistemlerinin çıktıkları konvansiyonel sistemlere göre istenilmeyen işletme şartlarından daha çok etkilenmektedir.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerin izole bölgelerinde, konvansiyonel enerji kaynaklarının maliyet düzeyleri oldukça yüksek, tesisler ufak ve enerji arzının güvenilirliği yeterince garanti altına alınmamıştır.

Böyle durumlarda da güneş enerjisi kullanımına daha çok yer verilmesi hedeflenebilir ve "klasik" uygulamalara ek olarak gıdaların korunması, hazırlanma ve dopalanması (suyun safiaştırılması ve tuzundan ayrılması, pişirme, soğutma dondurma) ufak ölçekli kullanıcılar için gerçekleştirilebilir.

Ancak bu bölgelerde yerel imkânlarla çalışabilecek, tam gelişmiş ve az bakım gerektiren komponent ve teknolojiler kullanılmalıdır.

Uzun vadeli olarak bakıldığında, güneşten endüstriyel proses ısısı eldesi ve kullanımı, tropik bölgelerdeki gelişmekte olan ülkelerde belirleyici öneme sahip olacaktır.

Belirtilen sıcaklık aralığında (T60-300°C), çoğu kez iyileştirilmiş düz-plaka, havası boşaltılmış tüpsel ve parabolik toplayıcılar kullanılır. Özelliklerinin tam olarak tanımlanması için en azından ısıl kayıpların sıcaklığa, optik kabul açısına ve dahası ısı aktarım ortamı ile soğurucu arasındaki iletkenlik ve ısıl kapatiseye bağımlılığı dikkate alın-

Arkası Sa.6 Sü.1 de

Yapılarda ısı yalıtımı

MMO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- Makina Mühendisleri Odası (MMO) İstanbul Şubesi tarafından İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) sosyal tesislerinde "Yapılarda Isı Yalıtımı" konulu bir konferans düzenlendi.

Şube Başkanı Mustafa Erhan'ın açış konuşmasını yaptığı 7 Haziran 1991 tarihli konferansa konuşmacı olarak, İTÜ Makina Fakültesi'nden Profesör Alpin Kemal Dağsöz ve Profesör Kemal Onat katıldı.

7 Haziran 1991 tarihli konferansın bitiminde düzenlenen "Yapılarda Enerji Tasarrufu" konulu panele ise konferans veren konuşmacılar toplu olarak katıldılar.

Yaklaşık 50 kişinin izlediği bu etkinlikler, bir kokteyle sona erdi ■

Seçim yasal değil

MO-İst.Şb. (ÖLÇÜ)

Ankara Konser Salonu Projesi'nin seçimi ile ilgili olarak Mimarlar Odası'ndan bir açıklama yapıldı.

Genel Başkan Yavuz ÖNEN imzalı açıklama şöyle:

"Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Konser Salonu projesini 2886 sayılı Yasaya aykırı olarak seçti.

Sözkonusu Yasaya göre, proje müellifleri ya yarışma yoluyla ya da teklif usulleriyle ve fiyat rekabeti yoluyla seçilebilirler.

Konser Salonu proje müellifi seçimi ise, kanunun öngörmediği başka bir yolla yapılmış olmaktadır. Bayındırlık ve İskan Bakanı'nın seçici olduğu bu yol Kanuna açıkça aykırıdır.

Başlangıçta, sınırlı yarışma yoluyla müellif seçimi öngörülmüş, jüri oluşturulmuş ve yarışma şartnamesi bakanlıkça hazırlanmıştır.

Ancak, Bakanın seçme yetkisine itiraz eden jüri istifa etmiş, aynı gerekçe ile davetli 19 bürodan 16'sı, teklif proje vermeyeceklerini Bakanlığa bildirmişlerdir.

Tüm bu tepkilere karşın, Bakanlığa gönderilen üç proje arasından seçim yapılarak sonuca gidilmesi, meslektaşlarımız arasında yaygın bir tepkiye neden olmuştur.

Yasaya aykırı bir durumun düzeltilmesi için idari yargıya başvurma yolu açılmıştır. Bu başvuru yapılacak ve aceleye getirilen bu seçimin yerine, daha sağlıklı sonuçlar alınabilecek yeni bir sürecin başlaması sağlanacaktır."

Bakırköy Menekşe Zümrütyuva'daki 1953 yılından beri heyelan sahası olarak bilinen arazinin yakında imara açılması bekleniyor. Basınköy ve Havacılar Sitesi'nin alttan gelen kanalizasyonlarının hareketliliğini olumsuz etkilediği yöreye iskan verilebilmesi için, bir dizi önlem alınması gerekiyor.

Heyelanlı bölgeler de yapılaşmaya açılıyor

İstanbul'da spekülasyon pazarına, heyelanlı bölgeler de girdi. Önce, bilimsel araştırma raporlarıyla heyelan sahası olduğu ve döne döne denize kaydığı uzun süreli inceleme sonucunda ortaya çıkan Gürpınar'dan sonra sıra Bakırköy Menekşe'de.

Haber Merkezi, (ÖLÇÜ)- İstanbul'a yoğun göçün etkisiyle ortaya çıkan konut sorunu, kentin önemli heyelan sahalarından, Büyükçekmece ve Küçükçekmece gölleri arasında kalan Gürpınar Heyelan Sahasından sonra, Bakırköy'de Menekşe Zümrüt Yuva'nın da imara açılmasına neden olacak.

Yıllardan beri heyelan sahası olarak bilindiği için bölgedeki yapılaşmaya izkan verilmeyen, Jeoloji Fakültesi öğretim üyelerinin birinci ve ikinci sınıf öğrencilerine, tipik bir heyelan bölgesi olarak gösterdikleri arazinin imara açılması sadece kondusu bulunan göçerleri ve yaklaşık 80 dönüm arazıden rant elde edebilecek olan arsa sahiplerini sevindirecek olmalı. Kentin kaybettiği yeşil örtü ve heyelan sahasında şimdiye kadar alınan çok kısıtlı tedbirlerle oturan sakinlerin can güvenliği ise gözden kaçırılıyor.

1953 yılından beri üniversite öğretim üyeleri ile aralarında Tarım Orman ve Köyişleri (TOK) Bakanlığı'na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nün de bulunduğu kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan ve yaptırılan araştırmalarda da, bölgenin heyelan sahası olarak tespit edilmesine rağmen, yapılaşma sürüyor.

Üzerinde Basınköy ve Havacılar Sitesi'nin de bulunduğu heyelan sahasının merkezindeki alan için ilk geniş kapsamlı teknik araştırmayı, bölge sakinleri 1987 yılında Yeraltı Aramacılık Bilimsel Araştırma Kuruluşu'na yaptırdılar. Araştırma sonucunda, 1953 yılından beri yapılan diğer araştırmaları doğrular şekilde, bölgenin heyelan sahası olduğu, belli önlemlerin alınması kaydıyla belli yörelerinin yapılaşmaya açılacağı bildirildi.

Menekşe 84 parta, 298 ada, 3-5-6-7-8-9-106-108 ve 109 nolu parsellerde bulunan arazinin İnşaat Mühendisleri Odası Bakırköy Temsilciliği'nden edinilen bilgiye göre 18 dönümü Selim Pars'ın, 60 dönümü ise Bakırköy Belediyesi'nin.

Bölge sakinlerinin verdiği bilgiye göre Pars'ın mülkiyetindeki arazideki geçekondu sahiplerine, kondularını yaptıkları arazinin tapusunu vermesi karşılığında, bölgeye imar durumu alınması için yardımlarını istediği de iddia ediliyor; zaten bu yazısız anlaşmadan sonra bölge sakinleri yöre için bir araştırma yaptırmışlar.

1990 yılında tamamlanan ve ayrı kuruluşa yaptırılan son araştırmanın istek sahibi bu kez Bakırköy Belediyesi idi. Bölgenin hangi şartlar altında imar açılabileceği öğrenmek istiyorlardı.

Araştırma şirketinin yöneticisi İTÜ'den Prof. Ahmet Ercan'ın jeofizik, jeoteknik ve jeolojik araştırmaları, mühendislerden oluşan bir ekiple birlikte yürüttüğü "Menekşe Jeolojik, Jeofizik, Jeoteknik Projesi", 1987 yılında yapılan çalışmaya ek olarak hazırlandı.

Projede, bir tarafında Devlet Demiryolları'nın trenyolu bulunan, diğer tarafında T.C. Karayolları'nın E-5 Karayolu geçen arazi, heyelan sahası olarak, duraylı (hareketsiz), yarı duraylı, hafif duraysız (Hafif hareketli), durayısız ve ağır durayısız olmak üzere beş bölgeye ayrılmış durumda.

Prof. Ercan'ın verdiği bilgiye göre en hareketli bölgede şu anda Basınköy ile Havacılar Sitesi bulunuyor; demiryolunun geçtiği arazi ile Vali Konağı'nın bulunduğu yer ise, hareketli heyelan sahası içinde.

Özellikle Basınköy ve Havacılar Sitesi'nin yeraltından gelen atıksularının, arazinin su dengesini bozduğu ve heyelanı arttırdığı belirtilen projede, yapılaşmaya izin verilmemesi gereken bölgeler de gösterildi.

Yapılaşmasına izin verilebilecek yerlerde alınacak önlemleri de Prof. Ercan, şöyle sıraladı:

"Yapılaşmadan önce drenaj kuyuları, drenaj çukurları, yeraltı suyu deşarj hatları, istinat duvarları fore kazıklı perdeler, ağaçlandırma ve teraslama gibi heyelan sahalarında mutlak uyulması gereken önlemler alınmalıdır."

Arkası Sa.6 Sü.1 de

ÇAĞDAŞLIK VE ÖRGÜTLÜLÜK ÜZERİNE

Çağ atlamak için yakalamak gerek

Erol İŞCAN
Mimar

Bilinen bir yaklaşımdır; çağdaş insanın tanımı, her tarihsel dönemde farklı bir içerikle yapılmıştır. Herhangi bir üretimsel faaliyetin dahi bulunmadığı çağlarda, çağdaş insan tanımı içinde yer almak için, alet kullanmak yeterli idi. Bilimsel ve teknolojik gelişmeyle birlikte zihinsel faaliyetler de geliştikçe, çağdaş insan olmak için yalnızca alet kullanıyor ya da yalnızca üretim faaliyetinde bulunuyor olmak yetersiz kalmaya başladı.

Gelinen noktada, özellikle son 50 yıllık süreçte, çağdaşlığın en önemli kriteri, örgütlenmek olmuştur artık. Bu anlamda herhangi bir örgütlü faaliyet içinde yer almayan birey, çağının gerisinde kalmakla karşı karşıyadır. Sosyal bir varlık olarak insanın, duygu, görüş, istek ve çıkarlarının her geçen gün çokyönlüleştiği düşünüldüğünde; tek bir örgütlenme içinde yer almak da, yetersiz kalmaktadır. Örneğin bugün, hem Batı hem de Doğu Avrupa ülkelerinin hemen hepsinde, örgütlerin toplam üye sayısı, ülke nüfusunun bir hayli üzerindedir. Bu durum, bir ihtiyaçtan ve söz konusu ihtiyacın örgütlenmeyle aşılabileceği bilincinin yaygınlığından kaynaklanmaktadır.

Yaşadığınız dünyaya dair bir görüşünüz yoksa bu, çağdaşlık anlamında bir eksikliktir. Ancak görüşünüz var da, bu doğrultuda bir örgütlülüğünüz yoksa, yine bir eksiklik söz konusudur. Bu durum, bireyin içinde yer aldığı bütün faaliyet alanlarında gündeme gelmektedir.

Bütün bu yaklaşımlar çerçevesinde ülkemize göz attığımızda, birçok yönetici, çağ atlamaktan bahsededursun, hâlâ çağı yakalamak gibi bir problemimiz olduğu açık bir gerçeklik olarak önümüzde durmaktadır. Daha 3000 yıl öncesinde, siyaset yapmayan vatandaşın zararsız değil, yararsız vatandaş olduğu söylenirken; 3000 yıl geçtikten sonra hâlâ siyaset yapmanın zararlı ve tehlikeli bir faaliyet olduğu kanısı yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır. Çağı yakalamayı, yalnızca teknolojik olaklardan yararlanmak olarak değerlendirenler; ya insan dışındaki yaratıkların dahi bu olanaklardan yararlanabildiğini görme yeteneğine sahip değiller, ya da belirtilen kanının yaygınlaşmasında çıkarları var. Yorumu okuyucunun...

Çağdaşlık ile örgütlenme bilinç ve ifadesi arasındaki ilişkiye kısaca değindikten sonra; yine kısa olarak içinde yer aldığımız meslek örgütüne değinmekte yarar var. Bu noktada örgüt kavramına dair bir iki saptama yapmak gerekiyor. Öncelikle bir örgüt, üyesi bütün bireylerin kendilerini onun içinde tarief edebilmelerini zorunlu kılar. İkinci olarak her örgüt, yaşayan bir organizmanın bütün işleyiş biçimlerini içerme yeteneğine sahip olmalıdır. Birbirine sıkı sıkıya bağlı bu iki temel koşul açısından, bir hayli eksiğiz.

Birincisi, üyelerimizin büyük bir bölümü, mimarlık örgütlerinin yürüttüğü faaliyetin dışında bulunmaktadır ve dahası, ücretli çalışan geniş mimar kitlesi, ücretlilikten kaynaklanan sorunların çözümüne yönelik bir Oda çalışmasıyla, çok doğal olarak, henüz yüz yüze gelebilmiş değildir. İkinci ve belki daha önemlisi, hem örgüt birimleri arasında, hem de üye kitlesi içinde, kan dolaşımından bahsedemiyoruz. Oda-Üye, Üye-Üye ilişkileri son derece zayıftır. 100'ün üzerinde Mimarlar Odası örgüt birimi mevcuttur; ancak bunların arasındaki kan dolaşımı malesef pek azdır.

Sonuç olarak çağdaş olabilmek için örgütlü olmanın bir önkoşul haline geldiği dünyamızda, örgüt ve üye sayısının artması da yeterli olmamaktadır. Söz konusu olan, örgütlülüğün gelişmesidir. Hem örgütlenmeler, hem de tek tek bireyler, kendilerine sürekli olarak şunu sormalıdır: **"Örgütlülüğün gereklerini ne kadar yerine getirebiliyorum, ya da getirebiliyoruz?"** En azından bir yerlerden başlayabilmek için bu soru, her gün yeniden sorulmalıdır. Gerisi gelecektir.

İkinci Ulusal Beton Kongresi İstanbul'da yapıldı

Çok yüksek dayanımlı betonun alt sınırı aşıldı

2 ULUSAL BETON KONGRESİ

Betonun kalitesinden sorumlu olanların çabalarının yanısıra yüksek kullanımlı betonların yaygın kullanımını sağlamak için, tasarımcıların projelerinde bu betonu kullanmaları, yapı sahiplerinin de bunları kabullenmeleri gerekiyor.

İMO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- İnşaat Mühendisleri Odası (İMO) İstanbul Şubesi, 27-30 Mayıs tarihlerinde İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Maçka G Anfisi'nde toplanan İkinci Ulusal Beton Kongresi'ni, **"Yüksek Dayanımlı Beton"**la ayırdı.

Kongrede, Türkiye'de yaygın olarak kullanılan betonların özellikle bina-konut sektöründe B160-B225 gibi düşük dayanımlı betonlar olduğu, otoyol ve benzeri büyük projelerde ve öngerilmeli prefabrik elemanlarda sınırlı miktarlarda da olsa B500'e kadar çıkılabildiği söylendi.

Aslında Türk beton sektörünün, daha yüksek nitelikli betonları üretme potansiyeline sahip olduğu; en azından sektör içinde hazır beton, büyük taahhüt, prefabrikasyon gibi değişik kesimlerin, halen ürettikleri betonların birkaç sınıf üstünü rahatlıkla üretebilecek, beton dayanımlarını 100-150 Kgf/cm² yukarı çekebilecek durumda olduklarına da değinildi.

İMO İstanbul Şubesi, yaptığı duyuruda, şu hususlara değindi:

"Yüksek dayanımlı betonlar ABD'de gökdelenlerle uygulamaya girdi. Kuzey Amerika ve Avustralya'da yüksek yapılarla; Norveç'te açık deniz petrol platformlarıyla; Fransa'da prefabrikasyon ve köprü, viyadük gibi sanat yapılarıyla yaygınlaştı. 800-1300 kgg/cm²basınç dayanımına sahip betonlar, giderek artan ölçüde kullanılıyor.

Yüksek dayanımlı betonlar boşluk oranları düşük, dolayısıyla su, buhar ve benzeri sıvı ve gaz geçirimsizlikleri yüksek; zaman içinde asit, tuz ve benzeri zararlı etkilere karşı daha dirençli, uzun ömürlüdürler.

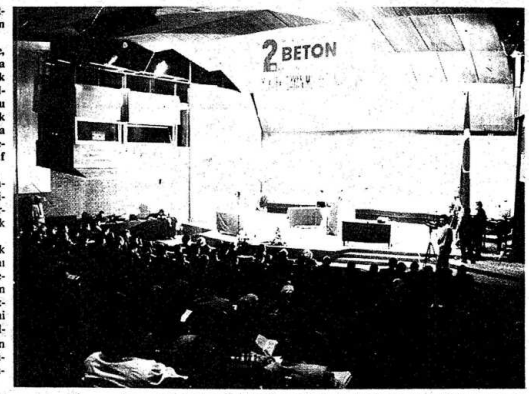
Bu betonların eğilme, çekme, aşınma gibi diğer dayanımları da yüksektir. Aynı yükü daha küçük kesitle; dolayısıyla daha az malzeme ile taşımak mümkündür; bu da daha hafif yapılar, daha büyük açıklıklar, daha geniş uygulama alanları demektir. Bu betonla kesitten ve malzemeden tasarruf sağlanmaktadır."

Dört gün süren kongrede Fransa'dan gelen Profesör Yves Malier, dünyadaki uygulamalardan örnekler verdi ve **"dayanım"**dan çok performansı vurguladı.

Kongrede, ikinci gün yüksek dayanımlı betonla yapı tasarımı konusu da ele alındı. Yapı türlerine bağlı olarak bu betonların yarar-zarar, fayda-maliyet analizlerinin, mühendislik ve ekonomi karşılaştırmalarının değerlendirildiği bölüme, Kanada'da yaşayan Toronto Üniversitesi İnşaat Bölümü Başkanı Profesör Şükrü Üzümeri de katıldı.

Profesör İsmet Aka'nın yönettiği ve Prof. Üzümeri'nin yanı sı-

Arkası Sa.7 Sü. 2 de

50 bilim adamı ve mühendisin toplam 33 bildiri sunduğu kongrenin yanısıra; etkinlik kapsamında düzenlenen sergiye 18 kuruluş, ürün ve hizmetlerini tanıtmak üzere katıldılar.

NOTLAR

Yüksek Dayanımlı Beton Nümune Üretimi Yarışması

Yüksek dayanımlı beton üretimini, bu konuda araştırma ve geliştirmeyi, bilgi birikimini özendirmek amacıyla, kongre çerçevesinde bir de Yüksek Dayanımlı Beton Nümune Üretimi Yarışması düzenlendi.

Yarışmaya, 50'ye yakın kişi ve kuruluş başvurdu; bunlardan 27'si fiilen katıldı. Yarışmada 1400 kgf/cm² sınırı aşıldı ve 13 yarışmacı 1000 kgf/cm²'den yüksek dayanım elde etti.

Türkiye'nin altı ayrı ilinde Adana, İstanbul, Trabzon, İzmir, Şanlıurfa ve Eskişehir'de yerel malzemeler kullanılarak bu performansın sağlanması, İMO İstanbul Şubesi yetkilileri tarafından, çok sevindirici ve gururlandırıcı bir olgu olarak nitelendirildi.

Oda'dan verilen bilgiye göre, 800-1000 kgf/cm² arasında sonuç alan sekiz yarışmacı da gözönüne alındığında; toplam 21 kişi ve kuruluş uluslararası ölçekte çok yüksek dayanımın alt sınırı kabul edilen 800 kgf/cm² sınırını aştı; Niğde, Ankara, Samsun, Bolu ve Malatya illeri yerel malzemeleri ile yelpazeyi genişletti.

Yarışmacılar arasında öğrenci, öğretim üyesi, araştırmacı, uygulayıcı her kişi; kamu kuruluşu, özel sektör her kesim; prefabrikasyon, taahhüt, hazır beton, çimentocu, katkıcı her sektör yer aldı.

Beton sektörünün geleceği açısından umut veren bu tablonun, Türkiye'de bugüne oranla çok daha yüksek dayanımlı betonların üretilebileceğinin somut kanıtı olarak değerlendirilebileceği de, İMO yetkilileri tarafından bildirildi.

İMO İstanbul Şubesi, yarışma sonunda bir de çağrı yaptı. Çağrı şöyle:

"Betonun kalitesinden ve üre-

Arkası Sa.7 Sü.2 de

Ormansız kentler nefes almakta güçlük çekiyor

Ölü kentlere doğru...

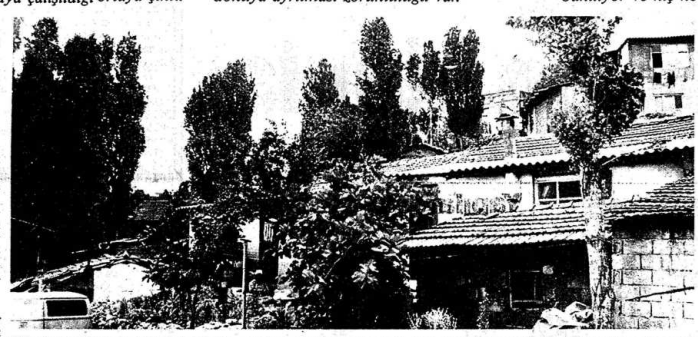
- *Orman Mühendisleri Odası İstanbul Temsilciliği ve Şehir Plancıları Odası'nın birlikte düzenlediği "Kent Ormancılığı ve Çevre Sorunları" panelinde, kentlerin ormansızlaştırılmaya çalışıldığı ortaya çıktı.*
- *İstanbul'da kişi başına düşen yeşil alan miktarı, bir metrekareye kadar indi. Oysa her binanın oturduğu zemin alanının, en az yüzde 30'u kadar bir alanın, yeşil dokuya ayrılması zorunluluğu var.*
- *Başta İstanbul olmak üzere büyük kentlerde, Arborikültür uzmanlık alanları dikkate alınmadan ağaçlar, yanlış seçiliyor, yanlış dikiliyor, yanlış budanıyor, yanlış bakılıyor ve hiç korunmuyor.*

Haber Merkezi, (ÖLÇÜ)- Orman Mühendisleri Odası İstanbul Temsilciliği ile Şehir Plancıları Odası (ŞPO) İstanbul Şubesi tarafından, 7 Mayıs 1991 günü "Kent Ormancılığı ve Çevre Sorunları" paneli düzenlendi.

Oturum başkanlığını, Mimar Sinan Üniversitesi (MÜ) Mimarlık Fakültesi öğretim üyesi İsmet Vildan Alptekin'in yaptığı panele konuşmacı olarak İÜ öğretim üyeleri Prof. Suat Ürgenç ile Prof. İbrahim Atay, Orman Mühendisleri Oda Başkanı Prof. Tahsin Tokmanoğlu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Çevre Komisyonu Başkanı Nusret Avcı ve ŞPO İstanbul Şube Başkanı Ahmet Turgut katıldı.

Panele, Sarıyer Halkevi de bir bildiri yolladı. İstanbul'da Net Holding A.Ş'ne 49 yıllığına kiralanan İBB'ye ait, Derbent-Hacıosman arasındaki ormanlık arazinin yeniden İstanbul'a kazandırılması için yaptıkları çalışmalara yer veren bildiride, "Kent ormanlarının korunması, geliştirilmesi ve halka açılması, İstanbullular'ın en önemli sosyal ihtiyacı haline geldi. NET PARK olarak bilinen ormanlık ölgenin, İBB'ce geri alınması doğrultusundaki gelişmeler sevindirici olmakla birlikte, 1973 yılında yapılan projenin esas alınarak halka açılmasını bir kez daha talep ediyoruz" dendi.

Sarıyer Halkevi'nin gönderdiği bildiride, kente orman kazandırma çalışmalarının her safhasında yeralınacağına da dikkat çekildi.

Nüfus artışı ve beraberinde getirdiği göç, çarpık kentleşme ve plansızlık, kent ormanlarının yok olması gibi çevre sorunlarına neden oluyor. Özellikle göç hareketleriyle birlikte kentlerde konut ve çalışma alanlarının hızla artması, diğer temel fonksiyon alanlarını gözardı edilir hale getirdi.

Kentler ekolojik dengeyi bozuyor

ŞPO İstanbul Şube Başkanı Ahmet Turgut, panele sunduğu "Planlama Olgusu, Kentleşme ve Çevre Sorunları" adlı bildirisinde özetle şunları söyledi:

"İnsan-doğa ilişkilerinin oluşturduğu çevre, yine bu ilişkilerdeki alan kullanma eğilimlerinin savurganlığı ve uzun süre önlemsiz yürütülmesi nedeniyle, insanlığı önemli tehlikelerin eşiğine getirdi.

Kentlerin mekan bakımından ekolojik dengeyi bozmayacak şekilde biçimlendirilmesi gerekmekle beraber; ülkemizde planlı programlı kentleşme yerine, çarpık kentleşme süreci devam ettiği sürece, bu mümkün olmayacaktır.

Kentlerde donatı alanları yeterli düzeye erişemezken, buna ormanların yok edilmesi, kırsal çevrenin tahribi, su havzalarının iskana açılması, kamu arazilerinin yağmalanması, sulaırn, havanın kirlenmesi ve gürültü sorunları eklendi.

Gelişimin bu kadar hızlı ve büyük olması nedeniyle yerel yönetimler denetleyemez ve engelleyemez durumda kaldı. Bunu yanısıra olaylara sürekli ekonomik ve siyasi.boyutuyla yaklaşanyönetici ve politikacıların, sosyal gelişmeyi ve çevreyi ihmal etmesi sonucu sahip olunan değerler, belki de hiçbir zaman kazanılamayacak ölçüde yok edildi.

Çözüm için:

Ülke ölçeğinde kentleşme politikasının saptaması gereklidir. Hiyerarşik bir planlama kademelenmesi kurulmalı ve bölge ölçeğinde kararlar getirecek çalışmalar yapılmalı; bu çalışmalarla temel fonksiyon alanlarının yerleri net olarak ortaya konmalıdır.

Özellikle metropoliten alanlar için kırsal bölgeleri de kapsayacak geniş kapsamlı planlar üretilmeli; mevcutlar hızla yenilenmelidir; kent sınırlarının kontrolsüz gelişmesinin önüne geçilmelidir.

Kentleşme politikası, siyasi istismar konusu olmaktan çıkarılmalı; değişen iktidar ve kişilerce değiştirilmeyecek ulusal kararlar haline dönüştürülmeli; milli bir uzlaşma kesinlikle sağlanmalıdır." ■

Ağaçlar toplumun malıdır

Konuşmasına, Harita Mühendisleri Odası'nın Şubat ayında Ankara'da düzenlediği Haritacılık Kurultayı'na katılan bir Avusturyalı uzmanın bildirisinde verdiği örnekle başlayan Orman Mühendisleri Oda Başkanı Prof. Tahsin Tokmanoğlu'nun, panelde üzerinde durduğu noktalar şunlar oldu:

"Avrupa'da, yapılacak herhangi bir binanın planı hazırlanırken, bahçesindeki ağaçların yerleri, özellikleri de belirtilerek plana işlenir; ayrıca yetiştirilmesi gerekli bulunan ağaçlar da, aynı planda farklı renk veya desende gösterilir. Varolan ağaçları korumak, yetiştirilmesi gerekenleri de yetiştirmek, bina sahibine görev olarak verilir. Bu görevin gerektiği şekilde yapılıp yapılmadığı, belediyeler tarafından kontrol edilir.

Ağaçlar, şehirlerin süsü ve oksijen üreten doğal kaynaklarıdır. Batı Avrupa kentlerinde olduğu gibi, ağaçların bahçe sahiplerinin özel malı olmadığı, toplumun ortak malı olduğu bilincini ülkemizde yerleştirmeye çalışalım.

Kentlerimizdeki ağaç sayısını çoğaltmak için, şöyle bir önerim var: Okul bahçe duvarlarının iç kenarlarına bir veya iki sıra halinde kışın yaprağını dökmeyen ağaçlar dikelim. Bu canlı çit, sokaktan gelecek kirli havayı süzer, yeşillikler arasında büyüyen çocuklar da, diğerlerine kıyasla daha az hırçın ve geçimsiz olurlar."

Kent ağaçları TSE Standardına uygun değil

Panelde, "Kent Ormancılığı Arborikültür Uygulamaları ve Kentlerimiz" başlığı altında bir konuşma yapan İ.Ü. Orman Fakültesi Silvikültür Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Suat Ürgenç, kentte ağaç kullanımı konusundaki yanlışlıklara değindi. Ürgenç'in konuşması özetle şöyle:

"Kentlere estetik bir görünüm kazandıran yeşilin ana öğesi olan ağaçlar ve onların yetiştirilmesi, bakımı, korunmaları ve restorasyonları, kent ormancılığı çerçevesinde arborikültür uzmanlık alanı içinde gelişiyor.

Başta İstanbul olmak üzere ülkemiz büyük kentlerinde bu uzmanlık alanları hiç dikkate alınmadan ağaçlar yanlış seçiliyor, yanlış dikiliyor, yanlış budanıyor, yanlış bakılıyor ve hiç korunmuyor.

Ağaç türleri, belli bir amaca uygun olarak dikilmiyor.

Budama adı altında, her türlü teknikten uzak, kabak budamalarla birtakım hilkat garibeleri ortaya çıkarılıyor.

Buna rağmen, Park ve Bahçeler Müdürlükleri'nin tutarlı peryodik bir budama düzeni ve planlaması yok.

Kentlerde PTT, İSKİ, elektrik, havagazı ve şimdi de doğalgaz idareleri tamir ve yeni hat döşemeleri için, caddelerde ağaçların hemen dibinde derin kanallar açıyorlar.

Ağaçların dibine ağır malzemeler yerleştirmek veya ağır vasıtalar yanaştırmak, onların kök solunumunu engelleyip ölmelerine yol açıyor.

Kentlerde cadde ve yollarda kullanılan ağaçların hepsi standart dışı. Dikilen fidanlar TSE'nin ortaya koyduğu cadde ve yol ağaçları standartları dışında.

Tüm bunların yoluna koyulması için, uzmanlık alanlarından gelmiş elemanlar ve özel makinelerle takviyeli etkin Park ve Bahçeler Genel Müdürlüklerini oluşturulması gerektiği kanısındayım.

Çeşitli yöntemlerle ağaç restorasyonu, ağaç bakımı ve cerrahisi teknikleri uygulanıp, çok yaşlı ağaçların gergi ve desteklerle korunması sağlanabilir; modern fidanlıklar, seralar ve camekanlar kurulabilir."

Kent ormancılığı terimi ormancılık diline yeni girdi

Bildirisinde "Kent ormancılığı, kent ormanlarına dönük, özel bir ormancılık uygulamasıdır" anafikri etrafında yoğunlaşan İ.Ü. Orman Fakültesi Silvikültür Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. İbrahim Atay, "Kent Ormanları ve Çevre ile Etkileşimleri" başlıklı bildirisinde, kentte farklı kullanım alanları için çeşitlenmesi gereken ağaç türleri ile birlikte şu görüşlere yer verdi:

"Şehirlerin çoğu orman içinde kurulmuştur; ama yerden bakıldığında durum farklıdır. Yeşil örtü bölük pörçük, oraya buraya dağılmış bir durum arzeder. Bunlar içindeki kent ormanları, tabiat ormanı yahut kültür ormanı olabilir.

Ormançılar, uzun yıllar şehirlerin peyzaj problemlerini gerektiği gibi kavrayamamış, konu özerine eğilmemiş olduklarından, 'Kent ormancılığı' terimi, ormancılık diline yeni girmiştir.

Kent ormanının kompozisyonu kararlaştırılırken, hangi fonksiyonun ön planda gözetildiğinin bilinmesi önemlidir.

Doğa güzelliği ve rekreasyon fonksiyonları açısından yaprakları ağaçlar ve yaprakları ağaçların oluşturduğu ormanlar, ayrı bir önem taşır.

Kent ormanlarının kompozisyonu, şehrin sosyal yaşam ortamlarına göre büyük ölçüde farklılıklar gösterir.

Kentte yeşil dokunun artma-

Arkası Sa.6 Sü.2 de

Yaz dönemi paneller, seminerler

MMO'dan eğitim rüzgârı

MMO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- Makina Mühendisleri Odası (MMO) İstanbul Şubesi, üyelerinin meslekiçi eğitimi doğrultusunda çalışmalarına ivme kazandırdı. Kısa aralıklarla çeşitli meslekiçi konularda düzenlenen seminerlerle, meslektaşlarının eğilimlerinin olduğu alanlarda yeterli bilgilenmelerini sağlamak amacını taşıdıklarını bildiren MMO İstanbul Şube yetkilileri, bu tür çalışmaların sürdürüleceğini söylediler.

Oda'nın düzenlemiş olduğu ve üyelerine katılım belgeleri ile notların verildiği seminerler ve diğer etkinlikler şunlar oldu:

- **"Endüstride Doğalgaz Tesisatı ve Dönüşüm" Semineri**

Seminer, 11-14 Mart tarihleri arasında, Maçka'daki İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) sosyal tesislerinde gerçekleştirildi.

Semineri, çoğunluğu endüstri kesiminden ve proje bürolarından katılan mühendisler izledi.

Ayrıca seminer süresince doğalgaza yönelik ürünlerin sergilendiği bir sergi de düzenlendi.

- **"Konutlarda Doğalgaz Tesisatı ve Dönüşüm" Semineri**

Bu seminer de 15-17 Mart 1991 tarihlerinde İTÜ Maçka sosyal tesislerinde gerçekleştirildi.

Semineri, çoğunlukla tescilli bürolardan gelen 117 kişi izledi.

- **Doğalgaz Paneli**

MMO İstanbul Şubesi'nin ard arda düzenlediği bu seminerlerden sonra, yine İTÜ Maçka'da aynı konuda ama daha genel kapsamda bir panel düzenlendi.

MMO Genel Merkezi'ndeıı Endüstri Mühendisi Oğuz Türkyılmaz'ın yönettiği paneli, 200'ü aşkın kişi izledi.

- **"Bilgisayar Sayısal Denetimli Tezgâhlar (CNC)" Semineri**

Oda'nın, 29-31 Mart 1991 tarihleri arasında Istraselviler Caddesi'ndeki Eğitim Merkezi'nde düzenlediği semineri, çoğu İstanbul dışından olmak üzere konuyla direkt ilgili 13 kişi izledi.

Yıldız Üniversitesi'nden (YÜ) öğretim üyeleri ile araştırma görevlilerinin seminerde verdikleribilgilerin uygulamaları, YU Mühendislik Fakültesi Endüstri Mühendisliği Bölümü laboratuvarlarında yapıldı.

Seminerin son günü, Pendik'te bir fabrikaya düzenlenen teknik gezide fabrikanın dev CNC tezgâhı ve tezgâhta yapılan işler hakkında bilgi verildi.

- **"İklimlendirme, Soğutma Sistemlerinin İşletilmesi ve Bakımı" Semineri**

Seminer, 8-12 Nisan 1991 tarihlerinde Oda'nın Eğitim Merkezi'nde düzenlendi.

İstanbul'dan ve diğer illerden toplam 24 kişinin izlediği seminerin son günü, bir özel bankanın bilgi işlem merkezine teknik gezi düzenlendi ve konuşmacılardan Makina Mühendisi Timur Erol tarafından klima santralı hakkında katılımcılara geniş bilgi verildi.

- **"İklimlendirme ve Isı Proses'te Otomatik Kontrol Sistemleri" Semineri**

Meslekiçi eğitim programı kapsamında düzenlenen bu seminer de, 23-25 Mayıs 1991 tarihleri arasında yine MMO Eğitim Merkezi'nde gerçekleştirildi.

Semineri, İstanbul ve dışından 17 kişi izledi.

- **"Tekstilde ve Hazır Giyimde Kalite Kontrol" Semineri**

MMO İstanbul Şubesi Tekstil Komisyonu'nun önerisiyle düzenlenen seminer, Eğitim Merkezi'nde 30 Mayıs-I Haziran 1991 tarihlerinde yapıldı.

Semineri tekstil ve konfeksiyon sanayiinden 23 ve üniversitelerden 3 olmak üzere toplam 26 kişi izledi.

BTK Libya da çalıştırdığı mühendis ve mimarlara ödeme yapmıyor

Çölde parasız günler

Haber Merkezi (ÖLÇÜ)- Beynelmilel Taahhüt Konsorsiyumu (BTK) A.Ş'nin Libya'daki şantiyelerinde çalışan çok sayıda mimar ve mühendisin mağdur durumda olduğu iddia edildi. Edinilen bilgiye göre, Libya'da 40 şantiyede faaliyet gösteren BTK'nın, yönetimde bulunan 15'i hariç 80 mimar ve mühendis, aylardır ücretlerini alamıyorlar.

Defalarca kendilerine başvurulmasına rağmen, ücretleri ne zaman vereceği konusunda herhangi bir taahhütte bulunmayan şirketin, gerekçe olarak parası olmadığını söylediği, mimar ve mühendisler tarafından bildirildi.

Libya yasalarına göre, Libya topraklarında çalışanlara firmalar, ücretlerini iki bölüm halinde ödüyorlar: Resmi ve resmi olmayan ücret. Şirketin Libya'da ödediği bölüm resmi, çalışan Türkiye'ye geldiğinde ödediği ücret ise resmi olmayan ücret. Buna transfer bedeli de deniyor. Çalışanlar altı ayda bir Türkiye'ye gelip, transfer bedellerini alıyorlar.

Transfer bedeli, Libya'da ödenen resmi ücretin yaklaşık dörtbeş kat fazlası ve firma bunu, Türkiye'ye geldikten üç ay sonra ödüyor. Çalışanlarla firma arasındaki anlaşma böyle.

Ancak şirket, 20 mühendis ve

Mimar ve Mühendislerin toplam 150 milyon liralık ücretini 6 aydır ödemeyen BTK işçilerine aynı dönemde 150 milyar ödedi.

mimarın adam başı 7.5 milyon liradan toplam 150 milyon lira transfer bedelini taahhüt ettiği tarihlerde ödemeyince, onlar da bu yılın Ocak ayından beri, Libya'ya geri gitmeyi reddediyorlar.

Firmanın, parayı ne zaman vereceği konusunda defalarca başvurulmasına rağmen, herhangi bir açıklama yapmaması üzerine mimar ve mühendisler, bağlı oldukları meslek kuruluşlarını devreye sokmak ve dertlerini kamuoyuna yansıtmak için, TMMOB'ye bağlı odaların İstanbul şubelerine başvurdular ve mağduriyetlerinin giderilmesi için yardım istediler.

BTK'da çalışan inşaat mühendisleri adına beş mühendisin imzasının bulunduğu 5 Haziran 1991 tarihli ve TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu'na yazılı dilekçede mühendisler, Libya'ya yeni gidecek olan mühendis ve mimarların aynı mağduriyetle karşılaşmamaları için özellikle şu noktaları vurguladılar:

"... Libya'da daha işbaşı yapmadan altı aylık, hatta bir yıllık paralarımızı aldığımıza dair şirketin bize dayattığı yasal olmayan imzalar var. Şirketin kendini savunmak için göstereceği bu belgelere kesinlikle itibar edilmemesi; tüm mimar ve mühendis arkadaşlarımızın bu şirketle çalışmaması, meslek kuruluşlarımızın bu şirketi kara listeye alması..."

Başvuru üzerine harekete geçen Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), İnşaat Mühendisleri Odası (İMO), Makine Mühendisleri Odası (MMO) ve Mimarlar Odası (MO), BTK'ya birer yazı göndererek üyelerinin mağduriyetinin giderilmesini talep ettiler. Ayrıca İstanbul İl Koordinasyon Kurulu

Arkası Sa.7 Sü.4 de

Libya'nın, topraklarında iş yapan Türk müteahhitlerin 700 milyon dolarını aşan alacaklarını geçen yılın eylül ayından beri vermemekte direnmesi, bu firmalardan BTK'nin mühendis ve mimarlarına para ödememesine neden oluyor; fakat firmanın işçilerin parasını nasıl ödediği ve odaların bağlantı kurma çalışmalarına neden cevap vermediği merak ediliyor.

MMO, küçük işletmelerde de temsilcilikler oluşturuyor

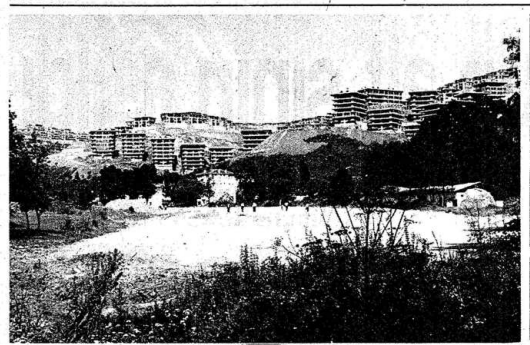
MMO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- Oda'nın örgütlülüğünün yaygınlaştırılması amacına yönelik, işyeri temsilcilikleri oluşturulması çalışmaları, Makina Mühendisleri Odası (MMO) İstanbul Şubesi tarafından sürdürülüyor.

Çok sayıda makina mühendisinin çalıştığı işyerlerinde temsilcilik oluşturmanın yanısıra, az sayıda mühendisin çalıştığı ve kendi işinin sahibi meslektaşlarının yoğun olduğu sanayi bölgelerinde de temsilcilik oluşturma çalışması başladı. Bu amaçla 22 Mayıs 1991 tarihinde Topçular Seferağa Sanayi Sitesi'nde Topçular bölgesinde çalışanlarla bir toplantı düzenlendi.

Dinamik bir ortamda geçen toplantıda üyeler, Oda örgütlülüğünün ve Oda'yla olan iletişimin, temsilcilik aracılığı ile olumlu boyutlara ulaşacağı konusunda, ortak düşüncelerini ortaya koydular ■

Görev bölümü

Jeofizik Müh. Od. (ÖLÇÜ)- Jeofizik Mühendisleri Odası üyelerinden Prof. Ahmet Mete Işıkara, Deprem Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'ne; Dr. Balamir Üçer ise Kandilli Rasathanesi Gök ve Yer Bilimleri Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü'ne getirildi.

Tapuda, Anadoluhisarı Göksu-Göztepe Yolu'na kayıtlı olan; 1/5 .000 ölçekli planlara aykırı olduğu gözlenen 1000 konutluk Havacılar ve Doktorlar Sitesi, yaklaşık 5000 kişiyi barındıracak bir yerleşme, ancak halen siteye hiçbir ulaşım imkanı yok.

Boğaziçi Yasası'nın sürprizi

Küçüksu çayırına inen otoyol

● **2960** *sayılı Boğaziçi Yasası'nın İstanbul Boğazı'nın doğal, kültürel ve özgün topografik özelliklerini dikkate almadan Boğaz'i öngörünüm, geri görünüm ve etkilenme bölgeleri olarak ayırması sonucunda, Anadoluhisarı Kavacık-Göksu Köyiçi gerilerindeki bölgede ortaya çıkan çarpık durum gözle görülür hale geldi.*

MO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- 2960 sayılı Boğaziçi Yasası'nın İstanbul Boğazı'nın doğal, kültürel ve özgün topografik özelliklerini dikkate almadan **Boğazı Öngörünüm, Gerigörünüm ve Etkilenme** bölgeleri olarak ayırması sonucunda ortaya çıkan çarpık durum, bugün gözle görülebilir durumda.

1988 tarihli, 1/5000 ölçekli **Boğaziçi Gerigörünüm ve Etkilenme Bölgeleri Imar Planı'**nın onaylanmasından sonra da giderek hızlanan İstanbul'un kuzeye doğru genişlemesi, bugün önüne geçilemez bir şekilde sürüyor.

Rumeli yakasında Maslak'a kadar uzanan Büyükdere Caddesi boyunca sıralanan gökdelenler, boğaz silüetinde peş peşe yer alırken, her iki yakadaki kaçak yapılaşma, bu oluşuma paralel gelişiyor. Son yıllarda Sarıyer'de yoğunlaşan yapılaşma taleplerinin hızlandırdığı oluşum, Sarıyer ve Beykoz Belediyeleri'nin sınırlarını aşarak Karadeniz kıyılarına ulaşıyor.

Bu sürece bağlı olarak bugün mücavir sahalarda gelişen doğa ve kültür tanımaz yapılaşmaya son örnek Anadoluhisarı gerilerinde yaşanıyor.

İkinci Boğaz Köprüsü çevre yolundan **Göksu Köyiçi'**ne kadar uzanan çok geniş bir alanda yer alan örnek, bütünüyle Boğaz'ı gören bir konuma sahip. Buna rağmen Boğaziçi Yasası'nın tanımladığı bölgelerin dışında bırakılmış olması açısından ayrı bir örnek oluşturuyor.

Bu durum, mücavir sahada yaşandığından, kolaylıkla plan yapma, değiştirme, onama olanağını da sağlamış gibi görünmekle beraber, **1/50 000 ölçekli İstanbul Imar Planı'nın** koyduğu kurallara ve kullanımlara bağlı.

Buna göre, Anadoluhisarı-Kavacık-Göksu Köyiçi gerilerindeki bölge, TURİZM ve REKREASYON AMAÇLI YERLEŞME ALANLARI ile KORUMA ALANLARI olarak tanımlanıyor. Bu bölgenin kullanımı ise ORMAN ALANI içinde ancak rekreaktif amaçlı yapılar olarak belirtiliyor. **"Bu yörelerde yapılacak planlarda doğal değerler korunarak rekreasyon potansiyeli değerlendirilecektir"** koşulu da ayrıca vurgulanıyor.

Orman Alanı içindeki yapılanma koşullarında ise **"en büyük irtifa h=6.50"** ve **"toplam inşaat alanı 250 m²'yi geçemez"** gibi sınırlar yer alıyor.

Oysa 1/50 000 ölçekli planlara aykırı olduğu gözlenen **"Havcılar ve Doktorlar Sitesi** yaklaşık 1000 konuttan oluşuyor.

Sitede yaklaşık iki yüz adet villa **"SS Havacılar ve Doktorlar Arsa Yapı Kooperatifi"**ne ayrılırken, kat karşılığı olarak inşaatı yapan firma, dörder daireli beş katlı, eğimden dolayı yer yer sekiz-dokuz katlı yaklaşık yirmi apartmanı pazarlıyor.

Tapuda, Anadoluhisarı/Göksu-Göztepe Yolu 16 pafta, 912 ada ve muhtelif parsel no'ları ile kayıtlı olan site, yaklaşık 5000 kişiyi barındıracak bir yerleşme. Ancak, halen siteye hiçbir ulaşım imkânı yok.

İki izli Göksu Köyiçi yolundan geçilerek ulaşılan bu beşbin kişilik yerleşmenin ulaşım için 25 metre genişliğindeki altı izli bir otoyol yapımı bugün hızla sürdürülüyor.

Göksu Köyiçi'ni bölerek geçecek olan Otoyol, doğrudan **Küçüksu Çayırı'**na bağlanıyor, oradan da sahil yoluna.

Ne 1/50 000 ne de 1/5000 ölçekli nazım planlarında görülmeyen Küçüksu Çayırı'na inen bu otoyolun, Boğaziçi sahil yoluna getireceği yük, kuşkusuz o bölgede trafik sorununu yeniden gündeme getirecek. Belki de yeni kazıklı yollara neden olacak.

Ama bugünden görünen, yıllarca önce geleneksel mesire yeri olarak kullanılmaktan uzaklaşan Küçüksu Çayırı'nın, gerilerdeki denetimsiz yapılaşmadan inen otoyol nedeniyle daha büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğudur.

MİMARCA

YILDIZ ÜYSAL Y. Müh. Mimar

Kıyılarda Toplum Yararı ve Hukuk'u Yasayla Yoketmek

Son 10 yıllık süreç içinde Türkiye, hiçbir döneminde yaşamadığı boyutlarda, yasal kılıfı bir yağma ve talan ortamına sürüklendi. Kaçak yapılanmanın yarattığı çevreden hiç de aşağı kalmayan bir çevreyi, yasalar aracılığı ile oluşturmak ve meşru kılmak çabaları, hukuka ciddi darbeler indirirken, yağma ve talanın bir toplumsal ideolojiye dönüşmesine de yadsınamayacak katkılarda bulundu.

Hele bütün bu yasaların; bazen tek tek ve açıkça kendini gösteren, bazen de, bir mozaiğin parçaları gibi, ancak yan yana getirildiğinde, çirkin bir sırıtışla, ortaya çıkan saldırgan, aymaz, hukuk tanımaz açıkları... Yasal kılıflara bürünerek hukukun ne denli ayaklar altına alınabileceğinin, sınır tanımaz bir iştahın yasa kavramı ile hukuk kavramını nasıl karşı karşıya getirebileceğinin somut göstergelerini oluşturdular.

Dönemin, kendi Anayasa'sını bile çiğnemekten çekinmeyen cüretkar tutumu, yasal çerçevede de kendini gösteriyor. Anayasa'ya aykırılıktan dolayı yasa ya da yasa maddeleri iptalleri, hiç bir dönemde bu kadar yoğun yaşanmamıştır. Yasaların berberleri ile, yönetmeliklerin yasalarla, çelişmesi yasa meddelerinin yasanın amaç maddesini yadsıması neredeyse olağan hale gelmiştir.

Kıyı Yasası, dönemin bu özelliklerini çok iyi yansıtan ilginç bir örnektir.

80 sonrası dönemde **Kıyı yasası** iki kez çıkarıldı. **1.12.1984 tarihinde yürürlüğe giren 3086 sayılı ilk Kıyı Yasası, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi.** İptal nedeni, temelde, kıyıda plan kararı ile özel yapılaşmalara izin verilebilmesi ve sahil şeritlerinden yararlanmada kamu yararının nesil gözetileceğinin açıkça belitilmeyişi idi. Anayasa Mahkemesi, iptal gerekçesi olan sakıncaları gidercek yeni bir yasanın 6 ay içinde hazırlanarak yürürlüğe girmesini de karar altına almış olmakla birlikte, bu görev de yerine getirilmedi. Kıyılardaki uygulama, uzun süre, yasal açıdan boşlukta bırakıldı.

3621 sayılı yeni Kıyı Yasası ancak 17.4.1990 tariinde yürürlüğe girdi. Peki, Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçesi olan sakıncalar bu yasa ile ortadan kaldırılmış mıdır?

Sorunun cevabını, yasanın amaç maddesinden yola çıkarak aramaya başlayabiliriz. Tüm yasalar gibi, Kıyı Yasası'nın da en önemli maddesi amaç meddesidir. Diğer meddeler bu amaçla uygunluk göstermek, yasanın özünü, farklı yorumlamalara yol açmayacak biçimde yansıtmak zorundadırlar. Kısaca, yasanın diğer maddelerinip, yasanın amaçmaddesine uygunluğu bir hukuk kuralıdır. Olaya, bu hukuksal çerçeveden baktığımızda, biraz önceki soruya olumlu yanıt vermek olası. Çünkü, 3621 sayılı yeni Kıyı Yasası'nın amaç maddesi aynen şöyle demektedir:

"Bu kanun, deniz, tabii ve suni göl ve akarsu kıyıları ile bu yerlerin etkisinde olan ve devamı niteliğinde bulunan sahil şeritlerinin doğal ve kültürel özelliklerin gözeterek koruma ve toplum yararlanmasına açık, kamu yararına kullanma esaslarını tesbit etmek amacıyla düzenlenmiştir."

Yasa'nın amaç maddesinde, farklı yorumlara ve çağrışımlara neden olan **"kamu yararı"** ilkesi yanında, daha net ve açık bir tanım olan **"toplum yararlanmasına açıklık"** ilkesinin de getirilmiş olması olumlu bir yaklaşımdır. Ve kıyılarla sahil şeritlerinin kullanımına ilişkin net bir tanımlama ortaya koymaktadır.

Peki, kıyılarımızı ve sahil şeritlerimizi **"toplum yararlanmasına açık, kamu yararına kullanma"**dan ne anlıyoruz? Bizim ne anladığımız değil elbet uygulamayı belirleyecek olan, Plan onama yetkisini elinde bulunduran mercilerin ne anladığı.

Turizm bölgelerinde plan onama yetkisini elinde bulunduran İmar ve İskan Bakanlığı'nın bu konudaki yorumu oldukça ilginç. Bakanlık, yasada sadece sahil şeritlerinde yapılabilecek yapılara ilişkin bir kısıtlama bulunmadığını, bu durumda, yasada, uygulama imar planı yapılacak alanlarda minimum 20 metre olarak belirlenen sahil şeridinde otel, konut vb. fonksiyonların açık kullanım alanlarının da pekala yer alabileceği yorumunu yapıyor. Binasını kıyı kenar çizgisinden itibaren 20 metre çekerek yapmak koşulu ile, sahil şeridini topkumun serbestçe kullanımına açık olmayan fonksiyonlara tahsis ediyor. Bakanlık bu yorumu ile, turizm alan ve bölgelerinde plan onaylıyor. Kıyı Yasası'nın sahil şeritleri ile ilgili yorumu da sadece bir cümleye indirgemiş oluyor böylelikle: **"Sahil şeritlerinde yapılacak, toplum yararlanmasına açık olmayan yapılar, kıyı kenar çizgisinden itibaren 20 metre geriye çekilecektir."**

Bakanlık bu yorumu ve uygulamayı yasanın 8. maddesine dayanarak yapıyor. 8. madde, başlığı ile bile, yasanın amaç maddesi ile çelişiyor. **"Sahil Şeridinde Yapılabilecek Yapılar"** başlığı, bu şeride sadece bazı yapılara ilişkin kısıtlamalar getirildiği, ancak bunun dışında, özel kullanımlar dahil, her türlü açık kullanımın getirilebileceği anlamını yaratabilmektedir. Madde, **"Sahil şeritlerinde ancak şu şu yapılar yapılabilir"** yerine, **"ancak şu şu kullanımlar getirilebilir"** dese idi, böylesine zorlama ve dahiyane bir yorumu da kapıları kapamış olurdu. Ancak, **"Bir yasanın, amaç maddesine aykırı hükümler taşıyamayacağı"** gibi,**"Bir yasaya, amaç maddesine aykırı yorumlar getirilemeyeceği"** de bir hukuk kuralı değil midir?

Arkası Sa.6 Sü.7 de

Boğaz da çevre gezisi

İstanbul Meslek Odaları Çevre Kurulu, 9 Haziran 1991 günü Boğaz'daki çarpık yapılaşmanın çevreye etkisini, üyelerine yerinde göstermek amacıyla bir Boğaz turu düzenledi.

Boğaz öngörünümünde yer alan son yapılaşmalar hakkında, tura katılan 125 İMOK üyesine, Mimarlar Odası 'ndan İsmail Erten, bilgi verdi.

Başvurular sürüyor

Keskin Keser Ödülü

MMO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- Birinci Ulusal Makina Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu sonrasında Türkiye'de makina mühendisliği alanında yazılacak telif ve tercüme eserleri teşvik etmek amacıyla konulan **Keskin Keser Kitap Ödülü** için başvurular devam ediyor.

Ödül yönetmeliğine göre, bu yıl ödüle layık görülecek telif esere 6 milyon TL., çeviri esere ise 3.5 milyon TL. verilecek.

İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Makina Fakültesi'nden verilen bilgiye göre, ödüle aday eserlerin, basıma hazır eser olarak fakülte dekanlığına teslim edilmesi gerekiyor. Son başvuru tarihinin, yönetmelikçe her Mayıs ayının sonu olarak belirlenmiş olmasına rağmen, 1991 yılına mahsus olmak üzere, başvuru süresi uzatıldı. Ödüllü kazanan eserlerin, İTÜ öğretim yılının açılışında duyurulacağı bildirildi.

Edinilen bilgiye göre, ödüle aday eserlerde, şu nitelikler aranacak:

Eserin, makina mühendisliği öğretimine veya uygulamasına yönelik olması, Türkçe'nin teknik bir dil olarak gelişmesine katkıda bulunması, Türkçe makina mühendisliği literatüründe bir boşluğu doldurması olması, Türkiye'de makina mühendisleri tarafından yaygın olarak kullanılabilecek olması ve daha önce basılmamış olması ■

Plastik şekillendirmede kalıp tasarımı

MMO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- Makina Mühendisleri Odası (MMO) İstanbul Şubesi tarafından organize edilen "Sac Kesme Kalupları" semineri, 7-9 Haziran 1991 tarihlerinde, başvuruların yoğunluğu nedeniyle, Yapı Endüstri Merkezi'nde gerçekleştirildi.

Seminere, 17'si İstanbul dışından olmak üzere çeşitli sanayi kuruluşlarından 38 kişi, izleyici olarak katıldı.

Konuşmacılar, özetle şu konuları sundular:

Yıldız Üniversitesi (YÜ) Mühendislik Fakültesi Makina Mühendisliği Bölümü'nden Profesör Levon Çapan, "Kesme ve delme işlemlerinin tanıtılması, Kalıp elemanları, Bileşik ve özel kaplar"; YÜ Mühendislik Fakültesi Dekanı Profesör Emin Yurci, "Sac şekillendirme kalıplarının tasarımında temel ilkeler, Kalıp elemanları, Serbest ve ardışık kalıp elemanları, Hassas kesme"; İnformatik Bilgisayar Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.'den Makina Mühendisi Erhan Asker ile Makina Yüksek Mühendisi Şerif Güzelsoy, "Bilgisayar destekli sac şekillendirme ve kalıp tasarımı, Kalıp tasarımında bilgisayar uygulamaları" ve BYM Bilgisayar ile Yönetim ve Mühendislik Uygulamaları San. ve Tic. A.Ş.'den Dr. Mehmet Yeyinmen, "CAD/CAM sistemleri ile kalıp tasarımı" ■

Şehir planlamasında ulaşım gözardı ediliyor

Ulaştırmayan planlar

ŞPO'nun düzenlediği panelde, tüm tartışmacıların fikir birliğine vardıkları hususlar, metro ihtiyacı, plansızlık ve ulaşım planı-arazi kullanımı kararları arasındaki koordinasyon eksikliği olarak ortaya çıktı.

İstanbul'a sürekli göçün ve plansızlığın yarattığı ıen büyük sorunlardan biri de ulaşımsızlık. ŞPO'nun düzenlediği panelde, çözüm için kentin ulaşım sorununun Türkiye'nin sorunu olarak görünerek, ülkê bazında entegrasyona gidilmesi fikri, ağırlıklı olarak ortaya çıktı.

İstanbul Teknik Üniversitesi'nden (İTÜ) Profesör Ahmet Keskin, arazi kullanımı - ulaşım ilişkisinin, İstanbul'daki en büyük yatırımlarda dahi kurulamadığını iddia etti.

Şehir Plancıları Odası (ŞPO) İstanbul Şubesi tarafından 18 Mayıs 1991 günü Yıldız Üniversitesi Odi'oryumu'nda düzenlenen **"İstanbul-Ulaşım Sorunları ve Çözüm Önerileri"** konulu panelde konuşan Keskin, özellikle nazım planlarda ulaşımın bağlayıcı ve yönlendirici işlevinin gözardı edildiğini söyledi.

Ulaşım konusunda kısmi de olsa çözümler üretebilecek aksiyon planlarının da uygulanmadığına değinen Keskin, **"Yeni yapılan 23 gökdelen projesinden hiçbirinde ulaşım gözetilmemiştir"** dedi.

İTÜ'den Profesör Ergun Gedizlioğlu ise sorunların temelde, plansızlıktan kaynaklandığını belirtti.

Gedizlioğlu, ulaşım olanaklarının yetersizliği ve insanların eğitimsizliğinin de bu faktöre eklenmesiyle, nazım plan ve diğer planlarda getirilen yoğunluk artırımlarının, ulaşım sisteminde tıkanmalara yol açtığını söyleyerek, **"Ulaşım planı-nazım plan bütünlüğü kurulamamıştır"** dedi.

Ankara Elektrik, Gaz, Otobüs (EGO) Ulaşım Dairesi eski Başkanı Berker Ertuna, tüm İstanbulluları, özelleştiriye davet ederek başladığı konuşmasını, Aksaray-Ferhatpaşa rayli sisteminin öyküsüne ayırdı ve suç duyurusunda bulundu.

Ertuna, şunları söyledi:

"Tek yönde saatte 15 bin, gerekirse 40 bin kişi taşıyacağı söylenen rayli sistem şu anda, her iki yöne günde beş bin kişi taşıyor. Bu sayı, yapılan takviyelerle yeni yeni 10 bin kişiye yaklaştı.

23 kilometre olacağı söylenen güzergâh, 3.5 kilometre olarak gerçekleşti. Rayli sistem için 5200 otobüse eşdeğer 400 bin İsviçre Frangı (yaklaşık 280 bin Amerikan Doları) harcandı.

Bu parayla alınan 105 araç, raylar ve biletlerin çoğu kullanılmadı; öylece duruyor"

Kavşak düzenlemeleri gibi çözümlerin gerçekte birer vitrin olduğuna değinen ŞPO Başkanı Senihi Kitapçı ise, özel araçların İstanbul kentiçi taşımacılığında yüzde 20'lik bir paya sahip olduğuna, dolayısıyla harcamaların, geri kalan yüzde 80 için yapılması gerektiğine dikkat çekti.

Sorunun çözümünü, **"planlı"** olmakta gördüğünü söyleyen Kitapçı, kentsel büyüme-kara ulaşım sisteminin yakın ilişkisine de değindiği konuşmasında, ulaşım planları ile kent planlarının, birlikte ele alınması gerektiğini vurguladı.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Koordinasyon Daire Başkanlığı'ndan Sencer Yurday, İstanbul'da ulaşım sorunlarının bir dökümünü yaptı ve ilçe belediyelerine de, bu konuda yetki ve özerklik verilmesi gerektiğini belirtti.

Yurday, sorunların kaynağını da, hızlı nüfus artışı, fizibilite ve plan-program eksikliği ile finansman yetersizliklerine bağladı.

Çoğunlukla önerilerin tartışıldığı ikinci turda, Prof. Keskin önerilerini, öncelikle ve hemen metro çözümü ile özetlerken, özellikle trafikle ilgili sorunların çözümünde otoritenin önemine değindi.

Prof. Gedizlioğlu ise uzun ve kısa vadeli önlemler başlığı altında topladığı önerilerinde uzun vadede rayli sistemin entegrasyonu, altyapı ve eğitim yetersizliklerinin giderilmesinin önemini vurguladı.

İstanbul'da ulaşım sorunlarını

Arkası Sa.6 Sü.1 de

Sonbahar aylarında gerçekleştirilmek üzere, "İmar ve Demokrasi Kurultayı" hazırlıklarının başlatılmasına karar verildi.

M.O. Olağanüstü Genel Kurulu yapıldı

1990 Genel Kurulu'nda günün değişen şartlarına uyum sağlayabilmek için yönetmelik değişikliklerine ve yeni yönetmelikler çıkarılmasına gerek duyulmuştu. Ancak, gerek gündemin çok yoğun ve seçimli olması, gerekse yönetmelikler için yeterli hazırlıkların bulunmayışı üzerine, sözkonusu değişikliklerin görüşülüp karara bağlanması için 1992 yılından önce bir "Olağanüstü Genel Kurul" toplanması kararı alındı. Bu karar gereğince 1-2 Haziran 1991 tarihinde yapılan Genel Kurulu'da yönetmelik değişiklikleri ve bazı yeni yönetmelikler görüşüldü.

Şubemizden yaklaşık 80 delegenin de katıldığı Genel Kurul gündeminde seçim olmamasına rağmen oldukça canlı ve hareketliydi.

Birinci gün oluşturulan komisyonlar oda yönetmeliği, büro tescil yönetmeliği, yarışmalar yönetmeliği, işyeri temsilcilikleri yönetmeliği üzerine yaptıkları hazırlıkları genel kurulun onayına sundular. İlk onaylanan yönetmelik işyeri temsilcilikleri yönetmeliği oldu. Buna göre Mimarlar Odası önümüzdeki dönemde kamu ve özel kesimde çalışan mimarların yoğunlaştığı işyerinde temsilcilikler kurabilecek

Yönetmeliklerin görüşülmesi ikinci gün de devam etti. Uzun tartışmalardan sonra Oda Yönetmeliği üzerinde bazı değişiklikler yapıldı. Bunlardan belki de en önemlisi Denetleme Kurulu oluşturulmasına ilişkin olanı idi. Mimarlar Odası'nın örgütsel yaygınlığının son 10 yılda hızla artması sonucu beş kişilik Denetleme Kurulu bir hayli yetersiz kalmaya başlamıştı. 100'ün üzerindeki örgüt biriminin denetlenmesi, gerekli raporların hazırlanması fiili olarak imkansızdı. Bu durumda yeni bir Denetleme Kurulu üyeleriyle genişletilerek Merkez Denetleme Kurulu'na bağlı olarak çalışan organlar oluşturulacak. Ayrıca Merkez Denetleme Kurulu'nun bu konularda Denetleme Yapmak üzere profesyonel uzman istihdam etmesine olanak verildi.

Oda Yönetmeliği'nde yapılan değişikliklerden sonra Olağanüstü Genel Kurulu'nun en önemli gündem maddesini oluşturan Büro Tescil Yönetmeliği, oylanarak yürürlüğe kondu. Sözkonusu yönetmelik, ne tür büro veya şirketlerin hangi koşullar çerçevesinde mimari faaliyet yürüten bir kuruluş olarak odamızca tescil yaptırabileceğini içeriyor. Büro tescil yönetmeliği onaylanarak yürürlüğe girdi. **"Buna göre üçüncü şahıslara mimari proje hizmeti üretecek bir kuruluşun ya sahibi ya da ortaklarından en az biri mimar olmak zorunda. Bünyesinde ücretli mimar çalıştıran şirketler ancak tapulu arazileri üzerine mimari proje üretebilmek üzere tescil yaptırabilecekler.** Ayrıca mimarlık hizmetleri ve iş aşamaları konularında da bazı tanımlar getirilerek uygulamaya kondu.

66 ve 85 sayılı kararnameler gereğince Oda'ya üyeliği ihtiyari hale getirilen kamu personeli mimarların, 1991 yılına kadar birikmiş aidat borçları affedildi.

Zaman yetersizliğinden dolayı "Yarışmalar Yönetmeliği" ve bazı yönetmelik maddeleri görüşülemedi. Bu nedenle Olağanüstü Genel Kurul kararı gereğince 1992 Olağanüstü Genel Kurul üç gün sürecek ve ilk günü görüşülemeyen yönetmeliklere ayrılacak.

Olağanüstü Genel Kurulu'da ayrıca Oda Yönetim Kurulu'na yönelik bazı uygulama ve tavsiye kararları alındı. Bunlardan bir kaçı şöyle:

66 ve 85 sayılı kararnameler gereğince Odamıza üyeliği ihtiyari hale getirilen kamu personeli mimarların 1991 yılına kadar birikmiş aidat borçları affedildi. Buna göre yıl sonuna kadar her hangi bir kamu kuruluşunda halen çalışmakta olduğunu belgeleyerek odamıza başvuran, mimarlardan birikmiş aidat borçları alınmayacak. Bu karar bir nedeni kamu kuruluşlarında çalışan mimarların üyeliğini ihtiyari hale getiren yasanın Önümüzdeki dönemde geçerliliğini yitirerek yeni TMMOB yasasının hazırlanacak olması, diğer nedeni ise kabul edilmiş olan işyeri temsilcilikleri yönetmeliği gereğince mimarların topluca bulundukları işyerlerinde işyeri temsilciliklerinin kurulabilmesine zemin hazırlama düşüncesi oldu.

Oda Yönetim Kurulu'na Anayasa ve yasa değişikliklerinin gündeme geleceği 1992-1993 dönemine yönelik "Alternatif TMMOB Yasası" hazırlama görevi verildi. Önümüzdeki dönemin Anayasa ve yasa değişikliklerinin yoğun olarak tartışılacağı bir dönem olması nedeniyle, odamızın bu sürece hazırlıklı olarak girmesi gerekiyordu. Bu nedenle sözkonusu çalışmanın yapılması için Oda Yönetim Kurulu'na önemli bir sorumluluk verilmiş oldu.

Sonbahar aylarında gerçekleştirilmek üzere "İMAR VE DEMOKRASİ KURULTAYI" hazırlıklarının başlatılmasına karar verildi.

Oda Yönetim Kurulu'nun "Mimarlar Yasası" hazırlıklarına başlaması için tavsiye kararı alındı.

Şubelerde Onur Kurulu oluşturulmasına yönelik çalışma yaplarak ilk Olağan Genel Kurul gündemine alınması istendi.

İstanbul Meslek Odaları Çevre Kurulu, OECD Çevre Komitesi'ne bir rapor sundu

İstanbul'un kirliliği insanlık sorunudur

Haber Merkezi (ÖLÇÜ)- İstanbul Meslek Odaları Çevre Kurulu, 17 Haziran 1991 günü kıyı alanlarının yönetimi, su kaynaklarının yönetimi, kentsel alanlarda kirliliğin önlenmesi ve kontrolü konularında yapılan selektif ülke incelemesine katkı olmak üzere OECD Çevre Komitesi'ne **"İstanbul'un Gündemindeki Çevre Sorunları"** konulu bir rapor sundu.

İstanbul'un metropollük olgusunun nüfusa bağlı olarak gelişmesine rağmen, hizmetler, sosyal gelişme, altyapı, kültür ve organizasyon olarak tam olgunlaşmadığı söylenen raporda Çevre Kurulu'nun İstanbul için yaptığı çalışmada elde ettiği sonuçlar sıralandı.

Raporda, İstanbul'un çevre sorunlarına nüfus artışının etkileri ilk sırada yer aldı. İstanbul'un su ve hava kirliliği, zararlı katı atıklar ve gürültü sorunlarıyla, bu sorunların çözümlenmesi yolunda önerileri de içeren rapor, özetle şöyle:

GEL... NE OLURSAN GEL...

"İstanbul, Türkiye'nin göç merkezi halindedir. İyimser bir tahminle her yıl İstanbul'a 300 bin kişi yerleşmek amacıyla geliyor.

Bu insanlara arazi temin etmek amacıyla, orman alanları ve yeşil alanlar hızla tahrip ediliyor, kent yeşil örtüsünü kaybediyor.

Göçen insanlar, orman arazilerine, su toplama havzalarına ve yerleşim alanı olarak belirlenmiş diğer alanlara yerleşerek, buralarda gecekondulaşma olgusu yaratıyor. Hiçbir sosyal hizmete sahip olmayan bu alanlarda, altyapı hizmetleri de bulunmuyor; sonuçta köy-kent karışımı bir şehir yapısı ortaya çıkıyor.

Şehircilik banliyölerde bu temelde gelişirken, merkezi yerlerde ise anlamsız şekilde görkemli yapılar üretme şeklinde devam ediyor. Ulaşım ve altyapı hizmetleri açısından yeterli etüdler yapılıp zemin yaratılmadan belirli alanlara gökdelenler dikiliyor, saray bahçelerine dahi beş yıldızlı oteller yapılıyor.

Göçer nüfus, geldiği yerin kültürünü de getiriyor. Kente uyum sağlanamamasından dolayı, ortaya garip görünümler çıkıyor; balkonunda kümes hayvanı besleyen, yere çöp atmanın ayırdında olmayan insanlar, İstanbul'un her yanında gözlenebiliyor.

PLANSIZ OLMAZ

İstanbul'da bir nüfus planlamasının yapılması, her şeyden önce göç olgusunu ortadan kaldıracak ulusal düzeyde ekonomik ve hizmetler alanında eşitsizliği ortadan kaldıracak düzenlemelere gidilmelidir.

Göçer nüfusun özellikle İstanbul'a su sağlayan kaynakların su toplama havzalarına girmeleri önlenmelidir.

Kentleşmenin düzenlenmesi için, Marmara Bölge Planlaması, Çevre Planlaması ve İstanbul'un Nazım İmar Planları yapılmalıdır.

İstanbula halen Terkos-Alibey-Ömerli-Büyükçekmece-Elmalı ve Darlık Barajları'ndan su temin ediliyor. Günlük su gereksinimi iki milyon metreküp olarak belirlenen şehre, günde bir-bir buçuk milyon metreküp su veriliyor.

Su temin edilen kaynakların yetersiz olması ve özellikle kurak dönemlerde su miktarının düşmesi nedeniyle, su sıkıntısı var şehirde.

Bu sıkıntıyı aşacak çözümler, yerel yönetimlerle merkezi otoritenin kısır çekişmelerine neden oluyor.

Verilen suyun yetersizliğinin yanısıra, sağlıksızlığı da ayrı bir sorun. Yerel yönetim yetkilileri bile şehre dağıtılan suyun içilmemesi için zaman zaman açıklamalarda bulunuyorlar.

Eskimiş şebekeler, sağlıksız su verilmesinin ana nedenlerinden biri. Suyun kesik olduğu dönemlerde oluşan kanal sızıntıları, öncelikle bakteriyolojik olarak suyun kirlenmesine yol açıyor.

Su toplama alanları 2500 kilometrekare olan altı su kaynağının baraj havzalarında, bir milyon nüfus barınıyor. Söz konusu alanlarda altyapı hizmetleri bulunmadığı için, bu nüfustan kaynaklanan evsel atıklar, direkt veya dolaylı olarak içme suyu kaynaklarına ulaşıyor.

Su toplama havzalarında yaşayan nüfusun 1985 yılında 100 bin olan sayısının 1990'da bir milyona sıçraması, olayın gelecekteki boyutlarını ortaya koyuyor.

Bahsedilen alanlarda evsel yerleşimlerin yanısıra endüstriler de mevcut. Odalarca yapılan çalışmalarda, bu alanlarda yaklaşık 1100 endüstri tesisinin bulunduğu, bunlardan 250'sinin metal, 80'inin kimya grubunda yer alan ve kirleticilik açısından önem taşıyan endüstriler olduğu tespit edildi. Bu kirleticilerden kaynaklanan atıksular da, önlem alınmaksızın su kaynaklarına veriliyor.

Yapılan tespitlerde göllerin kıyısına kadar ulaşan alanlarda yapılan ekimlerde, herkesçe zehirli olduğu bilinen zirai mücadele ilaçları kullanılıyor.

KİRLENİNCE NE OLUYOR?

Son zamanlarda Baraj havzalarındaki taş ocaklarının yarattığı kirlilik, özellikle Alibey Barajı'nın Kemer mevkiinde büyük bir alanı balçık haline getirerek kendini gösterdi.

Su kaynaklarında fenol, krom gibi kirleticilerin de Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve yerel standartlara göre limitler üstünde olduğu görüldü.

Kirlenmenin sonucu olarak Büyükçekmece'de, Alibey'de zaman zaman görülen balık ölümleri ve alg patlamaları, tehlike sinyalleri olarak alınmalı.

İKİNCİ ÖLÜDENİZ

Bir içdeniz olan Marmara, kıyısında yer alan yerleşimlerden kaynaklanan ve denizi besleyen akarsuların taşıdığı kirlilikle, Karadeniz vasıtasıyla ulaşan kirlilikle, ölüdeniz haline gelmek üzere.

Canlı yaşam yüksekliğinin 10 yılda 75 metreden 25 metreye düştüğü denizde zaman zaman red-tide olayları da görülüyor.

Bu nedenle kıyı şeridinde yer alan kentlerin atıksularının arıtılması önem ve öncelik kazanması ancak bu konuda İBB hariç, diğer yerleşimlerden herhangi bir girişim olmadı.

Domestik atıksuların yanısıra, Marmara Bölgesi, ülke sanayiinin üçte birini barındırıyor. İzmit, İstanbul ve Bursa'da yoğunlaşan sanayilerin büyük çoğunluğu, endüstriyel nitelikte atıksularını, arıtmasız olarak alıcı ortamlara deşarj ediyorlar. Kanal şebekesine verilenler ise kentsel arıtma tesisleri olmadığı için yine, alıcı ortamlara dolaylı olarak karışıyor.

"SEÇİM"LİK PLANLAR

Göç olayı kontrole alınmadan, nasıl bir planlama yapılırsa yapılsın, planlar sapacak; yerel yönetimler seçimleri kazanmak amacıyla yatırımları değiştirecek.

Bu sorunların çözümü için Marmara Bölgesi'ne yönelik yeni bir idari mekanizma yaratılmalı; diğer merciler bu idari yapıya tabi olmalı ve Marmara Bölgesi Çevre Master Planı yapılmalıdır.

İSTANBUL'UN SOLUĞU KESİLDİ

Hava kirlenmesi bakımından Ankara'ya nazaran Boğaz üzerinde hakim yönü kuzey ve kuzeydoğu olan hava akıntılarının etkisiyle İstanbul, biraz daha şanslı durumda.

Ancak şehir nüfusunun geometrik bir şekilde artışı; buna bağlı olarak yerleşmelerden kaynaklı fosil yakıt tüketimi, ulaşım araçlarının artışı, hava kirliliğinin artışına etki yapıyor.

Özellikle kış aylarında şehrin bazı semtlerinde hava kirliliği insan sağlığını tehdit ediyor. Tarafsız kurumlarca yapılan ölçümlerde de WHO'nun standartlarının aşıldığı ortaya çıktı.

Nüfusa bağlı olarak ulaşımın planlanmasıyla, kent içi trafik yükünün azaltılması, yerel ölçekte alınabilecek önlemlerin başında geliyor.

Ayrıca taşıma araçlarında katalizör kullanımı ve kurşunsuz benzin gibi çevre kirlenmesini önleyici tedbirlerin alınmasıyla, hareketli kirleticilerin zararı azaltılabilir.

Kirleticilik özelliği az olan doğalgaz kullanımının gerçekleşmesiyle özellikle endüstrilerin yarattığı kirlilik indirgenebilir. Konutlar içinse kaynakta kontrol yöntemlerinin özendirilmesi, en acil çözümdür.

KARIŞIK ÇÖP DEPOLAMA SAHASI ÜSTÜNE TOPLU KONUT

1988 yılı verilerine göre İstanbul'da oluşan çöp miktarı, günde 6 bin ton. Bu miktarın 1995 yılında 8 bin ton, 2000 yılında ise 9 bin tona ulaşacağı hesaplandı.

Çöpler Halkalı, Kemerburgaz, Soğanlık, Ümraniye, Tepecik ve Arnavutköy gibi düzensiz depolama yerlerinde depolanıyor.

Depolama işlemi, genelde yerleşim bölgelerinden uzakta, gelişigüzel atmak şeklinde yapılıyor. Bu alanlardan biri olan Yakacık Çöplüğü, toplu konut alanı olarak belirlendi. Halen çöp dökme işlemi devam eden bu çöplüğün hemen bitişiğindeki 84 kooperatifin toplu konutlarının kaba inşaatı bitti.

Çöp alanlarından birinin yerleşime açılmasının yanısıra; bazı Ümraniye, Tepecik ve Arnavutköy gibi depolama alanlarının su toplama havzalarını tehdit etmesi de olayın bir başka yönü. Bu düzensiz depolama alanlarında, evsel atıklarla endüstriyel atıklar birlikte depolanıyor.

İstanbul'da bulunan endüstrilerin yaptığı 400 arıtma tesisinin ağır metal ve toksik madde arıtımı gibi çamurları da aynı durumda.

Merkezi otorite tarafından çıkarılan katı atık yönetmeliği ise pratikle bağdaşmadığı için işlerlik kazanamadı.

SES KİRLİLİĞİ

İstanbul'un kent yapısı, sanayi-konut yapılarının içiçe girmesiyle oluştu. Bu olgu, ulaşımı da etkiliyor. Şehrin pek çok yerinde yapılan ölçümlerde, trafikten kaynaklanan gürültünün, insan sağlığını tehdit edici düzeyde olduğu ortaya kondu. Şehir yeşil örtüsünün olmayışı ise, sesi absorblayacak doğal mekanizmaların olmadığı anlamına geliyor.

KİM TEMİZLEYECEK?

İlk adım olarak merkezi otorite ile yerel yönetimler arasındaki siyasi ayrılığın olumsuz etkileri ortadan kaldırılmalıdır.

Merkezi otorite, yerel mevzuatta çokbaşlılık yerine tek bir idari kavram oluşturmalı, yerel ölçekte merkeze bağlı örgütlenme modelini yaratmalıdır. Örnek olarak bir yönetmelikte 19 idare kavramı yerine, tek bir idarenin konulması söz konusu olabilir.

Yerel yönetimler ise, lokal oy kaygılarından sıyrılarak olaylara direkt ve tarafsız olarak müdahale etmelidir. Halk sağlığını tehdit eden bazı tesislerin, sırf yerel ilişkilerden dolayı faaliyetlerini sürdürdüğü biliniyor. Tam tersi, yerel yönetimlerce kapatılan tesislerin merkezi otoritenin müdahalesiyle açıldığı görülüyor.

Sonuç olarak, tüm kısır çekişmelerden kaçınarak ve çevre kirlenmesinin tüm insanların sorunu olduğu kabul edilerek, çözümler üretilmeli."

Sabahın erken saatlerinde çöpleri ayıklayarak camları, kağıtları, plastikleri ayrı ayrı çuvallara dolduran, "çingeneler"in aksine belediyeler, çöp kamyonlarında tüm bunları bibirine karıştırır, kent çöplüklerindeki endüstriyel atıkların üstüne evsel atıkları gelişigüzel döreke "depolarlar"

'Çevreci'esmer vatandaşlar ve çevre

Mehmet YAZICI

İst. Meslek Odaları Çevre Kurulu (ÖLÇÜ)- Gece sinemadan dönerken ya da sabahın erken saatinde işe giderken, sokakta def-i bela ürünlerimiz olan çöplerimizi karıştırıp ayıklayan birilerini görürsünüz. Yanlarında birkaç çuval bulunur. Camları, kâğıtları, plastikleri ayrı ayrı çuvallara doldurup sonra bunları toplayıcı depolara satarlar.

Genellikle **"çingene"** diye adlandırdığımız bu esmer vatandaşlar, yıllardan beri bu işi yaparken, belediyeler de çöp kamyonlarında hepsini karıştırıp, hem esmer vatandaşların işini zorlaştırırlar, hem de —çok ciddi bir şekilde yapılmamakla beraber— çöp imhasında, elmayla armudun toplanmasına benzer bir iş sonunda mebzul miktarda hava kirliliği ve ekonomik değerlerin kaybına yol açarlar.

"İstanbul'da çok az miktarda —yeniden değerlendirilmek üzere— cam şişe toplama bidonları var. İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) bunlara ek olarak diğer atıkların da kaynakta ayrımına yönelik bir çalışmayı, Fenerbahçe'de pilot olarak seçilen bir mahallede başlatıyor. Ama bu çalışmada belediye yalnız kalırsa başarı şansı az." Bunları, İstanbul Meslek Odaları Çevre Kurulu'nun, 8 Haziran 1991'de düzenlediği, **"Katı Atıklar ve İstanbul'da Çevre"** konulu panelde İBB çevre Komisyonu Başkanı Nusret Avcı söylüyor.

Panelde ayrıca Katı Atık Milli Komitesi'nden Profesör Ekrem Ekinci, İstanbul Sanayi Odası'ndan (İSO) Melek Küçükönder ve Meslek Odaları Çevre Kurulu'ndan Bengül Kurtar da bulunuyordu.

İSO temsilcisi esmer vatandaşların rolüne, hatta mafya türü örgütlenmelerine değindikten sonra, çevre kirliliğinin tek suçlusunun sanayiciler olmadığını belirtti.

Peki suçlu kim? Herhangi bir konuda insanlar suçu başkalarına rahatça atarken, panelde —bir olgunluk örneği olarak— herkes kendi kurumunu, yöneticilerini, yeterli düzeyde duyarlı olmamakla suçlayabildi. Bu konuda üniversiteler çalışmıyordu, meslek odaları ve İSO yöneticileri yeterince ilgi göstermiyordu, belediyeler bilinçli ve istenilen düzeyde değildi.

Peki merkezi yönetimin hiç mi sorumluluğu yok? Toplumun, bireylerin, diğer kurumların kabahati yok mu? Hep nalıncı keseri gibi herkes kendine yontar, "çevre"ye faydacı yaklaşırsa bundan kimsenin kazançlı çıkmayacağı ortada —zira aynı havayı soluyor, aynı suyu içiyor, aynı toprağın ürünü olan domatesi biberi yiyoruz—

Çevreyi korumak üzere birlikte bir şeyler yapabilmek için çabalar çok sınırlı. Ama gene de birileri bir şeyler yapıyor. Kâğıthane'de birkaç fabrika bir araya gelerek ortak bir arıtma tesisi kurmuş. Ekonomik ve fonksiyonel olabilmek için yollar bulunabiliyor demek ki!

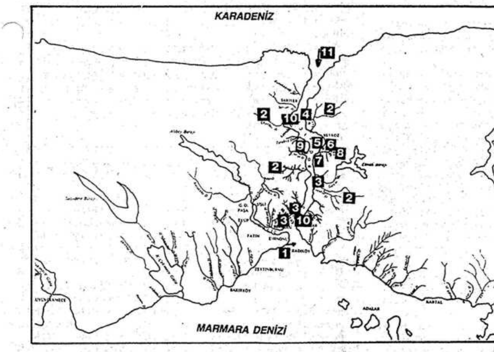
Katı atıkların bertaraf edilmesine yönelik hükümetçe çıkarılan yönetmelik, panelistlerce çok geri ve eksik bulunuyor. Yönetmelik taslak halindeyken üniversiteler, belediyeler, meslek odaları, İSO ve ilgili sivil toplum kurumlarının, konuyla ilgili görüş ve eleştirileri alınır, böylece kollektif bir ürün geniş tabana yayılabilirdi. Buna rağmen bu yönetmelik —ilk olması bakımından ve geç de olsa— bir kazanç ve hazırlayanlar, teşekküre layık bizce.

Gene de herkesin hemfikir olduğu iki konu var, İstanbul'da çevrenin korunması için: **İstanbul'a göçün durdurulması ve sanayi kuruluşlarının İstanbul dışına kaydırılması...**

Tunceli'li Hasan, bölgesinde sanayi olmadığı için genellikle işsiz kalıyor. İşsiz kalınca da "taşı toprağı altın" İstanbul'a göç ediyor. Sultanbeyli'de konduda oturup Üsküdar'da seyyarcılık yapan hemşehrisi Hüseyin, kendi yaşadıklarını yeniden Hasan için yaşıyor.

Ve böyle yüzbinlerce tekrar gerçekleşiyor bir yılda. Hem de çevreyi tarumar ederek!

Arkası Sa.7 Sü.1 de

Bakın Boğaz'ı kimler kirletiyor

İstanbul'un, güzelliği nedeniyle kirletilmeye en açık alanlardan Boğaziçi, çarpık yapılaşmanın yarattığı kirlilik yanında, her iki yakadan sürekli boşaltılan evsel ve sanayi atıklarıyla, İstanbullular'ın gözleri önünde can çekişiyor.

İl Çevre Kurulu, (ÖLÇÜ)- Ahırkapı deşarjından, saniyede beş metreküp atıksu, arıtmasız olarak Boğaz girişine deşarj ediliyor. **(1)**

Boğaz'a akan tüm dereler, geçtikleri yerlerden aldıkları atıksuları, açık kanal şeklinde denize taşıyorlar. **(2)**

Beyoğlu bölgesinde kalan tüm atıksu kanalları, direkt olarak Boğaz'a bağlı. Bu kanalların taşıdığı evsel ve endüstriyel atıksular, önlemsiz olarak Boğaz'a veriliyor. **(3)**

Yalnızca bir günde, Sümerbank Beykoz Deri Fabrikası'ndan kaynaklanan krom, sülfür ve askıda katı madde içerikli yaklaşık 2000 metreküp atıksu, önlemsiz olarak Boğaz'a veriliyor. **(4)**

Tekel-Paşabahçe İçki Fabrikası, yüksek organik kirleticiler içeren, günde yaklaşık 1000 metreküp atıksuyunu, önlemsiz olarak Boğaz'a veriyor. **(5)**

Paşabahçe Cam Sanayii A.Ş.'nin Şişe Cam Fabrikası'ndan kaynaklanan kurşunlu, kromlu ve asidik atıksular, tam anlamıyla yeterli olmayan arıtma tesislerinden geçerek, günde yaklaşık 700 metreküp olarak Boğaz'a veriliyor. **(6)**

Çubuklu petrol dolum tesislerinden kaynaklanan benzin ve yağ içerikli balast suları, direkt olarak Boğaz'a veriliyor. **(7)**

Beykoz ve Paşabahçe'de yoğunlaşmış olan küçük cam işletme tesislerinden kaynaklanan kurşun ve krom içeren asidik atıksular, dolaylı olarak Boğaz'a karışıyor. **(8)**

İstinye'de bulunan Gemi Sanayii A.Ş.'ye ait tersaneden kaynaklanan atıksular, direkt olarak Boğaz sularına karışıyor. **(9)**

Boğaz hattı üzerinde meydana gelen tanker kazalarıyla gemilerden sızan petrol ve ürünleri, direkt olarak Boğaz'a karışıyor. **(10)**

Orta Avrupa ve Karadeniz kıyısında bulunan ülkelerden kaynaklanan Karadeniz kirliliği, yüzey akışı halinde Boğaz yoluyla taşınarak, Marmara'ya ulaşıyor. **(11)**

VE.

Boğaz yoluyla taşınan atıksu miktarının, günde yaklaşık bir milyon metreküp olduğunu;

Karadeniz'den gelen kirliliğin, İstanbul'dan kaynaklanan kirlilikten yaklaşık 16 kat fazla olduğunu;

Tanker kazalarının yarattığı petrol kirliliğinin etkisini, beş yıllık bir süreç içinde gösterdiğini;

Dünya Sağlık Teşkilatı'nın kabul ettiği en yüksek miktarın 0.05 ppm olmasına karşılık, Boğaz'dan toplanan midyelerin 0-12 mg Hg/kg cıva içerdiğini ve yine Boğaz'da avlanan bazı balık türlerinin 0.07-0.35 mg Hg/kg aralığında cıva içerdiğini;

BİLİYOR MUYDUNUZ?

"Ormanlarımızın ve ormancılığımızın özelleştirilmesi" üzerine

TÜSİAD raporuna Oda'dan tepki

TMMOB Orman Müh.Od.

Kimi gazetelerin 17 Haziran 1991 günü yayınlanan sayılarında TÜSİAD'ın hazırlattırdığı bir rapordan alıntı yapılarak, ormanların da özelleştilmesi yaklaşımı gündeme getirildi.

Siyasal iktidarın bürokratları aracılığıyla da ile getirilen bir yaklaşımın bu kez, biri üyemiz olan iki bilimadamına hazırlattırılan raporda da yer alması, Odamız ve üyelerimiz taarfından tepkiyle karşılandı.

Ormanlarımızın ve ormancılığımızın gerçekleriyle, hiç bir yanıyla başdaştırılamayacak olan bu yaklaşımın, ilgili çevrelerde tartışılmadan yeniden gündeme getirilmesi, her zaman olduğu gibi, orman yıkımlarını yaygınlaştırabilecektir.

Gündeme getiriliş biçimi Anayasa'nın 169'ncu maddesine de aykırı olan bu yaklaşımı, kesinlikle benimsemiyoruz. Olası sonuçları tüm yarttaşlarımızı yakından ilgilendirecek bu yaklaşım üzerinde gerektiğince durulması gerektiğine inanıyoruz.

1980'li yıllarda pek çok alanda gündeme getirilen **"özelleştirmeci"** yaklaşım ve uygulamalar, ormanlarımıza ve ormancılığımıza da yansıtıldı. 1980 sonrasında Türkiye Ormancılığı'nda yapılan yasal düzenlemelerin hemen tümü, bu doğrulduda oldu.

Örneğin **"Devlet Ormanı"** sayılan alanların, **"orman olarak muhafazasında yarar olmadığı"** gerekçesiyle ormancılık düzeni dışına çıkartılması, bu yolla daraltılması, dolaylı yollarla özel kişi ve kuruluşların kullanımına, giderek mülkiyetine devredilmesi olanağı getirildi.

Devlet ormanlarının, kamu yararı gözetilmeden de ormancılık dışı amaçlarla yararlanmalara tahsis edilmesinin kapsamı genişletildi, uygulamalar kolaylaştırıldı, özel yerli ve yabancı kişi ve kuruluşların ydevlet omanlarını 49, giderek 99 yıllığına **"kiralaması"** olanaklı kılındı.

Özel ve tüzel kişilerin devlet ormanları içinde, **"Özel orman statüsünde"** orman yetiştirmeleri olanağı sağlandı, bu doğrultuda geniş kolaylıklar getirildi.

Kesinlikle ormancılık biliminin gerekleri doğrultusunda yapılması zorunlu olan çalışmaların, müteahhitler aracığılı ile yürütülmesi düzeni kuruldu.

Bu düzenlemelerin tümü, Anayasa'nın 169 ve 170'nci maddelerine aykırıdır daha önemlisi, varlığının sağlayacağı hizmetler ile yokluğunun yol açacağı yıkımları tüm yurttaşları yakından ilgilendiren ormanlarımız ekonomik ve siyasal beklentilerlle yalnızca belirli çevrelerin yararlanmasına sunulmaktadır.

Bu doğrultudaki uygulamalar, **"dün"** olduğu gibi bugün de, ülkemizdeki ormansızlaştırma sürecini daha da hızlandırmaktadır. Her yıl yaşanan toprak kaymaları, su baskınları, hızlı toprak erozyonu ve doğal dengeyi bozucu diğer gelişmeler, bu sürecin kaçınılmaz sonuçlarıdır.

TMMOB Orman Mühendisleri Odası olarak, var olan ve **'Devlet Ormanı"** sayılan alanların kesinlikle korunmasını, bu alanlardan tüm yurttaşlarımızın dengeli biçimde ve devamlı olarak yararlanmasının sağlanmasını, bunun için de devlet ormanlarının çağdaş teknik, araç-gereç ve personel olanaklarıyla donatılmış devlet oman işletmeleri aracılığıyla ve çok amaçlı bir yaklaşımla işletilmesini savunuyoruz.

Türkiye Ormancılığı, 150 yılı aşan bilgi ve deneyim birikimiyle bu yaklaşımı yaşama geçirebilecek güçtedir. Bugün verimli işletilmediğini dahası korunamadığını öne sürerek ormanların özelleştirilmesini savunanların bu bilinçten yoksun olduklarını, Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki mülkiyet düzeni içinde ormanlarımızın çok daha hızlı biçimde yok edildiği gerçeğini görememediklerini ya da görmezlikten geldiklerini düşünüyoruz.

Ek olarak, devletin ormanlarını verimli işletmediğini, koruyamadığını öne sürenlerin, temelde bu çalışmaları gerektiğince yapmak, başka bir söyleyişle de devlet ormanlarını korumak ve verimli olarak işletme görevini üstlendikleri, ancak bu görevi yerine getiremedikleri ve/veya yerine getirmek istemedikleri inancındayız.

Orman Mühendisleri Odası olarak devlet ormanlarının ve dolayısıyla devlet orman işletmeciliğinin hiç bir gerekçeyle özelleştiril-

Arkası Sa.6 Sü.1 de

KMO'nun 5 Haziran Dünya Çevre Günü nedeniyle düzenlediği **"Çevre"** konulu afiş yarışmasının birinciliğini Mahmut Soyer, (eseri yukarıda) mansiyonları ise Adnan Başer ve Cavit Emültay'ın eserleri kazandı.

Çevre Kirliliğini Hatırlama Günü

KMO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- Kimya Mühendisleri Odası'nın (KMO) 5 Haziran Dünya Çevre Günü nedeniyle düzenlediği afiş yarışması sonuçlandı.

İstanbul Teknik Üniversitesi Maçka Sosyal Tesisleri'nde yapılan ödül töreninde konuşan KMO İstanbul Şube Başkanı Mehmet Saysel, Türk toplumunda çevre bilincinin yeni yeni oluşmaya başladığını söyledi.

"Yıllardır çevre sorunlarına kulak tıkayan ya da çevreyi bilinçli bir şekilde kirletenlerin günümüzde, 'Çevre Korumacı' olarak ortaya çıkması, bu bilince ters düşmeme çabaları olarak değerlendirilebilir" diyen Saysel, artık çevre konusunda sorunların saptanarak sloganlarla konuşma döneminin aşılıp, uygulama döneminin başlaması gerektiğine dikkat çekti.

Saysel, şunları söyledi:

"**Uygulama düzeninin ise bizce bir tek somut yönü vardır. Kurulu tesisler için hızla önlemler alınırken bundan böyle, çevre sorunları yaratacak, çevreyi kirletecek, arıtma tesisleri bulunmayan hiçbir projeye izin verilmemelidir. Çevre sorunlarına duyarsız sanayileşmenin adı günümüzde, olsa olsa "yok etme" dir. Kalkınmanın yolu, çevreye duyarlı olmaktan geçmektedir.**"

TÜSİAD

Baştarafı 5. Sayfada
memesini savunuyor, ancak başta ormanların içinde ve bitişiğinde yaşayan yurttaşlarımız ve orman ürünlerini işleyen sanayilerimiz olmak üzere özel ve tüzel kişilerin, **kendi** yada **"devlet ormanı"** olmayan hazine arazilerinde özel orman yetiştirmelerinin her yolla teşvik edilebileceğine inanıyor ve bu doğrultudaki uygulamaları destekliyoruz.

Tarım-Sen

Baştarafı 1. Sayfada
Edinilen bilgiye göre Tarım-Sen'in amacı, üyelerinin çalışma koşullarının ve ulusal tarım politikasının belirlenmesinde, planlamadan uygulanmaya ve denetlemeye kadar tüm faaliyetlerin her kademesinde söz ve karar sahibi olmak şeklinde ortaya kondu.

İlk haftası içinde, sadece İstanbul ve İzmir'den 500 tarım kamu çalışanının üye olduğu, genel merkezi Kadıköy'de bulunan sendikada kayıtların yoğun biçimde devam ettiği de belirtildi.

Verilen bilgiye göre Tarım-Sen, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı'na (TOK) bağlı tüm iş kollarında memur olarak çalışanların sendikası olmayı hedefliyor. Sendika bünyesinde Tarım İl ve İlçe Müdürlükleri, Koruma Kontrol Müdürlüğü, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Tarım İşleri Genel Müdürlüğü (TİGEM), Ders Araç ve Gereçleri Makina Eğitim Merkezi Müdürlüğü (BAĞMEM), İlaç Alet, Makina Test, Merkez İkmal, Araştırma enstitüleri ve bunların katkıları ile kurulmuş diğer tarımsal kuruluşlar; Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, TOK Bakanlığı'na bağlı KİT statüsündeki Türkiye Zirai Donatım Kurumu (TZDK) ve Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) ve bunlara bağlı birimler ile özel kanunla kurulmuş tarımsal amaçlı kuruluşlar olan Atatürk Orman Çiftliği (AOÇ), Tarım Kredi kooperatifleri Genel Müdürlüğü, Tarım Satış Kooperatifleri, Fiskobirlik ve bunlara bağlı iş yerleri örgütleniyor.

Maaş bordroları

Baştarafı 1. Sayfada
bin lira iken; bugün yaklaşık üç milyona yükseldi.

Aynı şekilde kentin ikinci veya üçüncü sınıf bölgesinde oturan, besin ve giyim harcamaları normal düzeyde tutulan, ulaşım için özel arabasını kullanan, çocukları devlet okulunu tercih eden, sinema ve tiyatroya giden, gazete ve dergi okuyan, ucuz tatil yapan bir ailenin bu standardı sürdürebilmesi için geçen yıl ayda iki milyon 950 bin liraya ihtiyacı varken miktar, bu yıl beş milyon civarına çıktı.

İkinci tip ailenin harcamalarına ek olarak çocuklarını özel okula gönderen, ileriye dönük tasarruf yapan ve geçen yıl ayda dört milyon 700 bin liraya ihtiyacı olan ailenin eline bugün geçmesi gereken para, yaklaşık sekiz milyon lira.

Konunun, vahimliğini bu yıl da aynı derecede koruması nedeniyle TMMOB ve bağlı meslek odalarının yöneticileri, 6 Haziran 1991 günü, Maliye Bakanı Adnan Kahveci ile bir görüşme yaptı.

Kamu çalışanı mühendis ve mimarların ekonomik sorunlarıyla ilgili olarak Kahveci'ye birliğin talep, öneri ve değerlendirmelerini içeren bir yazı sunuldu.

Uygulana gelen ekonomi politikasıyla son 10 yılda kamu çalışanlarının maaşlarında yarıya yakın gerileme olduğuna ve 1991 yılı Temmuz ayı ücret artış oranlarının belirleneceği bugünlerde, en üst düzey kamu yöneticilerinin, "Maaş bodroları''ndan utanır ale geldiklerine değinilen yazı, özetle şöyle:

"Yoksulluk çizgisinde dolaşan kamu çalışanları, enflasyon, vergi yükü ve Körfez Savaşı'nın etkileri altında ezilen kesim oldu.

Ayrıca sözleşmeli personel statüsüyle yapay ayrımlara ve haksız ayrıcalıklara tabi tutulup; örgütlü hak arama ve alma yollarını açacak mücadeledeki güçleri bölünürken: Devletin personel rejimi tam bir karmaşaya itilerek, KİT'ler arasında inanılması güç farklı ücret uygulamalarına yol açıldı.

Son yılların en büyük haksızlığı, kamu çalışanlarına yapıldı.

1991 yılı Temmuz ayı ücret artışıyla ilgili basına yansıyan haberlerden de anlaşıldığına göre bu haksızlık, sürdürüleceğe benzer.

İyice belli oldu ki çalışanlar, kendi ücretlerinin belirlenmesinde söz ve karar sahibi olmadıkça, bu acımasız durum devam edecek, yoksullaşma hız kazanacak."

Sayıları 200 bine varan mühendis-mimarın örgütlü gücü ve anayasal meslek kuruluşu olan birliğin yirmi yıldan bu yana uygulanan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu çerçevesinde, kamu görevlilerinin ekonomik durum ve sorunlarının köklü bir çözüme bağlanamayacağına olan inançlarını korudukları da belirtilen yazıda şu somut taleplere yer verildi:

"Kısa erimde, çağdaş bir yaşamın asgari gereklerinin yerine getirilebilmesi için kamuda yeni işe başlayan bir mühendis-mimarın aylığı net beş milyon lira olmalı ve her beş yıllık hizmet dilimi için, yüzde 10 ücret artışı getirilmelidir;

Devlet personel rejiminde ortaya çıkarılan karmaşanın ve haksız ayrıcalıkların giderilmesi amacıyla '91 yılı Temmuz ayında, yılın enflasyon oranının en az yüzde 70 olacağı kabulüyle, sözleşmeli personel ücretlerine yüzde 50 zam yapılmalı; öte yandan kamu çalışanlarının aylıklarının, sözleşmeli personelin en az en çok ücretleri eşdeğer olacak şekilde belirlenerek, kamu personeli arasındaki maaş farklılıklarının ortadan kaldırılması sağlanmalıdır;

Hükümetin kendi sözünü tutarak, kamuda çalışanlara günün koşullarına uygun kira yardımı uygulamasına hemen başlanmalıdır.

Uzun erimde, 1970 yılına kadar uygulanan 10195 sayılı kanuna benzer yeni bir yasayla teknik personelin ekonomik ve özlük hakları, ayrıca belirlenmelidir."

Yazıda birlik temsilcileri, bu talepler doğrultusunda Bakanlıkça yürütülecek çalışmalara katkı koyacaklarını da bildirdiler.

Bunun yanısıra birlik başkanı Alptürk, 13-16 Mayıs 1991 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen Türkiye Madencilik Bilimsel ve Teknik 12'nci kongresinde yaptığı konuşmada, kamu sektöründe çalışanların da sorunlarını dile getirmeye çalıştı.

"657 sayılı kanuna dayalı olarak çalışan ya da sözleşmeli personel statüsünden yararlanan mimar-mühendislerin aldığı ücret arasında büyük bir uçurum var; Aynı işi yapan insanlar, farklı ücret alırlar. Sözleşmeli personelde de, birinci ikinci liste farkları var" diyerek konuya giren Alptürk, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Ne 657, ne sözleşmeli personel uygulaması, mühendis-mimarların ücret isteklerine veya hak ettikleri ücreti almalarına uygun değildir. Bunun için mutlaka mühendislere, mimarlar ve teknik personele, ayrı bir personel yasası uygulanmalıdır.

Ve tüm çalışanların örgütlenmesine mutlaka izin verilmelidir. Sendikalaşmayı engellemek genel anlamda örgütlenmeyi engellemek demektir. İnsanların kendi sorunlarını çözebilmeleri için örgütlenmelerinin önü açılmalıdır."

Hak değirmende

Baştarafı 1. Sayfada
Oysa nitelikli üretime yönlenmiş bireyin bir çok yönden engellenmesi dunumuyla, kamunun genel bir özelliği olarak karşılaşıyoruz.

1930'lu yıllarda Türkiye'de, çalışmak onurlu bir olaydı, '80'den sonra ise insanlar daha çok, çalışmadan kazanç sağlama yöntemini benimsediler. Halbuki çalışmadan kazanma olmaz. Çalışmadan kazanılması demek, herkesin hakkı olan parçadan haksız bir pay koparılması demektir.

İnsanın emeğine saygı duyulması lazım. Bazılarının çalışmadan kazanma yoluna sapması bile, insanın nitelikli üretiminin engellenmesidir.

Kamuda bir motivasyon eksikliği var, insanın üretebildiği düzeye olanak tanınmalı. Meslek kuruluşları, bu konuda bir komisyon oluşturmalıdır.

Özel sektörde motivasyon, kâr. Bu nedenle bir işçi ücretine iki işçi çalıştırılıyor ama işçinin performansının yüzde 50'sine. Oysa kamu sektöründe tepenin bir güdüsü yok.

1930'lardaki performans yüksekliği bir daha hiç tutmadı. Motivasyon vardı, iktisadi kalkınmada seferberlik vardı. Sosyal adalette bunların dengelenmesi lazım. Toplumsal yaşamın her yanında adalet olmazsa, çalışma barışı olmaz. İşçi, "Ben aptal mıyım? Köşe dönücüler varken, ben niye çalışıp onların ekmeğine yağ süreyim?" diyor. Bu, adil olmayan paylaşımdan kaynaklanıyor.

Çalışanla toplum arasındaki sözleşmede toplum, bireye karşı sorumluluğunu yerine getirecek ki, diğeri de buna uysun. Bunun başında eşit paylaşım geliyor.

İnsanların kendilerini geliştirebilecekleri bir işe sahip olma hakları var, oysa büyük ölçüde işsizliğin olduğu bir ülkede bunun olması mümkün değil ve işsizlik, iş sahibinin, kapitalizmin koşullarına uygun bir ortam.

İnsanlar iyisini üreterek mutlu olurlar. Ürettikten sonra da, ekonomik haklarını isterler. Bu, kamu sektöründe zor oluyor. Özellikle çalışanların örgütlülüğünün azalması ve mevcut örgütlerin niteliğinin düşmesi bunda etkili oldu.

Sendika, bir iş yerinde üretimin arttırılması konusunda, kendini zorunlu hissetmelidir. Hak değirmendedir. Üretim ne kadarsa, o kadar hak doğmuş demektir.

Kamu sektörü için bu sözleşme bozuldu. Yüz kişi bir alırken, bir kişi bin alırsa, bu sözleşme bozulmuş demektir. Bu nedenle sözleşmenin yenilenmesi gerekli.

Bu işyerinde en düşük ücret 300 bin lira. Yüksek eğitim yapmış bir mühendis, en az 600 bin, en çok 800 bin lira net ücret alıyor burada. 24 Nisan'da başlayan toplu sözleşmeler, neredeyse uzlaşmazlık noktasına geldi.

80 tane mühendis var. Bölge müdürü olan ben de dahil hepimiz sendikalıyız. Eğer toplu sözleşme sonunda, 'müdürler kopsam dışıdır' denirse, çıkarız.

Ücretler zaten düşük, ben bir de kendi ücret mücadelemi veremem, bunu yapmaya kalkarsam üretimim için ayırdığım zaman azalır. Sendika bir yaşam standardı öngörüyor. İnsanların niteliklerine, sorumluluklarına, uzmanlığına göre ücretleri tertip ediyor.

Genelin elde ettiği oranlarda hak almak lazım. Daha az para bile alsam sendikalı olup genele uymakla, içim rahat.

'Hem sendikalı, hem yönetici nasıl olursa, diye tartışılıyor. Çalışan insan ne tümüyle çalıştığı şirkete, ne de üyesi bulunduğu kuruluşa bağlıdır. Çalışan insan, beyinsiz bir varlık değildir. Asker gibi de değildir. Demokratik bir platform söz konusudur, çok mantıksız bir şey isterseniz yaptıramayabilirsiniz.

Avrupa'da toplu sözleşmelere genel müdür değil, onun temsilcisi oturur. Oysa burada emir verenler ve emir alanlar var, herkes birini yönetir; oysa yöneticinin fonksiyonu yönlendirmektir.

Bu, bizim anlayışımızdan ve kendimize yabancılaşmamızdan kaynaklanıyor. Bu, kapitalizmin yarattığı bir şey. İnsan, önce kendine yabancılaşıyor, bu yabancılaşma üretime, emeğe ve topluma yansırsa, toplum bunu benimserse, çok sağlıksız bir toplum oluşur.

Sosyal adalet olmayınca, yabancılaşma ortaya çıkıyor.

Bunu önleme için yönetici organize edici ve yönlendirici olmalı. Toplumsal barışın örgütlenmesini organize etmeli yönetim. Emir yok, talimat var; bunlar da, yetersiz bilişim ortamından kaynaklanıyor. Eğer tüm çalışanlar herşeyden anında haberdar olsalar, talimat ve emir verme gereği de ortadan kalkardı.

Emeğin karşılığının alınması konusunda, çalışanla işçinin arasında savaşa gerek yok, grev de bir savaş değil."

Kamu sektöründe çalışan mimar ve mühendislerin tek sorunu ücretler değil, görüldüğü gibi Pendik Tersanesi'nden adının saklı kalmasını isteyen bir yönetici, şunları söylüyor:

"Kamu sektöründe bugün, sendikalı bir mühendisin eline 750-800 bin lira aylık geçiyor. Mühendisler, işe başlamada zorluk çekiyorlar, kendilerine yön gösteren birini bulmaları oldukça güç. Kendi başlarına kalıyorlar.

Bir plan ve program yok. Kişi, işi yeteneklerine göre alıp götürüyor. Eğer bir dürtükleme yoksa, kendi içinde bırakılıyor.

Mühendisler, şeflerle ustabaşları arasında kalıyorlar. Bazı mühendisler, ustanın pratik bilgilerini reddediyor, yapısına uymuyor çünkü. Yönetim ise deneyimli olan ustabaşı olduğu için, mühendis yerine onu tercih ediyor."

Pendik Tersanesi'ndeki mühendislerin haklarını almak ve ortamı düzenlemek için başlatılan örgütlülük hareketine pek fazla sokulmadıklarını da belirten bu yönetici, sendikalı mühendislerin ise 10 Ocak'ta başlayan toplu sözleşme görüşmelerinden sonra alınacak zammı beklediklerini ve Kristal-İş'in bayram öncesinde aldığı yüzde 163'ün zam ile umutlandıklarını da belirtiyor.

Kamu sektöründe çalışanların, istedikleri hayat şartlarını sağlamada örgütlülüğe pek sıcak bakmadıkları tüm görüşlerde ortaya çıkıyor.

Uluslararası enerji

Baştarafı 1. Sayfada
lararası enerji uzmanı, konuşmacı olarak katıldı.

TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi adına uluslararası Enerji Çalışma Grubuna katılan Dr. Tanay Sıdkı Uyar, enerji sektörü planlamasında çevresel kısıt ve parametrelerin dikkate alınmasına olanak sağlayacak **"Çevresel Zarar Maliyet Hesaplamalarında Bir Araç Olarak Çevresel Etki Dağılım Denklemleri"** isimli bir tebliğ sundu.

İlk olarak 1981 yılında IIASA ve Stanford Üniversitesi işbirliği ile düzenlenen Uluslararası Enerji Çalışma Grubu, uluslararası düzeyde enerji sorunları ile ilgilenen analistleri bir araya getiriyor.

Temel faaliyeti, ham petrol fiyatlarının, ekonomik büyümenin, birincil enerji üretim ve tüketiminin ve enerji ticaretinin düzenli olarak izlenip tespit edilmesi olan IEW'ın amaçları arasında, enerji öngörümlerini karşılaştırmak ve gelecekteki gelişmeler hakkında farklı görüşlerin nedenlerini kavramak yer alıyor.

Tespit sonuçları, enerji öngörümlerinin yazarları ve diğer ilgili kişilerin katılımı ile yıllık toplantılarda tartışılıyor.

Kaçak inşaat

Baştarafı 1. Sayfada
manın daha ilkel bir şeklinin uygulandığını **"Dandik Proje"** adı verilen bu uygulamanın, sonuç itibarıyle sorunları çözücü olmadığını, tam tersine bugüne pek çok sorunu aktardığını da vurguladılar.

Girik ile başkan yardımcıları Erhan Alptekin ve Pırıl Özkol da, kaçak inşaatların hızlı sürdüğünü eldeki zabıta kuvvetinin, bununla başa çıkamadığını, vatandaşların yıllardır bekledikleri bu bölgelerdeki mülkiyet sorunlarının çözülmediğini; bunda en önemli etmenin Hazine arsalarının Belediye'ye devredilmemesi olduğunu, ayrıca Büyükşehir Belediyesi'nin de İmar Uygulama Planları'nı hazırlamakta geciktiğini;bu bölgelerde yaşayan vatandaşların baskısına karşı artık bir çözüm getirmek zorunda kaldıklarını;Belediye Meclisi'nin de bu doğrultuda temenni kararı aldığını açıkladılar ve kaçak inşaatların böyle bir uygulama ile kontrol edilip önlenebileceğini belirttiler.

Oda temsilcileri, öngörülen uygulamanın ne İmar kanunu'na ne de af kanunlarına uymadığını, belediye meclis kararı ile de uygulamanın yasallaşmayacağını; tapu tahsis belgesinin tapulu olmadığını; tıkanıklıklara çözüm ararken ara çözümler üretilmesinin, başka sakıncaları da beraberinde getirdiğini; yerel yönetimlerin birbirinden farklı uygulamalar yapmalarının, dışarıdan keyfilik olarak gözüktüğünü; bu sürecin de yerel yönetimleri giderek daha fazla yıpratır hale getirdiğini vurguladı; ayrıca kaçak inşaatın bu yöntemlerle önlenemeyeceğini, köklü çözüm arayışları yerine böylesine yaklaşımların, sonuç getirmeyeceğini belirttiler.

Temsilciler, odaların İstanbul'un devasa boyutlara ulaşan sorunları karşısında merkezi yönetim ile yerel yönetimleri daha duyarlı olmaya; keyfi yaklaşımlardan vazgeçmeye; kentte yeralan kurum, kuruluş ve kent halkıyla birlikte çözüm aramaya çağırdıklarına; ERK'in bir parçası olmadıkları için yalnızca uyarıcı olabildiklerine; ama artık İstanbul'un olanaklarının da tükenme noktasına geldiğine dikkat çekmek istediğini bildirdiler. Ayrıca öngörülen uygulamada, sadece mimari ve statik proje isteneceğinin anlaşılmadığını, belediyenin hangi uzmanlıkların üretiminin gerekli, hangilerinin gereksiz olduğunu belirleyemeyeceğini belirttiler.

Belediye yetkililerinin, projelerin odalarca denetlenmesini talep etmeleri üzerine İnşaat Mühendisleri Oda temsilcisi, bu sürece kaygıyla yaklaştıklarını ve denetim konusunda çekimser olduklarını, zaten projelerin odalardan geçmemesi halinde, merkezi tescil bürosundan da geçmeyeceği için, belediyenin projeye imza atan kişilerin meslek erbabı olup olmadığını bile ayıramayacağını belirtti.

Görüşmede belediye yetkilileri, ruhsatlı bölgelerdeki kusurlu inşaatlardan fenni mesullerin işlevli olmamalarından, odaların üyelerini bu anlamda denetlememelerinden yakındılar.

Görüşmenin sonunda, oda temsilcilerinin sözlü olarak dile getirdikleri hususları, belediye ile görüşme tarihinin belirlenmesindeki gecikme nedeniyle fiilen katılamayan Mimarlar Odası ve Elektrik Mühendisleri Odası'nın da görüşlerini alarak bir metin halinde Girik'e iletmeleri, avan proje uygulamasının yine de başlatılması halinde, proje denetimi yapıp yapmayacaklarına dair Yetkili Kurul kararlarına da, bu metinde yer vermelerinde mutabık kalındı.

MİMARCA

YILDIZ UYSAL Y.Müh. Mimar

Baştarafı 4. Sayfada
Kıyı Yasası, amaç maddesinin getirdiği ilkeleri ortadan kaldırıcı, muğlak ve özel kullanıma olanak sağlayıcı yorumlara açık başka maddelerde içeriyor. Tıpkı dönemin diğer yasaları gibi... Ancak, ne bu yazının amacı tek başına Kıyı Yasası'nı irdelemek, ne de bu irdelemenin bu köşeye sığdırılabilmesi olası. **Ayrıca, sorun tek başına Kıyı Yasası da değil. Kıyı Yasası sadece iyi bir örnek. Hukukun, en iyi de yasalar aracılığıyla yok edildiği bir dönemde, hangi yasaya el atsanız, benzer yorumları yapmanız kaçınılmaz.**

3086 sayılı Kıyı Yasası, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. İptal gerekçesi olan sakıncalar bugün 3621 sayılı yeni Kıyı Yasası ile yeniden uygulamada. Bu yasada Anayasa'ya aykırılık iddiası incelenmek üzere, Anayasa Mahkemesinde. Belki bu yasa da iptal edilecek. Ancak, dönemin özelliği, yasa iptal edilene kadar atı alanın Üsküdar'ı geçmesi değil mi?..

Kablo halkın

Baştarafı 1. Sayfada
tılımı ile iki bölüm halinde gerçekleşti.

Sabahki ilk bölümde PTT Genel Müdür Yardımcısı Osman Gözüm, **"TV Yayın Teknikleri"** başlıklı konuşmasında, kablo TV yayım tekniğinin şimdilerde fiber kablolar kullanılarak yapıldığını belirtti ve bu teknikte kalitenin, klasik vericiler ve uydu yayınları sistemlerinden daha iyi olduğunu; kablo TV'nin kullanıcıya alıcı dışında bir sorumluluk getirmediğini ifade etti.

Telsiz İşleri Genel Müdür Yardımcısı Alev Erlevent konuşmasında TV bantlarının da dahil olduğu radyo frekans spektrumlarının uluslararası anlaşmalara bağlı olarak kullanılması gerektiğini hatırlattı.

Şu anda televizyonda yayınlanan beş programı doğru dürüst alabilen nüfus oranının, yüzde 15'leri aşmadığını söyleyen İTÜ Elektrik-Elektronik Fakültesi Öğretim Üyesi Profesör Osman Palamutçuoğlu yayınların, yeterli kalitede malzeme ve elemanla hazırlanmadığını; çok kanallı dağıtım konusunda bilgi ve deneyimli teknik eleman bulunmadığını; İstanbul gibi çok geniş bir yerleşim alanına dağılan ve coğrafi yapı olarak engebeli bir yerde frekans seçiminin yanlış yapılmış olduğunu belirtti.

Endüstride güneş

Baştarafı 2. Sayfada
malıdır.

Teknik verimlilik dışında maliyet, işletme harcamaları, bakım ve onarım, dış etkilere dayanıklılık, yaşlanma ve yaşam süresinin olası etkileri, bir güneş toplayıcısının kullanım olanakları için belirleyicidir.

Ticari güneş toplayıcılar için bu değerler en azından yaklaşık olarak bilinmektedir; fakat yeni tasarımlar üzerinde çalışılmaktadır. Konu ile ilgili teknik bilgi, talep edildiğinde TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi'nden temin edilebilir.

Türkiye'de endüstrinin proses ısısı ihtiyacının modellenmesi çalışması, 1984-85 yıllarında Marmara Araştırma Merkezi Makina ve Enerji Sistemleri Bölümü'nde başlatılmıştır.

Ayrıca Marmara Üniversitesi Yeni Teknolojiler Araştırma Merkezi'nde, ilgili teknolojiler üzerinde çalışılmaktadır.

Marmara Araştırma Merkezi'nde yapılan çalışma 200 endüstriyel tesiste proses ısısı gereksinimlerini ve sıcaklığa bağlı dağılımını belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın ürünleri kısmen değerlendirilmiş ancak sonuçlandırılmamıştır.

Bugün için yapılması gereken, daha önceki çalışmada kullanılan anketin geliştirilerek ülke çapında uygulanması ve orta ve düşük sıcaklıkta endüstriyel proses ısısı gereksiniminin güneş enerjisi çevrim teknolojileri ile karşılanabileceği tesis ve bölgelerin belirlenmesidir.

İlgili kamu kuruluşları, üniversite bölümleri, araştırma merkezleri, meslek odaları ve sanayi temsilcilerinin katılımı ile Türkiye'nin güneş enerjisi uygulama programı oluşturulmalıdır.

Bu amaçla TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Makina ve Enerji Sistemleri Bölümü, bilgi birikimi ve deneyiminin elverdiği ölçüde katkıda bulunmaya hazırdır; Ayrıca bu görevin üstesinden gelmek amacı ile beceri düzeyini yükseltme ve mevcut laboratuvar olanaklarını konu ile ilgili üniversite bölüm araştırıcıları ve sanayi kuruluşları ile birlikte değerlendirebilmek için gerekli altyapıyı oluşturma çalışmalarını sürdürmektedir.

400 uzmandan görüş

Baştarafı 8. Sayfada
uygulaması, Otomasyon ve robot kullanımı gibi konularda 1991 SANAYİ KONGRESİ'ne yönelik hazırlıklar sürdürülmektedir.

1991 SANAYİ KONGRESİ'nden hemen önce Bursa Şubemizin organizasyonuyla Bursa'da düzenlenecek OTOMOTİV SEPOZYUMU'na ve 1991 SANAYİ KONGRESİ ndeki ilgili oturuma katkıda bulunmak amacıyla İstanbul'da da çalışmalar sürdürülmektedir.

İstanbul'daki çalışma için, belirlenen sektör incelemesi program taslağında; Sektörün teknoloji düzeyi, Rekabet koşulları, AT karşısındaki durumu, Üretim, iç ve dış pazar yapısı, Yabancı sermaye, Sektörün uluslararası tekeller karşısındaki konumu, Sektörde kurumsal yapı, Ulaşım sektörü irdelemesi (Kara, deniz, hava, demiryolları) ana başlıkları yer almaktadır.

Sempozyum ve Kongre terminlerine yetiştirilebilirse konuyla ilgili bir de anket çalışması düşünülmektedir.

MMO İstanbul Şubesi'nde oluşturulan Düzenleme ve Danışmanlar Kurulları'nın yürütücülüğünde sürdürülen çalışmalara ışık tutacak program taslağı netleştirildi.

Dünyada ve Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler ana başlığı altında Dünyada ve ülkemizde tanımı ve tarihsel gelişimi, Ekonomideki yerleri. Dünyada küçük ve orta boy işletmeler, Kuvvetli ve zayıf yönleri, Kalite problemi, Dünyada ve Türkiye'de küçük ve orta ölçekli işletmelere götürülen hizmetler, Genel olarak sorunları, Kendi yapılarından kaynaklanan sorunları, Orta sınıf olarak demokrasiye katkıları gibi alt başlıklarda konu irdelenmeye çalışılacaktır.

1991 SANAYİ KONGRESİ öncesinde İstanbul'da konuyla ilgili bir de panel düzenlenecektir.

Sonuçları 1991 SANAYİ KONGRESİ'ne taşınmak üzere:

Ülkemizdeki çevre kirliliği boyutu, Şimdiki durum, Önlemler alınmaz ise gelecekte olabilecekler, Çevre kirliliğini önlemek için mevcut potansiyel, Sanayi, çevre ve insan, Çevre, Eğitim eğitim ve mühendislik eğitim,

Çevre mevzuatı, Kanunlar, Yönetmelikler, Standartlar, Örgütlenme,

Çevre sanayii, Yerel Üretim, İthal ve yerli ürün karşılaştırması,

Ne yapılmalı, Master planı, Eğitim, ÖRgütlenme başlıklarında hazırlıklar sürdürülmektedir. Konuyla ilgili uzmanların çalışmaları Düzenleme Kurulu tarafından derinleştirilerek, 1991 SANAYİ KONGRESİ'ne sunulacaktır.

Heyelanlı bölgeler

Baştarafı 2. Sayfada
Bakırköy Belediyesi İmar Müdürü Hüseyin Büyük, Ercan'ın 1990'nda teslim ettiği projenin, altı aydır İmar Komisyonu'nda sıra beklediğini; görüşüldükten sonra kabul edilmesi halinde sahanın imara açılacağını söyledi.

"Zaten bazı önlemleri şimdiden almaya başladık" diyen Büyük, sözlerine şöyle devam etti:

"Bazı kayma bölgelerine zaten iskan vermeyeceğiz; ama iskan verilen parsel sahiplerinin teknik üniversiteden veya ilgili kuruluşlardan, örneğin karayolları ya da Afet İşleri'nden 'olur' almaları şartını da getireceğiz."

Ercan ise hazırladığı projeye, imara açılmadan önce bölgede öngördüğü tedbirlerin alınmış olup olmadığını görmesi şartını koyduğunu geçen yıl belediyenin hazırladığı planda, bu tedbirlerin tümünün alınmış olduğunu gördüğünü söyledi.

Projeyi TOK Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü'ne onaylattığını ve Ankara'da düzenlenen Kaya Mekaniği Sempozyumu'na tebliğ olarak sunduğunu, belirten Ercan, konuyla ilgili ortak "Zaten bu tip konularda tek yetkili organ, Afet İşleri'dir; eğer gerek görürse, kendisi bir araştırma daha yaptırabilir; Kaldı ki, Genel Müdürlük bu bölgede dört kez heyelan araştırması yaptırmıştır" dedi.

Bu projenin meclisten geçmesi halinde İstanbul'da bir önemli heyelan sahası daha imara açılmış ola ak; belediyenin kasasına parsel bazında verilen iskanlarla biraz para girecek arsa sahipleri imar durumu almış arsalarının üstüne belki değeri bir buçuk milyar liradan başlayan villalar konduracaklar; göçerler ise kondularının arsasına resmen sahip olacaklar. Eğer gerekli önlemuygulamada da alınırsa, Basınköy ve Havacılar Sitesi'nin neden olduğu su dengesi bozukluğu düzelecek.

Kent ormancılığı terimi

Baştarafı 3. Sayfada
sında, meskenlerin mülkiyet durumu da etkili olur. Orta ve alt gelir düzeyinde olanlar, ev sahibi olunca çevrelerine ağaç dikmeye başlarlar.

Ağaçlar ve diğer bitki örtüsü, yazın evaprasyon suretiyle hava sıcaklığını hafifletir; yeterli su alımına elverişli yetişme ortamında tek ağaç günde transprasyon ile 400 litre suyu havaya verebilir ki, bunun ortalama günde 20 saat çalışan beş oda air-condition'ına karşılık geldiği biliniyor.

Kent ortamında geceleri ağaç altında sıcaklık, açık alandakinden çok kere beş-sekiz derece fazla olabilir.

ÇEVRECİ BİTKİLER

Çevre mühendisliğine ilişkin problemlerin çözümünde, şu bitki karakteristikleri önemli rol oynar:

Kaba yapraklı ve hareket eden dalları olan ağaçlar, sesi keser; tüylü yapraklar tozu yakalar ve üzerinde tutar; yaprak stomaları gaz mübadelesini sağlar; bazı bitkilerde çiçekler, bazılarında yapraklar, hoş kokular salar, kötü kokuları maskeler; yapraklar ve dallar rüzgârın ve yağışın hızını keser, toprakta yaygın kökler erozyona karşı toprağı tutar; yoğun yaprak kitlesi ışığı tutar, seyrek yaparak kitlesi ışığı süzer; dikenli dallar insan ve hayvan zararlarını önler veya azaltır.

Kentlerde ciddi sorunlardan olan gürültü, ağaç ve ağaççıkların yaprakları, sürgün ve dalları tarafından bir ölçüde absorbe edilir.

Ağaçların hava kirliliğini azaltmadaki rolü, yeterince anlaşılmış ve kavranmamış olmakla beraber, iyi bilinen husus şudur ki, ağaçlar oksijen üretir.

Orman, sadece oksijen üretmek yoluyla değil, kent havasını tozlardan nispeten arındırmak suretiyle de çevre için önemli rol oynar. Fransa'da beş yıl müddetle yapılan bir araştırmaya atıfla bildirildiğine göre Paris'te, ormansız-ağaçsız sahada bir metreküp havada ortalama 3910 bakteri tespit edilmişken, hemen yakındaki bir ağaçlıkta, parkta bu miktar, 455'e düşmüştür.

Bilindiği gibi birçok hastalık sular vasıtasıyla taşınıp insanlara, hayvanlara geçer. Hastalıklara neden olan mikroplar, yüzeysel akışla, şehir su rezervlerini besleyen derelere, çaylara ulaşır. Ormandan gelen sular genellikle temiz, açıktan gelenler temiz değildirler; her ne kadar şehir suları filtre ediliyorsa da, açıktan gelen sular hiçbir zaman orman içi derelerden gelen suların işlem sonrası temizliğine ulaşamazlar.

Ayrıca ormansız alanlardan gelen sular, beraberlerinde getirdikleri kil ve çamur ile rezervleri doldurup, su tutma kapasitelerini de daraltırlar; rezervlerin sularındaki bulanıklığın giderilmesi için yapılan arındırma masrafları, suların kapsadıkları bulanıklık ve sedimentin derecesine göre büyük ölçüde artar.

Kömür madenleri orman düşmanı

IBB Çevre Komisyonu Başkanı Nusret Avcı, çevre sorunlarında yeni bir örgütlenme gereğine değinerek, toplumun kendi sorunlarına sahip çıkmasının sağlanması gerektiğini ifade etti. Ayrıca kentteki yeşil alanların yağmalandığını; özellikle İstanbul çevresindeki ormanların kömür madencileri tarafından ortadan kaldırıldığını, madenlerin yasalar bile çiğnenerek işletilmeye devam ettiğini söyledi ■

Ulaştırmayan planlar

Baştarafı 4. Sayfada
sahiplenecek ve tüm sistemi işletecek bir idarenin kurulmasının gerekliliğine de dikkat çeken Gedizlioğlu, kısa vadedeki önerilerini şöyle sıraladı:

"Büyük kaynak ayırmadan, mevcut altyapıdaki aksaklıkların düzeltilmesi, otobüslere öncelik ve önem verilmesi ve trafik tesisi yönetiminin iyileştirilmesi gerekir; bu arada toplu taşımaya öncelik veren düzenlemeler de unutulmamalıdır."

Panelde metro gerekliliğini vurgulayan Ertuna ise, İTÜ'den de onay almış raylı sistemde görülen aksaklıkların, geniş ölçüde bir ulaşım ana planı olmamasından kaynaklandığını söyledi.

Ertuna, İstanbul için tanesi iki milyon dolara alınan vagonların kullanılamadığını ve başta Ankara olmak üzere İsanbul'u örnek alan Konya, Kayseri, Antalya gibi diğer şehirlerin de, bu şehirde yapılan hatanın tüm Türkiye'de tekrarlanmasına neden olacağını belirtti.

İstanbul'un ulaşım sorununu, Türkiye'nin sorunu olarak niteleyen Kitapçı, yerel yönetimlerin zaman ve kaynak tüketimine neden olan metro projelerini engellediğine dikkat çekti ve ulaşım planlarında önceliğin, araç trafiği yerine, insanlara verilmesi gerektiğini, sağlıklı çözümler sunulmayan insanların, başka sorunlara yol açsa da kendi çözümlerini ürettiğini belirtti.

Önerilerini üç temel başlıkta toplayan Yurday da, **"Özellikle İstanbul'da aşırı nüfus artışı ve göç olgusu mutlaka önlenmelidir"** dedi ve sözlerine şöyle devam etti:

"Buna karşılık, kadrolar mutlaka genişletilmeli, hizmet politikaları ve yönetimlerin sürekliliği sağlanmalıdır." ■

2000'li yıllarda

Baştarafı 1. Sayfada
yaşamın kalitesi giderek düşmektedir. Özellikle ülkemizin sahibolduğu doğal ve kültürel zenginlikler, kentleşme sürecinde yitirilmekte, yapılaşmış çevre maddi ve moral değerler açısından yetersizleşmektedir. Bu durum, yapılaşma sürecinin tasarımında ve oluşumunda önemli ölçüde rolü olan mimarlara ve mimarlığa, kişisel ve örgütsel planda yeni sorumluluklar getirmektedir.

"2000 YILLARİNDA MİMARLIK" İÇİN TÜM MİMARLARI

• Mesleki sorumluluklarını ve 2000 yıllarındaki misyonlarını yeniden düşünmeye, tasarım ve uygulama sürecinde, kentsel yaşamın ve mimari çevrenin, insana yaraşır kalitede, doğal ve kültürel değerlerle uyum içinde biçimlenmesi için çaba vermeğe.

• Bu çaba doğrultusunda, topluma, profesyonelliği gereği işverenlerine, yerel ve merkezi yöneticilere, yaşanmaya değer kentsel çevrenin değerlerini benimsetmek için öncülük etmeğe,

• Kentlerimizin, sahillerimizin biçimlenmesine ve kalitesine yön veren Anayasal oluşumlara ve yasama sürecine aktif olarak katılmaya,

• Aynı zamanda bir sanat ve bilim olan mimarlığın gelişmesi ve kentsel saygınlık kazanması için, kişisel yeteneklerin gelişmesi gereğini sürekli gündemde tutmaya,

• TÜM AYDINLARI, BİLİMCİLERİ, SANATÇILARI, TIP DOKTORLARINI, HUKUKÇULARI, SOSYOLOGLARI, İKTİSATÇILARI, MÜHENDİSLERİ kentleşme sürecinin sorunlarını, bu sorunların mimarlıkla ilişkilerini irdelemeye, mimarları ve mimarlık eşlemini eleştirmeye,

** BASIN VE BASIN MENSUPLARINI*

Kentleşme ve mimarlıkla ilgili sorunları sürekli ve derinlemesine gündemde tutmaya davet ediyor

Bu dönem 1 Temmuz Dünya Mimarlar Günü dolayısıyle, basında ödüllendirmeye değer bir ortam göremediğimizi üzülerek ifade ediyoruz.

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi

Dünya Mimarlık Günü tarihçesi

- HAZİRAN 1985: UIA Konseyi 6.3. Toplantısında, UIA Başkanı Stoilov'un önerisiyle, MİMARLIK MESLEĞİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ programı içinde her yıl 1 TEMMUZ'un DÜNYA MİMARLIK GÜNÜ olarak kutlanması kararlaştırıldı.

- 1 TEMMUZ 1986: "Birinci Dünya Mimarlık Günü" kutlaması konusu, **"BARIŞ İÇİN MİMARLIK"** olarak belirlendi.

- 1 TEMMUZ 1987: "EVSİZLER İÇİN BARINAK" konusu, BM'in **"Evsizler için Barınak"** yılı ile birlikte ele alındı.

- 1 TEMMUZ 1988: UIA'nın 40'ncı YILI kutlamaları çerçevesinde yürütüldü.

- 1 TEMMUZ 1989: "UNESCO Kültürel Gelişmenin Dünya On Yılı Programı" içinde yer alan konularla, 1990'da toplanan UIA 17'nci Dünya Kongresi'nde ele alınan KÜLTÜREL VE TEKNOLOJİLER konusuyla birlikte, mimarlık-kültür ilişkisi ele alındı.

UIA konseyi, Mart 1989 Montreal toplantısında **"Dünya Mimarlık Günü"** için ayrıca bir konu saptamadı.

Türkiye'de **"1 Temmuz Dünya Mimarlık Günü"**, ilk kez 1989'da kutlanmaya başlandı.

Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu, **"Uzmanlığa Saygı/Yapıların Mimari Projelerini Mimarlar Çizsinler"** ve **"UIA Onur Kuralları Çerçevesinde Yabancı Mimarlar"** konularında Kampanya başlattı.

İstanbul Büyükkent Şubesi ise **"İstanbul Konferansı"** düzenleyerek, **"Basında Mimarlık-Şehircilik ve Kent Sorunları Uzmanlaşma Teşvik Ödülleri"** geleneğini başlattı.

- 1 TEMMUZ 1990: UIA, ulusal kesimleri konu seçiminde serbest bıraktı.

Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu, 1 Temmuz bildirisinde **"Silah Yerine Sağlıklı Konut"** çağrısı yaptı.

İstanbul Büyükkent Şubesi, **"İSTANBUL'UN GELECEĞİ ve GÖKDELENLER"** başlığı altında **"Panel-Forum"** ve **"Karikatür Yarışması"** düzenleyerek **"Geleneksel Basın Teşvik Ödülleri"**'nin ikincisini gerçekleştirdi.

- 1 TEMMUZ 1991: UIA konseyi, bu yıl için, konuyu, **"2000 YILLARINDA MİMARLIK"** olarak belirledi.

Nasıl bir üniversite

Baştarafı 1. Sayfada
"Nasıl bir Üniversitesi" sorusunun yanıtı özetle: "Özerk bir Üniversite istiyoruz"dur. Bu, en doğal ve en vazgeçilmez hakkımızdır. Bilimin gücü, yasaların güvencesi, onu oluşturanların değeri üniversitelerin varlığının ve sürekliliğinin temelleridir.

Yeni Üniversite Yasası temel ve özet olarak şu hususları içermelidir:

Yeni yasa oluşturulurken esasta 1750 sayılı yasa temel oluşturmalı, aksayan bölümleri çıkarılarak 2547 sayılının olumlu yönleri eklenmelidir:

Y.Ö.K bir Koordinasyon ve Denetim Mekanizması olarak görev yapmalıdır. Oluşum biçimi Üniversite olmalıdır;

Üniversiteler bilimsel, akademik, idari ve mali özelliklere sahip olmalıdırlar. Bu özerklikler bir bütündür;

Demokratik, çağdaş katılımcı bir yönetim biçimi esas alınmalıdır. Fakülte ve Üniversite Yönetim ve Genel Kurulları'nın (Senato gibi) oluşumu değiştirilmeli, daha katılımcı bir şekle sokulmalıdır;

Yöneticilerin, Bölüm Başkanı, Dekan, Rektör gibi göreve gelmeleri geniş tabanlı, hür bir seçimle gerçekleşmelidir. Rektör atanmalarında siyasal otoritenin etkisi yüzde 50'yi geçmemelidir. Diğer atamalarda ve öğretim üyelerinin boşalan kadrolara yükseltilme ve atanmalarında koordinasyon kurulunun etkisi ve yetkisi olmamalıdır;

Tüm haksızlıkları giderici ek maddeleri içermelidir. Örneğin, gerçek öğretim görevlilerine 1750 sayılı Yasa'da tanınan hakların sağlanması, onlara da birçok kişiye ulufe gibi dağıtılan "Profesör" ünvanının verilmesi gibi, önce doçent olmak için üç yıl bekletilen yardımcı doçentlerin bu mağduriyetlerinin önlenmesi ve doçentliğe geçişte kolaylık sağlanması gibi 1402'liklerin görevlerine iadesi gibi;

Merkezi Yabancı Dil Sınavı'nın 1750 sayılı Yasa'da olduğu gibi Üniversitelere bırakılması. Doçent ve profesör olabilmenin koşullarının bu yasada olduğu gibi uygulanması, yardımcı doçentlik kurumunun kaldırılması;

Öğretim üyelerinç bilimsel çalışma yapma ve eleman yetiştirme zorunluluğunun getirilmesi ve bu hususun denetlenmesinin sağlanması. Ders programlarının çağdaş dünyaya uyumlarının sağlanmasını sağlayacak ve denetleyecek kurumların oluşturulması;

Her üniversite öğrencisini kendi yapacağı sınavla almalıdır. Bu sınav, merkezi ilk aşama sınavını kazanma koşulunu sağlayanlara uygulanabilir;

Asistanlık kurumunun yeniden getirilmesi. Doktora yapma düzeyine erişmiş olanların deamlı statü'ye geçirilerek bu kişilere daha fazla mali olanakların sağlanmasını gerçekleştirecek hükümlerin getirilmesi;

Üniversite-Endüstri ilişkilerinde gerçek anlamda, ülke yararına dönük çalışmalar yapmaya yönelik maddeler içermelidir. Bu iş, sözde ve kağıtta kalmamalıdır;

Öğretim üyelerinin yaş haddinin 70'e çıkarılması. Doktora çalışması yaptırtabilecek, bilimsel çalışma yürütebilecek, akademik ve sağlık bakımlarından uygun bulunanlara süreleri en fazla üç kez olmak üzere ikişer yıl daha çalışma olanağı sağlanması;

Üniversiteleri oluşturan fakültelerin çağdaş eğitime başlayabilmeleri için, minimum teknik ve akademik koşulları yerine getirmedikleri sürece eğitim ve öğretim hizmeti vermelerine izin verilmemesi;

Bilimsel yayın yapmayı öğretim elemanlarına önce bir görev, sonra da teşvik edici bir husus olarak içeren hükümlerin konulması. Üniversitelerin bunların basımını geciktirmeden gerçekleştirmesini sağlayacak maddelerin bulunması;

Öğretimin tümden paralı olmaması, fakat bir öğrencinin birçok sosyal gereksinimini karşılayacak düzeyde alınmasını üniversite yönetim kurullarına bırakan hükümlerin konulması.

Özetle belirtilen bu gerçekler çağdaş, uygar bir dünyanın üniversitelerinde olması gereken hususlardır. Gerçekten çağı yakalamak 2000'li yılların ötesinde çağdışı kalmamak için ilim yolunda, bilimsel çözüm yollarını bir an önce, daha da gecikmeden cesaretle, yalnızca kendimize güvenerek "uygulamalıyız".

Gecekondu tipi

Baştarafı 1. Sayfada

rüşlerini aktardılar:

PROF. ALKIŞ: "Derneği kurduktan sonra uzmanlarla yaptığımız toplantılarda oluşturulan üniversite eğitimi için alternatif modelde, üniversitenin fonksiyonları açık ve net olarak ortaya kondu; üniversitenin temel işlevinin yaygın olarak bilinenin aksine bilim üretmek ve öğretmek olduğu vurgulandı. Yüksekokul ve üniversite kavramları arasındaki farka açıklık getirildi.

Alternatifte ikinci ilke olarakbilimsel özgürlük, yönetsel ve maddi özerklik ilkelerinin içinde bulunduğu demokratik yapı kabul edildi.

Üniversitenin gerek toplum, Sayıştay ve meclis; gerekse özdenetime açık olması gerekliliği düşünüldü."

PROF. SAYLAN: "Bir konsensusa varıldı, alternatifin eleştirilen noktaları hemen hiç olmadı. Yarın öbürgün üniversite yasası değişecek olsa bu, rahatlıkla uygulanabilir bir model; eğer istenen demokratik bir üniversite olacaksa."

PROF. OMAY: "Bizim özellikle karşı çıktığımız noktalardan biri, üniversitelerin ayrılması. Üniversiteleri, özel statülü olanlar ve olmayanlar diye ikiye ayırdılar; Değişikliğe göre, özel statülü her üniversitenin başına dokuz kişilik bir yönetim gelecek.

Bunların dördünü Cumhurbaşkanı atayacak, dördü dekanlar ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tavsiye edilecek. Dekanları YÖK Başkanı seçecek. Tamamen Cumhurbaşkanına bağlı bu dokuz kişi, üniversitenin egemen grubu olacak; Türkiye'nin şartlarına uygun bir model değil.

Taslağı hazırlayanlar, üniversiteye bir şirket gözüyle bakıyorlar bu üniversite kavramına ters düşüyor. Kar motifi de söyleniyor; bize 'gidin iş bulun, aletlerinizi alın' diyorlar; Ben bir X firmasından iş aldığım zaman, şüphesiz bağımsızlığımı kaybederim, düşüncelerimi rahatlıkla söyleyemem.

Bunun benzerinin ABD'de olduğunu söylüyorlar; ABD başka, Türkiye başka."

PROF. ALKIŞ: "MIT(Massachusettes Institute of Technology) Massachusettes Teknoloji Enstitüsü örneğini veriyorlar ve son taslakla Yüksek Teknoloji Enstitüleri örneğini getirdiler.

Getirilen değişiklikle üniversiteleri kategorize etmek mümkün oluyor. Dört ayrı grup üniversite ortaya çıkıyor, Devlet Üniver siteleri ile beraber. Farklılıklar çeşitlilikten kaynaklanmıyor, Batı'daki örneklenin aksine; sadece yasal statülerden kaynaklanıyor.

Özel Statülü Üniversite ile yüksek teknoloji enstitüsü arasındaki fark nedir sorumuza, değişiklik hazırlayıcılarından bir cevap alamamıştık.

Bu değişiklikle paralı öğretimin kapısı açılıyor.

Özel statülü üniversitelerde devlet yardımı olmazken, onun karşılığında öğrenciden alınan öğretim harçları yükseltiyor."

PROF. ŞENATALAR: Üniversitelerin '80'den sonraki hali kötü, ama '80'den önceki hali de kötüydü. Biz, üniversite kendi işini kendi gördüğü zaman her şey çok iyi olacak garantisini vermiyoruz. Ama kapalılık da olmasın diyoruz.

Şu anda üniversitelerde rektörler, dekanlar ne kadar parayı, nereye, kimlerle harcıyorlar; bu ne kadarı usule uygun harcanıyor bilmek mümkün değil. Sayıştaydan ancak gelinir, hesaba kitaba bakılır; uygun mu diye, onun dışında rektörden kimse hesap soramaz.

Yeni sistem de bundan pek farklı değil; oysa mütevelli heyete getirilecek zenginler, bir danışma kurulu gibi girselerdi ve para toplamaya yardım etselerdi daha iyi olurdu.

Ama kapalı rejim kötü bir şey. Üniversite öğretim üyeleri herşeyden sorumludurlar, kimseye de hesap vermesinler, olmaz böyle şey.

Bunun dışında karşı olduğumuz nokta, Vakıf Üniversiteleri. Koç, bir tane kuracak, Bezm-i Alem kurulacak. Dini nitelikli bir şey. Yarın öbürgün birer tane daha yaparlar, paraları var çünkü; kendi düşüncelerini yaymak için. Arkadan da Galatasaray kurmak istiyor.

Dini nitelikli bir vakıf olduğu takdirde yükseköğretimin amacıyla çelişir; bilimsel amaçla dinsel amaç çelişir. Oysa bunların ayakta kalması için devlet, bina,arsa ve tesis veriyor; bütçenin yüzde 45'e kadar kısmını karşılıyor. Devlet malını bu şekilde vakıf üniversitelerine akıtacaksanız,önce kendi üniversitelerinize verin.

Yardımı devlet yapıyor ama yönetim sizin elinizde oluyor, uygulayacağınız eğitim sistemi size bağlı.

Oysa Vakıf Üniversitesi kuracak babayiğit de o kadar fazla değil. Dördüncüden sonrası belki gelmez. Örneğin Galatasaray bile arazisi olduğu halde durmanın yakınında bile değil, bir üniversite kurmak yüzmilyarlar. gerektiriyor.

Özel statülü üniversiteleri de Cumhurbaşkanı'na yani Turgut Özal'a bağlı üniversiteler olarak görüyoruz. Karısını zorla il başkanı seçtiren bir cumhurbaşkanı, üniversiteye nasıl adam atar, bunu düşünmek bile ürkütücü. Cumhurbaşkanı'nın tek yetkili olduğu bir sistemin adına ne derseniz deyin, sakat bir sistem.

Böyle ciddi zaafları var bu sistemin. Onun dışında Tükiye üniversite sistemi içinde çok tali bir sistem vakıf üniversiteleri.

PROF. ALKIŞ: "Osmanlı'da bile olmayan bir vakıf anlayışı getiriliyor. Sloganlar ile üniversite kuruluyor."

PROF. SAYLAN: "Politikacılar seçim vaadinde bulunurlar. Son zamanlarda en moda şey, üniversite kuracağını söylemek oldu. Bunu balşardılar da bir ölçüde. Türkiye'de 29'a kadar çıktı üniversite sayısı ama bir plan-program dahilinde değil. Turistik bir olay gibi görülüyor bir yere üniversite kurulması.

Oysa bunlar gecekondu tipi üniversite oluyor. Bir bina yapıyorlar, üniversite tabelası koyuyorlar; 'burası hukuk ya da tıp fakültesi oldu' diyorlar. Bir dekan atıyorlar, adam haftada bir kere Ankara'dan gelip kağıt imzalıyor; çevreden iki doktor buluyorlar, 'siz buranın öğretim üyesi oldunuz' diyorlar.

İnsan gücü planlaması yapılarak eğitime yön verilmemesi ve ilçelerde teknik liseler kurulmaması nedeniyle öğrencilerin çoğu, liseden sonra üniversite kapısına dayanıyor.

Dünyanın hiç bir yerinde bu kadar nüfusa bu kadar üniversite görülmüş şey değil; ancak bir üniversite gelişir, imkanları artar yeni üniversiteler doğurur; nitekim İstanbul Tıp Fakültesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ni doğurdu."

PROF. ALKIŞ: "İlk aşamada yapılan yapısal, yönetsel ve mali değişikliklerle bu işin yasal ortamı hazırlandı. Bu yasaya uygun, ülke genelinde ve politik amaçlı yaygınlaştırma amaçlanıyor şimdi."

PROF. SAYLAN: "Hatta Millî Eğitim Bakanı da karşı çıktı; 'Her ile bir, toplam 73 tane üniversite bu ülkenin kaldıracağı bir şey değil; belki uzun zaman planlamayla olur ama şu anda yanlış bir iş' diye. Ve onun haberi olmadan çıktı yasa, onun olmadığı bir dönemde yaptılar."

PROF. ALKIŞ: "Fabrika kurar gibi üniversite kuruyorlar. Politikacı için bu konuda tek kaygı, o çevrenin onun için seçim çevresi oluşu ve o beklentisi. Çok kolay kazanılabilen bir hizmet sunuyor seçmene ve seçim bölgesine yatırım yapmış biri olarak oy hesabı yapıyor.

Üniversitelere, yörenin kalkınma aracı olarak bakılıyor.

Üniversitelerde nitelik '33' den bu yana, düşüş gösteriyor. Bunda planlanamayan nüfusun da rolü var. Bir nicelik sorunu var; 'Nasıl bir üniversite?' tartışılmıyor, 'Kaç tane üniversite? ' tartışılıyor. Bugün Türkiye'nin gündeminde bu var.

PROF. OMAY: "Üniversiteleri en başarılı işadamlarına da teslim etseniz, onlar başka türlü bilgi isterler. Bize 'sadece İngilizce bilen adam yetiştirin' diye telkin etmişlerdir; 'Biz mühendisliği onlara öğretiriz.' Örneğin İTÜ'yü bu düşüncede olan adamlara teslim ederseniz, onun sonu hayrolmaz onlar kendi şantiyelerinde sağa sola koşturacak yabancı dil konuşan adamlar istiyor.

Ama biz daha ilerisini düşünüyoruz. Türkiye bir teknoloji problemiyle karşı karşıya kalsa, bunu kim çözecek?

Bir fonksiyon var üniversitenin, memleketine bilim ve teknoloji üretmek. Üniversiteler genel olarak toplumun bir takım sorunlarına cevap verir; bu nedenle üniversiteye toplumun sahip çıkması gerekir.

Oysa Türkiye için bir şablon çiziliyor, üniversite de o şablon arasına sokuluyor."

PROF. ŞENATALAR: "Üniversite araştırma yapmaya alışamadığı için çözüm için ülkenin sorunları verilmiyor. Bugün üniversiteler, teknik araştırmaları yapabilecek düzeyde değil; artık desteklenmediği, aşama geliştirilmediği için. Üniversiteler, bu konuda özel sektörün bile gerisinde kaldı."

PROF. OMAY: "Üniversiteler, yüksek okulla özdeşleştirilmiş durumda. Tüm yükseköğretim sorunları, üniversitenin sorunları gibi kabul ediliyor."

PROF. SAYLAN: "Üniversite kapılarına dayananların yarısını teknik okullar alsa, üniversitelerin bu tip sorunları olmayacak."

PROF. ALKIŞ: "Bu insanların hepsinin üniversiteye gelmesi gerekmiyor. Çünkü onların bütün istekleri, bir iş sahibi olmak; bu da mesleki eğitimle gerçekleşebilir.

Yükseköğretim sorunlarına kimse temelden çözüm üretmiyor. Çünkü çok uzun vadede sonuç veren, bir siyasi iktidarın ömrüne sığmayacak bir zaman süresinde sonuç veriyor. Köktenci çözümlere hiç bir yönetim yanaşmıyor bu nedenle, günü birlik politikalarla yetiniyorlar."

Notlar

Baştarafı 3. Sayfada

timinden sorumlu olanların çabaları, daha yüksek dayanımlı betonları hayata geçirmek için yeterli olmamaktadır. Tasarımcıların projelerinde bu betonları kullanmaları, yapı sahiplerinin bunları kabullenmeleri gerekmektedir. Türk inşaat mühendisliği camiasını, beton sektörümüzün bilgi ve teknoloji birikimine güvenmeye, projelerinde en azından bir üst sınıf beton kullanmaya, daha ekonomik, estetik, güvenilir, uzun ömürlü yapılar üretmeye çağırıyoruz."

NO	ÖDÜLÜ	ADI/KURUMU	Basınç Dayanımı Kgf/cm²
1	BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ	D.S.İ. VI. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	1423
2	İKİNCİLİK ÖDÜLÜ	ADANA ÇİMENTO HAZIR BETON	1311
3	ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ	BAŞAR ARIOĞLU/ERDEM ARIOĞLU	1278
4	TEŞVİK ÖDÜLÜ	AKÇİMENTO HAZIR BETON	1150
5	TEŞVİK ÖDÜLÜ	GİZ PROJE ve İNŞAAT A.Ş.	1140
6	TEŞVİK ÖDÜLÜ	YAPKİM	1090

Çok yüksek dayanımlı

Baştarafı 3. Sayfada

ra Profesör Uğur Ersoy, İnşaat Yüksek Mühendisi ve İMO İstanbul Şube Başkanı Mustafa Altıneller ile Dr. Celal Kozanoğlu'nun katıldığı panelde, yüksek dayanımlı betonun malzeme, davranış ve tasarım nitelikleri üzerinde duruldu.

Kongrede ele alınan **"Yüksek Dayanımlı Bileşim"** konusuyla beton, malzeme açısından irdelendi. Karışım hesap ilkelerinin incelendiği bu bölüme Fransa'dan Yüksek Mühendis Dr. François de Larrard da, bir bildiri sundu.

Türkiye'de üretim ve uygulamanın da ele alındığı kongrede, mevcut durum, örnek uygulamalar, araştırma-geliştirme çalışmaları örneklendi.

50 bilim adamı ve mühendisin toplam 33 bildiri sunduğu kongrenin yanı sıra; etkinlik kapsamında düzenlenen sergiye 18 kuruluş, ürün ve hizmetlerini tanıtmak üzere katıldılar.

Ayrıca İkinci Ulusal Beton Kongresi'ne sunulan tebliğler, kitap haline getirildi ■

İmar Yasası Forumu

Baştarafı 1. Sayfada

Çengel, Sosyalist Birlik Partisi (SBP) milletvekili Hüsnü Okçuoğlu, Şile Belediye Başkanı İhsan Çayıroğlu, İBB İmar Daire Başkanı Mehmet Yıldız ile Boğaziçi İmar eski Müdürü Erdoğan Yıldız, görüş bildirmek üzere katıldı.

Görüşlerini bildirmek üzere bir kaç izleyicinin de söz aldığı formda katılımcılar ve sundukları tezler şunlar oldu:

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden Prof. Ülkü Azrak, "İdare Hukuku açısından İmar Hukukunda Neler Yapılabilir"; Doç. Cengiz Eruzun, "Doğal ve Kültürel Değerlerin Korunması Açısından İmar Yasası"; MO ikinci Başkanı Yüksek Mimar Memik Yapıcı, "Yapı Üretimi ve İmar Yasası", Prof. Maruf Önal "Mesleki Sorumluluklar ve İmar Yasası"; TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi Şehir Plancısı Ümit Özcan, "Planlama Süreci, Kalkınma Politikaları ve İmar Yasası"; MO Hukuk danışmanı Avukat Derviş Parlak, "Kamu Hukuku ve Anayasa Açısından İmar ve Çevre Sorunun"; MO İstanbul Büyükkent Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Yüksek Mühendis Mimar Yıldız Uysal, "Mevzuata Bakış".

Türkiye yeterince

Baştarafı 1. Sayfada

"Dünyamız çok hareketli günler yaşıyor. Çok şeyin değişmekte olduğu görülüyor. Bu hareketlilik ve değişim, özellikle teknoloji, ekonomi ve politika alanlarında daha bariz hissediliyor" diyen Özbilgin kongrede; bu değişim ile madencilik ve madensel hammaddeler piyasasının nasıl etkileneceği, hangi ürünlerin revaçta olacağı, hangilerinin gözden düşeceği, sermaye hareketlerinin neyi etkileyeceği ve nihayet Türkiye'nin madenciliği ve madencilerinin nasıl etkileneceği konularının ele alınacağını söyledi.

10 yıldır aynı konuların yinelenmesinin, insanı bıktırdığını da belirten Özbilgin, sektörle ilgili olarak şu noktalara dikkat çekti:

"Son 10 yıl içinde, sanayi ve madencilik gibi üretken sektörlerin potansiyelleri, tahrip olacak derecede ihmal edilmiştir. Bu durum, kamunun ağırlıklı kesim olduğu madencilik sektöründe özellikle vurgulanmış olarak ortaya çıkmaktadır.

Madenciliğin kamu toplam sabit sermaye yatırımlarındaki payı, 1981'de yüzde 9.6 iken, 1990' da yüzde 3.6'ya düştü. Özel kesimde ise bu oran, en yüksek düzeyi olan yüzde 1.3'e yükselebildi. Her iki kesim birlikte ele alındığında, 1981'de yüzde 5.6 olan madencilik yatırımlarının payı, 1990'da yüzde 2.2'ye düştü.

Bu eğilim, madenciliğin yatırım teşvikleri içindeki payına da yansıdı ve 1986'da 5.9 olan pay, 1989' da yüzde 2.9'a indi.

Sektör çalışanlarının toplam sayısı ise son 10 yılda hiç değişmedi.

Türkiye yeni maden bulup işletmeye almıyor. Eskiden bulunmuşları da tüketmekle meşgul. Ve her geçen gün madensel hammaddeler açısından dışarıya daha çok bağımlı."

"Bütün bu gelişmelerin doğal sonucu kendini nerede göstermektedi? Türkiye, kömür, demir ithal etmekte ve kendi ocakları kapanmakta. Zonguldak 'zarar ediyor' gerekçesiyle kapatılmak istenmekte. Yeni Çeltek'te onlarca insan kazalarda yaşamını yitirmekte. Kendi demiri, kömürü, bakırı yer altında dururken; dışarıdan hammadde ve kömür alınmakta" diyerek son 10 yılın bir bilançosunu çıkaran Maden Mühendisleri Oda Başkanı, Kongrede, madenciliğin farklı bir boyutunu, toplumsal boyutunu da tartışmaya açtı.

Maden işletmelerinin genellikle az gelişmiş yörelerde, kırsal kesimde oluşturulduğuna değinen Özbilgin, **"Ve böylesi bir yerde büyük bir işletme kurulduğunda, o yörenin ekonomik yapısı değiştiği gibi; toplumsal dokusu da değişmekte. Nüfus hareketleri tersine çevrilmekte; Türkiye'de bunun çok örneği vardır"** dedi.

Özbilgin, kongrede, **"Türkiye'nin madenciliğe yatırım yapmakla, büyük ya da küçük yeni işletmeler açmakla, toplumsal yapısı nasıl etkilenir?"** sorusunu da tartışmaya açtı.

Özellikle Zonguldak gerçeği ile dün gündeme gelen, yarın Ergani'de, Gediz'de, öbür gün Murgul'da, Divriği'de, Kürc'de yaşanacak kaçınılmaz sorunların bugünden planlanması gerektiğini söyleyen Özbilgin, tükenebilen kaynaklar üzerine bina edilen bu kentlerin, buralarda yaşayan insanların; gelecekte maden bittiğinde ne olacağının tartışılması gerektiğini belirtti.

Özbilgin sözlerini şöyle bitirdi:

"İşlemeyen 3213 sayılı Maden Yasası'nın, Maden Dairesi'nin ve 210 milyar lira toplanan, bunun da ancak yüzde 16'sı tartışmalı bir biçimde kullandırılan Madencilik Fonu'nun durumu; sektördeki yatırımların tamamen durması; işsizliğin her gün çığ gibi büyümesi ve madencilik kurumlarının dağınıklığı sorunlarına her gün yenileri ekleniyor.

Üniversitelerdeki maden mühendisliği bölümlerinin niteliği ve niceliği; buralardaki eğitim eleştirilirken her geçen gün yeni bölümler açılıyor, kontenjanlar artırılıyor, eğitimin niteliği her geçen gün düşüyor. Var olan mühendisler iş bulamazken, çalışanlar işsiz kalırken, yatırım yapılmazken, mezunlar her geçen gün artıyor.

Hızlı nüfus artışının kaçınılmaz sonucu ve çağdaş refah toplumunun gereği olarak Türkiye, yeni hammadde kaynakları bulup işlemek için, madenciliğine yatırım yapmak zorundadır. Geçmişin mirası bize sonsuza değin yetmeyecektir ve Türkiye hâlâ doğru dürüst aranmamıştır."

Sosyal etkinlik olarak slayt gösterilerinin düzenlendiği kongre kapsamında **"Maden Makinaları ve Donanım Sergisi", "Türkiye'de Madencilik II"** konulu İbrahim Demirel tarafından hazırlanan fotoğraf sergisi ve Maden Mühendisi Halim Demirkan'ın **"Türkiye'de ve Dünyada Madencilik-Mineral"** konulu özel pul sergisi yer aldı.

32'si yurt içi ve 7'si yurt dışından olmak üzere 39 bildirinin sunulduğu kongrede, **"Madenciliğin Toplumsal Boyutu ve Etkileri"** konulu bir de panel düzenlendi.

Çölde parasız günler

Baştarafı 3. Sayfada

(İKK) şirket yönetiminden sözlü görüşme isteğinde bulundu.

Ancak ne yazılı, ne de sözlü başvurulara olumlu ya da olumsuz hiçbir yanıt verilmediği bildirildi. 5 Haziran'da MO'nun, 10 Haziran'da da MMO'nun gönderdiği mektuplar, şahıs adreste bulunmadığından geri geldi; İKK Sekreteri Hasan Akalın, haftalardır yaptığı görüşme taleplerinde "atlatıldığını" belirtti.

Bu arada Libya'dan Türkiye'ye dönen bir grup işçi, alacaklarını gecikmeksizin nakit ve çek olarak tahsil ettiler.

Adı gazetemizde saklı mühendislerden A.K. ve H.Ç., firmanın kendilerine para ödemediği bu geçen beş-altı ay içinde işçilere 150 milyar lira civarında para ödendiğini; kendi paralarının verilmemesinin firmanın, elinde bir miktar para tutmak istemesinden kaynaklanabileceğini söylediler.

Bünyesinde çalışan mimar ve mühendislere herhangi bir ödeme yapmayan şirketin, Libya'ya yeni mimar ve mühendis götürmeye devam ettiği de biliniyor.

MO'dan Erol İşcan bunun, Libya'da iş yapan firmaların genel bir uygulaması haline geldiğini belirterek şunları söyledi:

"Libya'ya götürülen mimar, mühendis ve işçilere, Libya'ya indikleri anda henüz işe başlamadan önce çok sayıda Arapça yazılmış kâğıt imzalatılıyor. Bu kâğıtlar, söz konusu kişilerin şirketten hiçbir alacakları olmadığını belgeliyor. Bu işlemi, kimileri farkına varmadan, kimileri ise çaresizlikten yerine getiriyor. Aksi halde daha işe başlamadan ülkeye geri gönderilmeleri söz konusu.

Şirket, bu belgeleri ülkeye dönüp alacaklarını talep eden kişilere karşı kullanmakta beis görmüyor."

Sosyal haklardan yoksunluk ve zaten düşük olan ücretlerin ödenmemesi nedeniyle firmanın personel sayısının 3000'den 1400'e düştüğünü ve 400 işçinin de çıkış aldığını bildiren mühendis ve mimar temsilcileri, kendilerine neredeyse zorla imzalattırılan kâğıtlar nedeniyle yasal bir hakları bulunmayabileceğinden çekindikleri için, odaların yardımını istediklerini söylediler.

İKK Sekreteri Hasan Akalın, firmayla bağlantı kurma çabalarının başarısızlıkla sonuçlanması halinde, yasal yollara başvurmak üzere kurumun avukatlarıyla görüşeceğini söyledi.

MMO da, BTK'ya gönderdiği, iade edilen dilekçesinde, 6235 sayılı yasayla kurulmuş olan odaların meslektaşlarının hak ve çıkarlarını, ülke çıkarları doğrultusunda korumanın, görevleri arasında olduğunu hatırlattı ve şöyle dedi:

"Üyelerimizin ve diğer mühendis ve mimarların hakları konusunda girişimde bulunup kurumumuza gerekli bilgileri iletmenizi, aksi halde yasalar nezdindeki yetkilerimizle girişimde bulunacağımızı bildiririz."

OLAYIN ÖNCESİ

Haziran ayı ortalarında Libya, ülkesinde iş yapan yabancı inşaat şirketleri için geniş çaplı bir tasfiye hareketi başlattı ve aralarında 30 Türk firmasının da bulunduğu 500 yabancı şirketi, "başarısız" ilan etti. Fakat 15-20 dolayında Türk müteahhitlik şirketinin, işine devam edeceği bildirildi.

Türk müteahhitlerin 700 milyon dolar (yaklaşık 2 trilyon 993 milyar lira) aşan alacaklarını, geçen yılın eylül ayından beri vermemekte direnen Libya tasfiye işleminden sonra, aralarında BTK, ENKA, STFA ve MİMTAŞ'ın bulunduğu 11 Türk firmasının işine devam edeceğini bildirmişti.

Libya'daki Türk Müteahhitleri Birliği Başkanı, aynı zamanda BTK'nın sahibi Barlas Turhan'ın bildirdiğine göre kâğıt üzerinde sayıları 83 görünen ama gerçekte 53 olan bu Türk firmalarının üstlendiği iş tutarı, 4.5-5 milyar doların üzerinde.

Bu cironun içindeki firmalardan BTK'nın, daha önce de işçileriyle arasında ücretlerin ödenmemesi konusunda bir sürtüşme olmuş, olayın basına yansıması ve kamuoyuna duyurulmasından sonra işçiler ücretlerini almaya başlamışlardı.

ŞİRKET YETKİLİLERİ NE DEDİ?

Konuyla ilgili olarak ÖLÇÜ Gazetesi'nin, şirket ile yapmak istediği görüşmeler, kendisinin bilgili ve ilgili olduğu belirtilen Cem Akdamar'ın, toplantılarının kesintisiz sürmesi nedeniyle gerçekleşemedi.

Kabotaj mı, sabotaj mı?

Baştarafı 1. Sayfada

rıcalığa ve "hak"a dönüştü, zamanla da yabancı ülkelerin çıkarlarına hizmet edecek şekilde geliştirildi.

Kapitülasyonlar ile başlayan ve Kabotaj Kanunu ile denizlerdeki yurttaş haklarına sahip çıkma amacına ulaşan süreç, bir ülkenin ulusal çıkarlarını korumakta ne kadar dikkatli olması gerektiğini gösteren iyi bir örnek.

Türkiye Denizcilik İşletmeleri Enformasyon Müdürü Rıza Dirican'a göre, **"İmparatorluk döneminin sonlarında, gelişmiş sömürgeci ülkeler, Osmanlı ülkesinin ve toplumunun her zenginliğini kendi çıkarları için sömürürlerken; Osmanlı denizlerinin bütün nimetlerine de el atmış durumda idiler. Hem deniz zenginliklerini, hem deniz emekçilerinin alın terini sömürüyor; hem de Osmanlı deniz taşımacılığını kendi çıkarlarına uygun gördükleri biçimde yapıyorlardı.**

Kapitülasyonları Lozan'da tümüyle kaldıran Türk ulusu, denizsel zenginliklerini de sömürüden kurtardı.

Lozan'da kapitülasyonların kaldırılması kararlaştırıldı; ancak Türkiye karasularında taşımacılık yapan İngiliz, Fransız ve İtalyan denizcilik kumpanyalarına bir süre tanındı. Bu sürenin bitim tarihi olan 1 Temmuz 1926'da Kabotaj Yasası yürürlüğe girdi."

DENİZ TAŞIMACILIĞI BAĞIMSIZLIĞIN NERESİNDE?

Üç tarafı denizlerle çevrili Türkiye'nin toplam kıyı şeridi 8000 kilometre civarında.

Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayan doğal köprü görüntüsü ve üç kıtadaki kıyılara yakınlığı, iki kıtadaki kıyılardaki payı ile denizcilik, Türkiye için bir zorunluluk olarak nitelendiriliyor.

Ülke ekonomisinin önemli bir kalemini oluşturan taşımacılık hizmetlerinin, denizcilik ile sıkı bağları olduğu da biliniyor.

İhracatın yüzde 60-65'inin, ithalatın yüzde 90-95'inin deniz yolu ile yapıldığı Türkiye'de deniz ticaret filosunun güçlü olmasının ne anlama geleceği çok açık.

Ulaştırma Bakanlığı İzmir Bölge Müdürü Burhan Orhan deniz taşımacılığını ulaştırma sistemleri içinde, mali külfeti en az, ekonomik değeri en yüksek sistem olarak yorumluyor.

Bir mukayese yapmak gerekirse, Orhan'a göre: **"Denizyolu taşımacılığı, demiryolu taşımacılığına göre 2.5; karayolu taşımacılığına göre 7.5 kat daha ucuz. Ayrıca bir defada deniz yolu ile taşınabilen mal miktarı, diğerlerine göre mukayese edilemeyecek kadar büyük boyutlara ulaşıyor."**

Deniz Ticaret Odası İzmir Şube Müdürü Erol Çağlar ise ekonomikliğinin yanısıra dünyanın birçok ülkesini birbirinden ayıran esas ayıracın deniz olması; dökme yük olarak anılan hububat, kömür, petrol, çimento, gübre ve maden gibi yüklerin deniz dışı yollarla taşınmasının rasyonel olmaması; uluslararası hava ve karayolu sistemlerinin hâlâ ülkeler arasında gerginliklere neden olması nedeniyle, deniz taşımacılığının, diğer sistemlere oranla üstün olduğu görüşünde.

Deniz taşımacılığının refleksini göstermesi açısından en çarpıcı örnek, '70'li yıllarda Süveyş Kanalı'nın kapatılması ile yaşanan denizcilik süreci. Kanal yolu ile Akdeniz'e açılamayan gemiler, Afrika kıtasını dolaşmak zorunda kalınca, bir defada daha fazla petrol taşıma becerisi, büyük tonajlı tankerlerin inşa edilmesi ile gerçekleşebildi.

Bu refleksi ise gelişmiş gemi inşa sanayiine sahip Japonya, Amerika gibi ülkeler gösterdi ve sonuçta büyük miktarlarda navlun girdileri sağladılar.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde, ticaret filosunun güçlülüğü de, imparatorluk kaynakları dışından sağlanmış değildi. Filo bizzat imparatorluğun gemi inşa sektöründeki gücünün bir sonucu olarak denizlere hâkim olabilmişti.

Dirican'ın anlattıkları bu açıdan dikkate değer:

"Doğu'ya ve Batı'ya akan tüm deniz ticaret yollarını denetim altında tutan, Hindistan yolunu denetleyen ve Akdeniz'i Osmanlı hakimiyeti altına alan bir filo ve onun kahraman levendleri üç asır önce İstanbul'da üç tersanede aynı anda 130 gemi inşa ediyordu. 17'nci asırda devletin egemenlik sahasında, günde 40 gemi yapılması, kanuni bir zorunluluktu.

Osmanlı Devleti'nin gerilemeye ve çöküşe doğru sürüklendiği tarih kesitlerinin, denizlerdeki hakimiyet ve çıkarlarının ihmal edildiği tarihler ve olaylar ile kesişmesi bir tesadüf olarak görülmemelidir."

TÜRK DENİZ TİCARET FİLOSU'NUN SON DURUMU

1990 Eylül ayı itibariyle Türk Deniz Ticaret Filoşu, 864 gemi ve 5.8 milyon DWT'den oluşuyor. Filo bu tarafı ile dünya filoları sıralamasında 27'nci sırada.

Ancak Türk filosunun dünya filoları içindeki payı son yıllarda artmış olmakla birlikte, yüzde bir'e dahi ulaşmış değil; yüzde 0.8'lerde dolaşıyor.

Öte yandan dünya deniz ticaretinden Türk filosunun aldığı pay da oldukça düşük. Yaklaşık yüzde bir'in altında, tam olarak yüzde 0.82.

150 GRT ve üzerindeki gemiler dikkate alınarak yapılan incelemede, '90 Eylül'ü itibariyle kamu ve özel sektöre ait toplam 864 gemiden 305'inin ithal, 559'unun yurt içinde inşa edildiği bulguları ortaya çıktı. GRT ölçütü ile yapılan bu değerlendirme sonucu, 864 gemiden yüzde 35.3'ünün ithal, yüzde 64.7'sinin dahilde inşa edildiği ortaya çıktı.

Fakat GRT referans alınarak yapılan değerlendirmedeki ithal ve yurt içi inşa oranlarındaki bu olumluluk, gerçekte küçük tonajlı gemilerin yüzdeleri yükseltmesinden ileri geliyor.

Oysa "filonun uluslararası taşımalara uygun" olduğu varsayılan, yani uluslararası denizlerde seyretme özelliklerine sahip 362 adet gemisinden, '90 yılı Eylül ayı itibariyle kamuya ait filo kapasitesinin yüzde 80.5'i ithal, yüzde 19.5'lik kısmı ise dahilde inşa yoluyla karşılandı.

Özel sektörün sahip olduğu filonun ise yüzde 85.5'i ithal, yüzde 14.5'i dahilde inşa edildi.

Sonuç olarak, ülkede inşa edilen gemi tonajı 759 bin 240 DWT iken, ithal yoluyla ülkeye sokulan gemilerin toplam tonajı 4 milyon 38 bin 402 DWT.

Çağlar'ın verdiği bilgiye göre, filonun rantabilitesinin göstergelerinden en önemlisi sayılabilecek gemi yaşları, içler acısı durumda.

"150 GRT üzerindeki 864 geminin basit yaş ortalaması 19.8'dir. Filonun sayısal olarak yüzde 53'ünü oluşturan kuru yük gemilerinin basit yaş ortalaması 20.9, kuru yük gemilerinden ithal yoluyla edinilen 118 adedinin basit yaş ortalaması ise 41.8'dir.

Dahilde inşa edilen 340 geminin basit yaş ortalaması ise 13.6 olarak görülmektedir."

Bir filonun genç sayılabilmesi için ise basit yaş ortalaması sınırının 15 olması gerektiği, tüm sektör ilgilileri tarafından biliniyor.

Filo yaşının böylesine büyük değerlere ulaşmasında, 1980'li yıllarla birlikte yaşama geçirilen teşvik tedbirlerinin önemli bir payı bulunduğu iddia ediliyor.

Bu tedbirlerin yürürlüğe girmesiyle birlikte ülke içindeki gemi inşa sanayiinin ağır darbeler aldığı da reddedilmeyen bir gerçek durumunda.

Basit bir karşılaştırma ile yurt dışından getirilen 90 DWT'a karşılık yurt içinde 10 DWT'luk birim, inşa teşviğinden yararlanabildi.

Gemi Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu'ndan Levent Arslan, bu noktalardan hareketle, Türk gemiciliğinin durumunu kısaca şöyle özetledi:

"Başta kamu kurumu niteliğindeki Gemi Sanayii A.Ş. olmak üzere yoğun olarak Tuzla'da bulunan özel sektör tersaneleri, '80'li yılların politikalarının sonuçlarını ağır biçimde ödüyor.

Ülke içinde gemi inşa sanayii, iki başlı bir süreç yaşıyor. Birincisi, kamu tersanelerinin rantabilitesinin kaybolmuş ya da kaybettirilmiş olmasından dolayı özelleştirme doğrultusunda adım atılacağını gösteren sinyaller; ikincisi özel sektörde işsizlik nedeniyle küçük tersanelerin tasfiyesi ile daha çok yabancı sermaye destekli tersanelerde tekelleşme eğilimlerinin görülmesi."

KABOTAJ HAKKI VE ULUSAL DENİZCİLİK POLİTİKASI

1535 yılında Osmanlı'nın kapitülasyonları, **"hediyelik"** fermanlarla çıkarması ve sonrasında bu kamburun altında ezilmesine benzer bir sürecin Cumhuriyet döneminde de, AEİA (Askeri ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmaları) ile yaşandığı da biliniyor.

1960'lı yıllara kadar görece gelişmeler kaydetmiş Türk gemi inşaatçılığı ve ulusal karakteri ağır basan filo, 1970'li yıllarla birlikte, gerek gemi inşaatçılığında, gerek gemi işletmeciliğinde plansızlık dönemine girdi; yapılan planlamalar kâğıt üzerinde kaldı.

İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Maçka Sosyal Tesisleri Yönetim Kurulu Başkanı Profesör Kemal Kafalı, bu konuyla ilgili olarak şunları söyledi:

"Örneğin 1975 yılı için planlanan dış taşımacılığın yüzde 50' sinin Türk gemileri ile yapılması hedefi, yüzde 20 seviyesinde gerçekleşmiştir. Üstelik filo tonajımızın yüzde 50'lik hedefin gerçekleşmesi doğrultusunda, kapasitesinin 100 bin DWT fazla olduğu gerçeği ortada iken."

"1980'li yıllara gelindiğinde, dünyada yaşanan navlun krizi nedeniyle ucuzlayan gemiler plansız biçimde, teşvik kredileri ile ithal edilmeye başlanmıştı" diyen İTÜ Gemi Fakültesi Dekanı Profesör Reşat Baykal da bu gemilerin hat, tonaj ve tip incelemelerine gerek duyulmadan alınan, büyük oranda ekonomik yaş sınırını aşmış gemiler olduğunu belirtti.

Türk Loydu Başkanı Profesör Teoman Özalp ise belirli bir yaştan yani 15 yaşından sonra rantabilitesini kaybetmiş gemilerle, dünya gemiciliğinde rekabet şansı bulunmadığı saptamasını yaptı.

Petrol üreticisi ve ihtiyaçlarının büyük bölümünü, dış alım yoluyla karşılayan Ortadoğu ülkeleri ile tarihsel ve coğrafi yakınlığı olan Türkiye'nin kendi taşımacılığında ki etkinliğinin artırılması bir yana; Akdeniz ve Karadeniz'de rekabette başarılı bir filoya sahip olmasının bir hayal olmadığı hemfikrinde olan bu uzmanlar; bunun için kabotaj kanununa vücut veren bağımsızlık ruhunun, dünyada yeniden oluşan sosyo-ekonomik süreçte, rekabete dayalı uzlaşma ile uyumlulaştırılması gerektiği görüşündeler.

Liberal politikalar adına yaşanan plansız ve teslimiyetçi dönemin faturasının sermaye birikimine, emek ve ulusal kaynaklara çıktığı da, yapılan yorumlar arasında yerini almış durumda.

Yıllardır sözü edilen **"Ulusal Denizcilik Politikası"**nın artık sektörün tüm taraflarının mutabakatı ile tespit edilmesi ve Denizcilik Sektörünü bir bütün olarak ele alabilecek yetkilerle donatılmış **"Denizcilik Bakanlığı"**nın yaşama geçirilmesi gerektiği de, gittikçe yayılan bir istek halinde.

100'e yakın kanun ve kararname ile 14 bakanlık ve müsteşarlığa dağıtılmış yetkilerin bile, Türk denizciliğinin sorunlarının ne kadar köklü olduğunu belirtmede bir gösterge olduğunu belirten denizcilik çevreleri, şu özet görüş altında birleşiyorlar.

"Ulusal denizcilik politikasını ilgili tüm kurum ve kuruluşlar ile temasa geçerek oluşturacak Denizcilik Bakanlığı, Kabotaj Hakkı'nın gerçekleşmesine ilk adım olacaktır."

Denizcilik politikamızın oluşturulması dileğiyle...

Cengiz KILIÇ
Gemi Makina İşletme Müh.

Bir ülkenin limanları arasındaki taşımacılığı kendi gemilerine, karasuları ve sahillerindeki iş ve eylemleri kendi yurttaşlarına vermesi ve yurttaş olmayanlara bu işlemi yasaklaması, **"Kabotaj Hakkı"** teriminin karşılığıdır. Kabotaj hakkı, savaşımlar sonucu elde edildiği için kutsaldır.

Cumhuriyet öncesi dönemlerde, ticaret denizciliğine egemen yabancı güçlerce sömürülmüş olan ülkemiz bugün istenilen yerde midir?

Lozan Antlaşması'yla kapitülasyonları kaldıran ulusumuz, deniz değerlerimizi koruyabilmek için köklü hakları elde etmiştir. Kapitülasyonların kaldırılmasından sonra da Türkiye karasularında İngiliz, Fransız ve İtalyan denizcilik kuruluşları taşımacılık yapmışlardır. Bu taşıma süresinin sonu olan 1 Temmuz 1926 tarihinde Kabotaj Yasası yürürlüğe girmiştir.

Bugünün siyasal ve ekonomik gelişmelerini de gözönünde tutarak, gerçekçi değerlendirmeleri yapmalı ve ülke çıkarlarını korumalıyız. AT'ye girme tartışmalarının yapıldığı bugünlerde denizciliğimizin durumunu ve geleceğini irdelemek, vazgeçilmez görevlerimiz arasında olmalıdır. Osmanlı Devleti'nin gerilemeye ve çöküşe doğru sürüklendiği tarih kesitlerinin, denizlerde ülke çıkarlarının gözardı edildiği sıralar ve gelişmelerle kesişmesi, rastlantı olmasa gerek.

Ülkemiz insanlarının, denizlerimizden ve dünya denizlerindeki ticari ilişkiler ve navlun kaynaklarının paylaşımından gerekli payı alabilmesi için etkin olmak zorundayız.

Limanlarımızı ileri teknolojinin ve bilimsel gelişmelerin verdiği olanaklarla donatmalıyız. Blgi ile donatılmış ve eğitilmiş işgücü yaratmalıyız. Deniz işletmeciliğini bilen eğitilmiş işletmeci kadrolarla bu verimli alanda var olmalıyız.

Güçlü filolara sahip güçlü devletler, kendi çıkarları için koruyucu politikalar uygularken, geri bırakılan ve kalkınması da önlenen ülkeleri, serbest rekabeti önleyici önlemler almakla suçlayabiliyorlar ve çıkarları için başkalarının haklarını çiğnemekten çekinmiyorlar.

Ekonomik mücadele, acımasızca sürüyor. Denizlerimizde ulusal çıkarlarımızı korumalıyız. Bu ise, eğitilmiş emek gücü, yurtsever kişi ve kurumların ulusal çıkarları önde tutan önlemler politikası ile olasıdır.

Kabotaj Bayramı, ekonomik bağımsızlığımız olmadan siyasi bağımsızlığımız olamayacağını anımsatan, nereden nereye geldiğimizi bizlere değerlendirme fırsatı veren bir gün olarak kutlanırsa, bayram olacaktır. Bu bilinçle,özverili bir çalışmayla denizlerimizden ve dünya denizlerinden ulusumuzun gereken yararı elde etmesi için uğraş verenlerin 1 Temmuz 1991 Kabotaj Bayramı kutlu olsun ■

Çevreci esmer vatandaşlar ve çevre

Baştarafı 5. Sayfada

Şu anda İstanbul'un su toplama havzalarında 1000 kadar sanayi tesisi var, buna bağlı olarak 610 bin kişi yaşıyor buralarda. Ondan sonra içme suyunu kaynatın istediğiniz kadar, bakalım deterjan ve diğer kimyasallardan temizleyebiliyor musunuz suyunuzu?

O kadarla da bitmiyor: Türkiye sanayiinin yüzde 45'i İstanbul'da toplanmış, buna karşılık İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi'nde (İSKİ) 15 çevre mühendisi çalışıyor sadece. Hiçbir ciddi denetim mekanizması yok, Hıfzıssıhha Yasası çok sınırlı. Şu anda 42'den fazla çevre ile ilgili yasa ve yönetmelik var ama birçoğu ya uygulanmıyor ya. da elinde değneği yok.

Adamın biri, İstanbul'un orta yerine bir sanayi tesisi kuracak, projesini onaylatıp ruhsat alırken bu tesisin çevre etki değerlendirilmesi aranmıyor, Türkiye'deki toplam enerji kapasitesinden ne götüreceği hesaplanmıyor. Sonra da enerji tüketimimiz iftiharla açıklanıp ardından termik santral, yok nükleer santral diye çevre açısından şiddetle tartışılan çözümler dayatılıyor, hem de turistik bölgelerimizde özellikle.

"Kirleten öder" diye palyatif çözümlerle çevre koruyup kamuoyunu uyuttuklarını sanıyor "büyük"lerimiz. Gemi sintine suyunu Boğaz'a boşalttı diye 10 milyon lira ceza yazsan ne yazar, Marmara'da balıklar ölmekten kurtuluyor mu?

Elbette arıtmaya-filtraja gidilmeli, ama sanayici bunu sopa gücüyle yaparken ürettiği maddeye maliyetini ekliyorsa ve bu Türkiye ekonomisini olumsuz etkiliyorsa sığ bir çözüm olmuyor mu?

Hiçbir olay, diğerinden bağımsız gelişmiyor görüldüğü gibi; Bu nedenle uzmanların altını çizdiği önemli bir çalışmanın mutlaka yapılması gerekiyor: MASTER PLAN!

Öyle bir çalışma başlatılmalı ki, çevre sorunlarına duyarlılığın sağlanmasından tutun, çevre çalışması yapan tüm kuruluş ve tesislerin görüş ve eleştirilerinin alınmasına kadar; Haliç'in temizlenmesinden, güzelim Boğaz'ın çirkin yapılaşmayla yok edilmesinin önüne geçmeye kadar birçok çalışma **elbirliğiyle** yapılsın...

Yoksa herkes birbirinden habersiz, ya bir şeyler yapacak ama **"dağın haberi"** olmayacak, ya da her yıl Haziran ayında mangalda kül bırakmayıp vicdanını rahatlatacak. Böyle olunca da "Bu dünyada artık yaşanmaz" deyip, Mars'ta kurulacak kolonilerde oturmak üzere rezervasyon yaptırmaya başlayacağız.

Gümüşsuyu'na h=123 metre

Gökdelenler atakta

● *4400 metrekarelik arsanın 24 katının inşaat alanını kapsadığı Park Otel, bu emsalle benzerleri arasında en yüksek değere sahip olduğundan, ayrıcalıklı. Gerçekleşmesi için tüm prosedürün tamamlandığı sanılan proje için Bölge Koruma Kurulu'nun nasıl izin verdiği, kamu malı yolun özel bir firmaya nasıl satıldığı, araştırılması gereken konular arasında yer alıyor.*

Haber Merkezi (ÖLÇÜ)- Taksim çevresinde düğümlenen gökdelen iş merkezi ve beş yıldızlı oteller zincirine, 123 metre yükseklikte yeni bir blok daha ekleniyor.

Eski Park Otel'in yerine yapılmakta olan 69 metre yükseklikteki iki kuleye ek olarak planlanan otel ve iş merkezi kulesi, Gümüşsuyu Caddesi'nden 123 metre yükseklikte olacak. Kubbe şeklinde biten silindirik kule, **The Marmara Oteli** hizasına kadar çıkacak. Boğaz silüetinin başladığı en hakim tepe, gökdelenler sergisine dönüşecek.

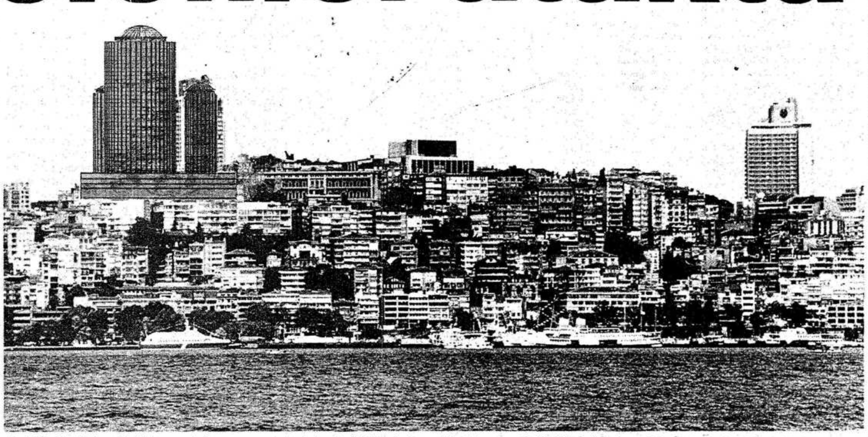
Dalan dönemi yağmasının sürdürülen örneklerinden olarak gökdelen furyasında bugün açığa çıkan girişim, eski **Park Otel**'in bulunduğu parselin önünde yer alıyor. Bu parselin önünden geçen kadastral yolun (Ağaçırağı sokağı) satın alınmasından sonra, öndeki 4400 metrekarelik parseli de alan girişimci firma, halen inşaatı süren iki kuleli blokla bütünleşen 33 katlı 123 metre yüksekliğindeki iş merkezi ve otel bloğunu projelendirdi.

Bütünleşen projeye göre arka planda yer alan 69 metre yükseklikteki kuleler, 120 metre uzunluğundaki yedi katlı bir platform üzerinde yükseliyor.

Hilton Oteli'nin uzunluğunu aşan ve denizden bakıldığında beş katı görünen 120 m. uzunluğundaki bu platform, üç silindirlik kuleyle birlikte, The Marmara Oteli'ni bütünüyle örtecek.

Dolmabahçe'deki Swiss Otel'den daha ağır bir kütle olarak Fındıklı, Gümüşsuyu, Cihangir, Kabataş bölgesi üzerine oturacak.

20.6.1988 tarihli **Bedrettin Dalan** imzasını taşıyan avan proje, 4400 metrekarelik arsanın 24 katı inşaat alanını kapsıyor. Bu emsal, benzerleri arasında en yüksek değere sahip olduğundan, bir ayrıcalık ifade ediyor.

Park Otel'in, Hilton Oteli'nin uzunluğunu aşan ve denizden bakıldığında beş katı görünen 120 metre uzunluğundaki platformu, üç silindirik kuleyle birlikte, The Marmara Oteli'ni bütünüyle örterek Dolmabahçe'deki Swiss Otel'den daha ağır bir kütle olarak Fındıklı, Gümüşsuyu, Cihangir bölgesi üzerine oturacak.

Gerçekleşmesi için tüm yasal prosedürün tamamlandığı sanılan proje için **Bölge Koruma Kurulu**'nun nasıl izin verdiği, kamu malı yolun özel bir firmaya nasıl satıldığı ayrıca araştırılması gereken konular.

Dolmabahçe Vadisi'ni kapsayan **İki No'lu Park**'ın ortasında yer aldığı Maçka-Taksim hattında Süzer'in **Gökkafes Oteli** ile, boşaltılan **Pastör Hastanesi** yerine yapılması düşünülen aynı nitelikteki yapı, sıralarını bekliyorlar ■

İngilizce ve bilgisayar kursları

MMO İst. Şb. (ÖLÇÜ): Yaklaşık 11 bin üyeli Makina Mühendisleri Odası (MMO) İstanbul Şubesi, sonlarına yaklaşan bu çalışma döneminde, hedef olarak koyduğu çalışmalardan biri olan Lokal, Sergi ve Eğitim Binası'nın açılmasıyla birlikte İngilizce-Bilgisayar kurslarını başlatmıştı.

Kursların başlangıç tarihi olan Eylül 1990'dan bugüne kadar geçen dokuz aylık sürede toplam 35 sınıf açıldı, bunlardan 26 sınıfta kurs tamamlandı, geriye kalan sekiz sınıfta da kurslar devam ediyor. Bugüne kadar toplam 714 kişi kurslara kayıt yaptırdı. Bunlardan 232 kişi makina mühendisi, 194 kişi mühendislik öğrencisi, 86 kişi TMMOB'ye bağlı diğer meslek kuruluşlarının üyeleri oldu. Kurslara katılanlar ise şu şekilde oranlandı: 33,3 Makina mühendisi, yüzde 71,6 Mühendis-Mimar ve mühendislik öğrencileri.

Tüm bu rakamlardan ve istatistik değerlerden anlaşıldığı gibi, şubenin bu kurslarla, kendi üyesine ve TMMOB üyelerine sunduğu hizmet benimsendi.

Bunun yanısıra, mühendislere ve müendislik öğrencilerine yönelik olarak açılan İngilizce-Bilgisayar kurslarında eğitim kalitesi ilke edinildiğinden, kurs sonunda yapılan sınavlarla başarı belgesi verildi. Tüm biten kurslardan 214 kişi başarılı, 21 kişi ise başarısız oldu. Başarı oranının yüzde 91 olduğu sonucuyla, gerek katılımcıların, gerekse de verilen eğitimin kalitesinden dolayı kursların amaçlarına ulaştığı söylenebilir.

Öte yandan şube, İngilizce-Bilgisayar kurslarında yeni sınıflar açmaya devam ederken, hizmetin bir başka boyutu olan, Lokal ve Eğitim Merkezi'nde "Yemek salonu-cafe" açmak için ön çalışmasını bitirdi. Bununla birlikte meslektaşlar, beraberliklerini pekiştirecek yeni mekanlara kavuşmuş olacaklar.

Planlara vize kondu

ŞPO ist. Şb.(ÖLCÜ) İmar planlarında vize uygulaması başladı.

Şehir Plancıları Odası (ŞPO) ile Beşiktaş Belediyesi arasında mayıs ayı içinde imzalanan mesleki denetim ve işbirliği protokolü ile ilk defa başlayan uygulama, imar planlarının gerçek sahiplerine teslimi açısından atılmış çok önemli bir adım olarak nitelendirilebilir.

Mesleki denetim yönetmeliğinin, hem ŞPO, hem yerel yönetim birimi, hem de imar planları müellifleri için koruyucu ve geliştirici bir işlev üstlenmesi bekleniyor.

Aynı zamanda protokolün, odanın kurumsallaşması, gücünün ve etkinliğinin hedeflenen noktaya gelmesinde önemli olması yanında, oda-yerel yönetim işbirliği sürecinin de sağlıklı hale getirilmesi açısından, olumlu gelişmeleri beraberinde getireceği umuluyor.

Adalara traktör giriyor

İnşaat malzemeleri ve molozları taşımak bahanesiyle Adalar'a sokulan traktörlerin Adalar'da motorlu araçları yerleştirme amacına yönelik olduğu iddia edildi.

"Ada Dostları" isimli yayının, 5 Haziran 1991 Çevre Günü yayınlanan parasız ekinde yer alan iddiada, Adalılar'ın, Adayı Sevenler'in, Yazlıkçılar'ın ve Piknikçiler'in tepki göstermesi istenerek, şöyle dendi:

"Burgazlılar, Kınalılır, kuş sesleri yerine traktör gürültüsü dinleyip, çam havası yerine egzost kokusu solumaya başladılar bile.

Dünyanın her ülkesinde, her kentinde bir kaç sokağı, caddeyi trafiğe kapatabilmek için çabalar harcanır, paralar dökülürken, burada Adalar'a motorlu araçlar sokulmaya çalışılıyor."

Meslekiçi eğitim seminerleri

EMO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) İstanbul Şubesi'nce, mühendislik hizmetlerinin ülkenin, mesleğin ve tekniğin gereklerine uygun bir şekilde tanımını, uygulanmasını, koordinasyonunu ve gelişimini sağlamak amacıyla başlatılan meslekiçi eğitim seminerlerine devam ediliyor.

Bu kapsamda "Orta Gerilim Projelendirilmesi" seminerinin ikincisi EMO, üniversite, TEK ve sanayi işbirliği ile 22 Mayıs-3 Haziran 1991 tarihleri arasında yapıldı.

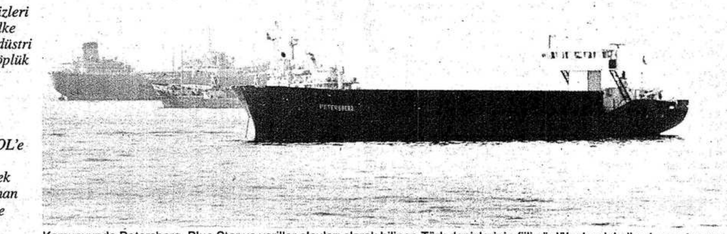
Meslekiçi eğitim seminerlerinin, önümüzdeki aylarda da devam edeceği bildirildi ■

Marmara ve Boğazlar için kurumlar arası işbirliği hızla yaşama geçirilmeli

İç denizler S.O.S. veriyor

● *Türkiye, uluslararası anlaşmalara katılmamanın ve denizleri içinde yaptırımı az ülke olmanın bedelini, endüstri ülkeleri tarafından çöplük olarak kullanılmakla ödüyor.*

● *Türkiye'nin IMO, MARPOL ve MEDPOL'e aktif katılımı için, bakanlık içinde yüksek teknik donanımlı uzman birimler kurulması ve Çevre Kanunu'nda düzeltmeler yapılması gerekiyor.*

Kamuoyunda Petersberg, Blue Star ve variller olayları olarak bilinen Türk denizlerinin fiili çöplük olarak kullanılması durumu, Karadeniz'den sonra Marmara Denizi'ni de ekolojik dengesi bozulan ve kendini yenileme yeteneğinin yok olmaya doğru gittiği denizlerden biri haline getiriyor.

TMMOB GEMİ MÜHENDİSLERİ ODASI 32. DÖNEM YÖNETİM KURULU ADINA

Cemal BULUT *Genel Başkan*

Ana amacı gemilerden kaynaklanan deniz kirliliğini önlemek olan Marine Politician (MARPOL) Uluslararası Anlaşması, 24 Haziran 1990 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe kondu.

T.C. Hükümetleri'nin daha önce denizci ülkeler tarafından kabul edilen bu anlaşmayı imzalamamalarının nedeni, Türk bandıralı gemilerin hem anlaşmanın gerektirdiği donanıma sahip olmayışı, hem de karadaki alıcı tesislerin yetersizliği idi.

Türkiye, bu tür uluslararası anlaşmalar kapsamı dışında kalması nedeniyle, endüstri toplumları tarafından zararlı artıklarını kendi çevrelerinden uzaklaştırmak amacıyla denizlerine çeşitli biçimlerde boşalttıkları ülkelerden biri olarak görüldü.

Kamuoyunda Petersberg, Blue Star ve variller olayları olarak bilinen bu uygulamalar ile örneğin Karadeniz, ekolojik dengesi bozulan ve kendini yenileme yeteneğinin yok olmaya doğru gittiği denizlerden biri haline geldi.

Yine kirliliğin en belirgin olarak ortaya çıktığı Akdeniz havzası ülkeleri 1976 yılında, kısaca MEDPOL olarak bilinen Mediterreanan Politician (Akdeniz Eylem Planı)'ı yürürlüğe koydu, ancak plan sınırına, Çanakkale Boğazı'nın doğu ve kuzeydoğusunda kalan Marmara ve Karadeniz sahaları dahil edilmedi.

Bu açıdan bakıldığında, MARPOL Anlaşması'nın Türkiye tarafından kabulü, Boğazlar, Marmara ve Karadeniz'den geçen binlerce yabancı bandıralı geminin uluslararası anlaşma ve kanunlara göre denetlenebilmesi ve bu denizlerin kirlenme hızının azaltılması veya şimdiki düzeyde korunmasına yardımcı olacak gibi görünüyor.

İMZA ATMAK YETERLİ Mİ?

MARPOL'ün, Türkiye tarafından etkinlikle uygulanabilmesi için bazı önlemler alınması gerekli.

Özellikle çevre kirliliğini önlemek amacıyla çıkartılan Çevre Kanunu'nda, anlaşmaya uygun olmayan maddeler gözden geçirilmeli, uygulama ve kontrol Ulaştırma Bakanlığı bünyesinde kurulacak yeterli uzman kadroya ve laboratuvar, deniz-kara-hava araçları, video gibi ekipmana sahip bir teşkilâta devredilmelidir.

Eğer bu yapılamıyorsa, halen kanunun uygulayıcısı olan büyükşehir belediyeleri, sahil güvenlik ve valilikler arasında varolan koordinasyon kopukluğu giderilmelidir.

Devlete ait limanlardaki sintine arıtma tesisleri ve sıvı atık tankerleri, bir an önce hizmete alınmalı, aynı hassasiyet özel limanlara da gösterilmelidir.

International Maritime Organization (IMO) çalışmalarının yakın takibi için de, bakanlıkta bir birim oluşturulması, uluslararası denizcilik örgütünde alınan kararlar, yeni sözleşmeler ve yürürlükteki sözleşmelerdeki değişiklikler hakkında ilgili sektörün haberdar edilmesi ve yapılan çalışmalarda Türk görüşlerine yer verilebilmesi için en az iki kişi ile Türkiye'nin IMO'da temsil edilmesi gerekmektedir.

Yıldız'da Makina Mühendisliği

MMO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- Makina Mühendisleri Odası'nın (MMO) üye adayı olan mühendislik öğrencilerine, Oda'yı tanıtım amaçlı toplantı, konferans ve panellere devam ediliyor. Bu etkinliklerle üniversitelerle Oda arasındaki ilişkilerin gelişimine paralel olarak önümüzdeki öğretim yılında MMO'yu tanımayan, onunla bir kez olsun doğrudan ilişki kurmayan öğrenci kalmaması hedefleniyor.

MMO'yu ve makina mühendisliğini tanıtıcı toplantılardan sonuncusu, 16 Mayıs 1991 günü, Yıldız Üniversitesi'nde (YÜ) gerçekleştirildi.

YÜ Mühendislik Fakültesi Makina Bölüm Başkanı Profesör Doğan Özgür, MMO Şube Sekreteri Ömer Akif Kopuz ve Sayman Murat İğcioğlu'nun konuşmacı olarak katıldığı toplantıyı 300'ün üzerinde öğretim üyesi ve mühendis adayı öğrenci izledi.

Toplantının katılımlı ve başarılı geçmesi için yoğun çaba harcayan YÜ öğrencilerinin, konuşmalarıyla da etkin olarak katkıda bulunduğu toplantı öncesinde ilgili bölüm öğrencilerine, "Mühendis Makina" ve "Endüstri Mühendisliği" dergileri, ücretsiz olarak dağıtıldı.

Bu tür etkinliklerin henüz yeterince oturmamışlığından kaynaklanan eksikliklerine karşın toplantının, ilerisi için umut verdiği de Oda yetkilileri tarafından bildirildi ■

1991 SANAYİ KONGRESİ'NE GİDERKEN

400 uzmandan görüş alındı

Haber Merkezi (ÖLÇÜ)- MMO, TMMOB adına 1972 yılından bu yana ilgili kişi ve kuruluşların katkılarıyla SANAYİ KONGRELERİ düzenlenmektedir. Aralık 1991'de yeni bir SANAYİ KONGRESİ daha düzenlenecektir.

1991 SANAYİ KONGRESİ'nde ülkemiz sanayinin değişik sektörlerinin mevcut durumu ve geleceğinin saptanmasına yönelik irdelemeler yapılacaktır.

MMO Genel Merkezi'nin eşgüdümünde ve değişik birimlerimizin yürütülücülüğünde belirlenen sektör ve konularda 1991 SANAYİ KONGRESİ'ne yönelik hazırlık çalışmaları sürdürülmektedir.

Bu bağlamda MMO İstanbul Şubesi'nde

Makina Yapım Sanayi, Makina Mühendisliği Eğitimi, Tekstil Sanayi Konfeksiyon İşletmeleri, Otomotiv Sanayi, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi, Sanayi ve Çevre İlişkileri başlıklı hazırlık çalışmaları yapılmaktadır.

Bu program doğrultusunda bugüne kadar yapılan etkinlikleri şöyle özetleyebiliriz.

MAKİNA YAPIM SANAYİ

Düzenleme Kurulu'nun yönlendiriciliğinde belirlenen ve sektörün tüm kesimlerini kapsayan uzmanlardan oluşan Danışmanlar Kurulu'nun da katkılarıyla bir çalışma programı belirlendi.

- Teknoloji Düzeyi Analiz, Rekabet Potansiyeli Analiz, İç ve Dış Pazar Yapısı, İhracat ve İthalat Analiz, Sektörün Kurumsal ve Finansal Yapısı, ana başlıklı Sektör İnceleme Program taslağı netleştirildi.

Gerekli yerli ve yabancı kaynaklardan yararlanılarak geniş bir dökümantasyon çalışması yapıldı.

10. 5.1991'de gerçekleşen Danışmanlar Kurulu'nun da katkılarıyla netleşen 15 sorulu Sektör İnceleme Anket Bilgi Formu hazırlandı. Örnekleme yöntemiyle seçilen 488 kuruluşa posta aracılığıyla ulaştırılan anket önümüzdeki süreçte yüzyüze yapılacak görüşmelerle genişletilerek sonuçlandırılacaktır.

Ankette;

Üretim konusu ve kapasitesi
Kapasite kullanımları Uygulanan teknoloji, CNC tezgah kullanımı, CAD/CAM uygulaması, Yabancı sermaye oluşumu, Lisans know-how ve Ar-Ge çalışmaları Rakipler karşısındaki durum Hammadde ve toplam girdilere oranı Mamulle ilgili pazar araştırmaları, Kalite konusu Yabancı mallarla rekabet soruşturulmakta ve irdelenmektedir.

1991 SANAYİ KONGRESİ'nde ele alınacak sektörle ilgili yararlı olacağı belirginleşirse Kongre öncesinde İstanbul'da bir panel düzenlenecektir.

MAKİNA MÜHENDİSLİĞİ EĞİTİMİ

Çalışmalara 1 Mart 1991'de yapılan ve konuyla ilgili uzmanların katıldığı toplantıda Düzenleme ve Danışmanlar Kurulları'nın oluşturulmasıyla başlandı.

1991 SANAYİ KONGRESİ'nde bir oturumda ele alınacak konuyla ilgili canlı verilerin toparlanabilmesi amacıyla bir ön çalışma yapılması kararlaştırıldı. Bu doğrultuda yurtiçi ve yurtdışından gerekli dökümantasyonun sağlanabilmesi için yazışmalar yapıldı. Türkiye'de makina mühendislerinin, makina mühendisliği eğitimi, meslek ve ülke sorunları üzkerindeki görüşlerini almak ve makina mühendisliğinin genel durumu üzerinde bir değerlendirme yapabilmek amacıyla bir anket çalışması düzenlendi.

1991 SANAYİ KONGRESİ'ndeki oturumda ele alınması gereken konular ve ankette yer alması gereken sorularla ilgili 400 uzman kişi ve kuruluşun yazılı görüşleri alındı. Bu görüşler doğrultusunda hazırlanan anket taslığına Düzenleme Kurulu tarafından son şekli verildi. Temmuz ayında başlanan yüzyüze ve posta yöntemiyle gerçekleştirilmekte olan anket sonuçları Düzenleme Kurulu tarafından değerlendirilerek 1991 SANAYİ KONGRESİ'ne taşımanın sonuçlanmasına bağlı olarak kongre öncesinde İstanbul'da bir panel düzenleme olanağı da zorlanacaktır.

TEKSTİL SANAYİ KONFEKSİYON İŞLETMELERİ

Odamız'ın diğer birimleriyle eşgüdümlü olarak oluşturulan kuralların yönlendiriciliğinde bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. 34 sorudan oluşan anket, 94'ü İstanbul ve 62'si İzmir'de olmak üzere önceden belirlenen toplam 156 işletmeyi kapsamaktadır.

Hammedde, temini, Üretim teknolojisi seçimi, İç ve dış pazar, kapasite dengesi, Eğitim ve araştırma gereksinimi, İstihdam açısından irdeleme, Sektör ulusal ve uluslararası ekonomi açısından değerlendirilmesi, Finansman sorunları başlıklarında toparlanabilecek sorulardan oluşan anketin sonuçları değerlendirilme aşamasındadır.

Ayrıca konuyla ilgili geniş bir dökümantasyon çalışması da gerçekleştirilmiş olup, uzmanlar tarafından, Tekstil işletmelerinde verimlilik, Kalite ve standardizasyon, Optimum işletme büyüklükleri ve kapasiteleri, Araştırma ve geliştirme faaliyetleri, Teknopark

Arkası Sa.6 Sü.3 de

Yapılar sadece depremden çökmüyor

İMO Bakırköy Tems. (ÖLÇÜ)- Bakırköy Yenibosna, Zafer Mahallesi'nde beş katlı bir bina bitişik parselde temel hafriyatı açılırken çöktü.

İnşaat Mühendisleri Odası (İMO) Bakırköy Temsilciliği'nin verdiği bilgiye göre, bitişik parselde temel hafriyatı devam ederken beş ailenin oturmakta olduğu binada önce sesler duyuldu ve çatlamalar oldu.

Belediye teknik elemanlarının müdahalesi üzerine gece saat 02.00'de boşaltılan bina, önce komşu binadan 30 cm. kadar ayrılıp bir süre öylece kaldı; sabah erken saatlerde de tamamen çöktü.

Olay ile ilgili teknik araştırma ve savcılık soruşturmasının devam ettiğini bildiren temsilcilik yetkilileri, binanın çökmesinin sağlıklı bir yapılaşma için, TUS görevinin, inşaatın temel hafriyatından itibaren, her aşamasında titizlikle yerine getirilmesinin gerekliliğini ve Yapı Denitiminin önemini vruguladığını belirttiler.

MEDAK ve MDK oluşturuldu

MMO İst. Şb. (ÖLÇÜ)- Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu'nun hazırladığı Meslek Dalı Ana Komisyonları (MEDAK) ve Meslek Dalı Komisyonları'nın (MDK) Kuruluş ve Çalışma Yönetmeliği uzun bir gecikmeyle de olsa yayınlanarak yürürlüğe girdi.

MEDAK ve MDK hakkındaki bilgilendirme, görüş alışverişi, MDK oluşumu için eğilimlerin alınması ve toplantı sonrasındaki kokteyl kurgusuyla 25 Mayıs 1991 günü Oda Eğitim Merkezi'nde düzenlenen Meslek Dalı Üye Toplantısı'na,45 kişi katıldı.

EMO koordinasyon toplantısı yapıldı

EMO ÖLÇÜ- 15-16 Haziran91 tarihinde Elektrik Mühendisleri Odası (EMO)'nın tüm birimlerinin katıldığı koordinasyon toplantısı, Adana Şubesi'nde yapıldı.

Son üç aylık çalışmaların değerlendirildiği toplantıda önümüzdeki üç ay içinde faaliyet programı hazırlandı.

EMO koordinasyon toplantıları, her üç ayda bir değişik bir şubede gerçekleştiriliyor ■

MÜHENDİSLİK VE MİMARLIKTA ÖLÇÜ

TMMOB Gemi Makinaları İşletme Müh. ve Gemi Mühendisleri Odaları; Elektrik, Harita ve Kadastro, İnşaat,Jeofizik, Kimya, Makina, Mimarlar, Şehir Plancıları İstanbul Şubeleri; Ziraat Mühendisleri Od. Marmara Böl. Şb.; Fizik, Jeoloji, Maden, Metalurji, Orman Mühendisleri Odaları İstanbul Temsilcilikleri'nin ortak yayın organıdır.
SAHİBİ: Odalar, şubeler ve temsilciikler adına Yücel GÜRSEL

GENEL YAYIN YÖNETMENİ: Solmaz MARŞAN ● **YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ:** Hande ÖNGÖREN ● **YAZI KURULU ÜYELERİ:** Zekai AKAY, Seza BAŞTUĞ, Yücel ERDENER, Murat FIRAT, Semra GÖZÜKARA, Tomris GÜR, Cengiz KILIÇ, Ömer A. Kopuz, Serdar KUBİLAY, İhsan ÖNAL, Şener ÖZLER, Tanay S. UYAR ● **YÖNETİM YERİ: Taksim Cad. Stüdyo Apt. No:15 Taksim-İST**
HABER MERKEZİ VE YAZIŞMA ADRESİ: Mühendis ve Mimarlıkta ÖLÇÜ Gazetesi Sıraselviler Cad. No: 93 Taksim-İSTANBUL ● **Tel:** 149 15 06 ● **HAZIRLIK:** PAMUKÇUOĞLU ● **BASILDIĞI YER:** Son Havadis A.Ş.
● **REKLAM KOŞULLARI:** Sütun Santim Renkli: 70.000 TL. Siyah-Beyaz: 50.000 TL. ● **ABONE KOŞULLARI:** Yıllık 15.000 TL.